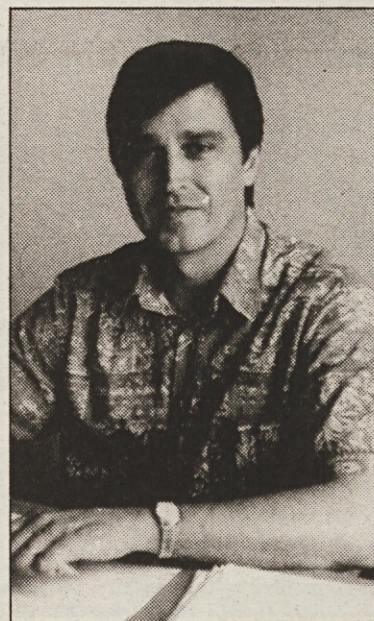
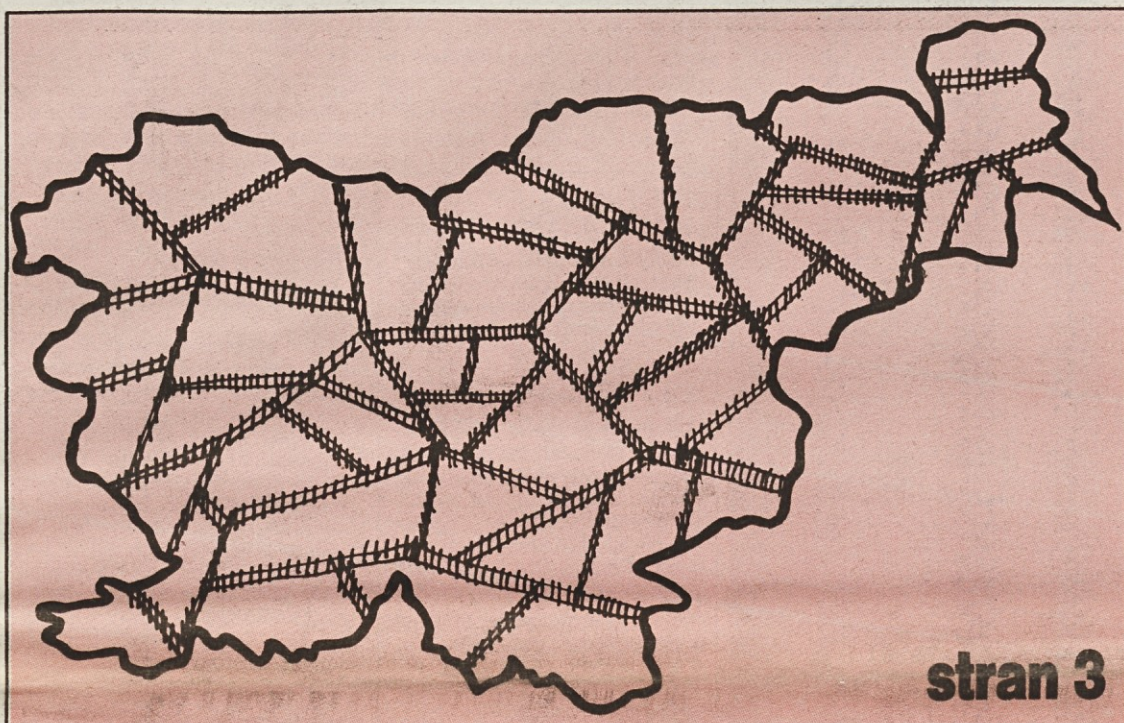

Enajstega junija bo minilo leto dni od splošne stavke zaposlenih v vzgojni in izobraževalni dejavnosti, ki je bolj ali manj prizadela vso slovensko javnost. Ali se junij '93 lahko ponovi? »Načelno ne!« odločno odgovarja **Bojan Hribar** (na sliki), sekretar Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije. »Če pa s kolektivno pogodbo za našo dejavnost, ki jo pripravljamo že od marca sem, ne bo izboljššan oziroma izenačen položaj delavcev v šolstvu z drugimi dejavnostmi negospodarstva, se bomo pa skoraj zagotovo odločili za radikalnejšo strategijo pri uveljavljanju upravičenih zahtev našega članstva.«

Sindikalni zaupnik na 8. strani

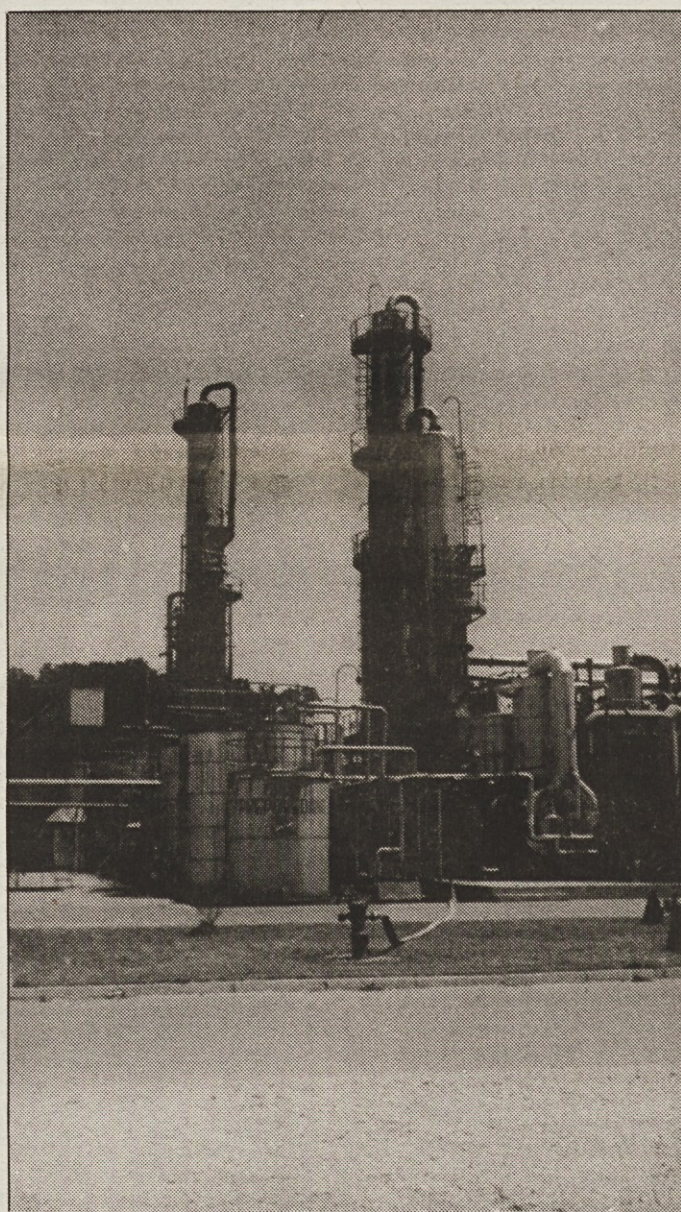

KAKO SE MAŠČEVATI DRŽAVI

stran 3

Referendum ali zgodba o državljski neumnosti in poslanski pokvarjenosti ali poziv k državljski nepokorščini...

**DELAVCI
LENDAVSKE
NAFTE
IZGUBLJAJO
POTRPLJENJE**

Namesto aprilskih plač so dobili bon trgovinskega podjetja za 10.000 tolarjev. Bo pismo Janezu Drnovšku kaj pomagalo?

stran 4

DE, sreda, 14⁰⁰

DIREKTORJI RAZBIJAJO EDINEGA ZAVEZNIKA LITOSTROJEVIH DELAVCEV je naslov članka na 4. strani DE. Gre pravzaprav za kombinirano svinjarijo, saj so litostrojski delavci v plačilnih ovojnicah (?) dobili tole sporočilo **TOMŠIČEVEGA PARASINDIKATA**:

»Predlagamo, da v vašem podjetju ustanovite sindikat Neodvisnost KNSS, ki bo deloval samostojno in avtonomno. To pomeni, da se z vodstvom vašega podjetja ne bo več pogajal predstavnik sindikata koncerna, pač pa izvršni odbor in predsednik vašega sindikata v podjetju...

... Če se boste odločili za ta način sindikalne organiziranosti in ste še član kakšnega drugega sindikata, lahko z izstopno izjavo izstopite in se s pristopno izjavo pridružite našemu sindikatu...«

Seveda sta bili plačam priloženi tudi omenjeni izjavi. Ubog ubog sindikat, katerega napihovanje, da ima članstvo, je vsak dan bolj razgaljeno in mora posegati po takšnem načinu novačenja.

Zadnja novica, ki smo jo prejeli, je, da je vlada za danes popoldne sklicala sestanek Ekonomsko-socialnega sveta. Na dnevnem redu je konstituiranje in poslovanje tega tripartitnega organa.

Več o tem in o najnovejših »neodvisnih« lumparijah v naslednji številki DE.

**TAKEGA
MINISTRA
BI
ŽELEL:**

- ki bi odstopil pravočasno,
- ki ne bi zaposloval strankarskih pajdašev, ampak strokovnjake,
- ki mu ne bi bil prva tarča sindikat...
več na 15. strani

DOMISLICA

Ne ločimo ljudi na rdeče, bele, na verne in brezverce, marveč na delovne, iskrene in poštene in na spletkarje, lažnivce, licemerce!

(Po Kučanu)

Cvetko Zagorski

**VOJSKA
JE
VSEKAKOR
ŠKODLJIVA**

Bo v tej trgovini s porcelanom zbiratelj celo bolj škodljiv, kot je bil slon?

stran 15

Piše: Ciril Brajer

Kdaj bo odstopil Drnovšek

Na 15. strani te številke DE se Pavle Čelik prej kot ne retorično sprašuje, kdaj bo kdo postavil vprašanje odgovornosti samega premiera. Misli predvsem na zadnjo sramoto, ki je doletela slovensko policijo.

Toda prvemu ministru Janezu Drnovšku se je takšnih sramot nabralo že toliko, da bi predvsem sam ne smel več čakati, kdo bo postavil vprašanje njegovega odstopa.

Skandali v vojski, policiji, ministrstvih, ki vodita ta represivna resorja, vojaški obveščevalni službi, Visu, Sovi, specialnih enotah... Ja ljudje božji, kakšen šef vlade pa je to, pod katerim tako pomembne stebre države kar naprej nekaj naveda?

Kar je najhuje, je to, da sploh ne gre za presenečenja. Gospod premier so bili prav na vse pravočasno opozorjeni. Vsako afero se je dalo predvideti. Svaril ga je tisk, svarili strokovnjaki, svarili »bivši« in nekaj aktualnih, ki so si še upali odpreti usta in jih niso povsem udušili strankarski kompromisi.

Že omenjeno je več kot dovolj za odstop! Še zdaleč pa ni vse. SDK je obdelala več kot 1.000 podjetij z revizijskega spiska in v tretjini ugotovila takšne ali drugačne nepravilnosti, katerih škoda se meri v milijardah tolarjev. Šok? Ni govora! Tudi na te zadevščine je bil Drnovšek opozorjen več kot pravočasno in več kot dovoljkrat. Če bi mignil takoj, bi bilo stvar moč ustaviti pravočasno, škoda bi bila manjša, lastninjenje speljano prej in bolje...

Je sploh ministrstvo, ki je poslovalo čisto? Komaj, da o afanijah posameznih ministrov sploh ne govorimo. Tudi tu so opozorila prihajala pravočasno in sproti. O bejavosti zunanjega ministromanja, kjer bo do poloma prišlo prej kot slej, je škoda zgubljeni besede. Dovolj jih je že bilo.

Tudi pri polomiji z lokalno samoupravo si vlada ne bo mogla oprati rok. Vse zvaliti na poslance je sicer privočno, ker so takšni, kakršni so, naravnost naročen naslov za tako početje. Toda ne edini.

Če poslanskim svinjarijam dodamo še strankarske, recimo zadnjo, ko si bodo na vsakega poslanca namesto 114.000 tolarjev prigrabile kar 222.000 tolarjev in primaknile mesečno še po 30 tolarjev za vsak volilni glas, pridemo do vrtočavih vsot – dobesedno »zakonito« pokradenih iz davkoplačevalčevega žepa.

Koliko glasen je premier pri takšnih packarijah, ko vendarle skuša prepričati državljane o nekakšni stabilizacijski politiki?

Tih je kot miš, zamaknjen v svoje strankarske in medstrankarske spletke. Kapo dol, tu je še kar spreten. Kakšnega utiša, drugega podkupi, tretjega pripelje žejnega čez vodo in temu pravi stabilizacija političnega prostora.

Spoštovani gospod prvi minister! Država je vendarle še kaj več kot strankarska kuhinja. In če je strankarska kuhinja več kot država, ste za to prav lepo krivi.

Tudi pri vsem tem in še čem ste bili vedno pravočasno opozorjeni. Če bi prebrali le vsa opozorila, ki so jih na Vas naslovili Svobodni sindikati, bi bilo napak gotovo manj.

Sicer smo pa v DE že nekajkrat zapisali, da ste do Svobodnih sindikatov osupljivo arogantni in ignorantski – ker Vas bodo v tiski verjetno edini še lahko reševali.

Upam, da jih je volja do takega početja že minila.

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

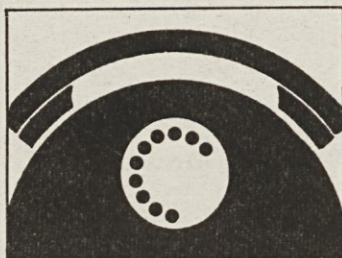
Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite (061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

Odprto pismo predsedniku vlade

Omejevanje pravic sindikata v Slovenskih železnarnah

Obračamo se na vas kot na predstavnika lastnika podzavljanih Slovenskih železnarn z zahtevo, da posredujete in sindikatu v Slovenskih železnarnah omogočite opravljanje funkcij v skladu s pristojnostmi, ki so mu zagotovljene z zakonom in kolektivnimi pogodbami.

Glede na položaj železnarn in socialni položaj zaposlenih, odpuščenih in tistih, ki bodo v procesu »sanacije« še izgubili delo, najbrž ni treba dokazovati, od kod zahteva po pravici do sodelovanja pri reševanju ekonomsko-socialnih problemov ter normalnega in popolnega informiranja ter vzajemnega komuniciranja.

Sindikati v podjetjih Slovenskih železnarn so prek Sveta sindikata, kot povezovalnega telesa, v obdobju pred letom in pol sorazmerno dobro sodelovali, tako z vodstvom Slovenskih železnarn kot z organom upravljanja. Ker pa sodelovanje v kriznih razmerah ne more pomeniti, da se strinjamo z vsemi odločitvami, in ker se interesi sicer objektivno križajo, je prišlo jeseni do praktične prekinitve na relaciji upravni odbor – sindikati.

Predsednik upravnega odbora je takrat predstavnikom dveh različnih sindikatov, ki sta bila vabljena na večinioma odprte seje, jasno povedal, da je njuna pravica samo poslušati.

Nismo se želeli vtikati v razprave na upravnem odboru, hoteli smo le odgovore na vprašanja iz zahteve, ki smo jih vedno pisno posredovali, vendar sploh niso bile posredovane članom upravnega odbora oz. je organ z odgovori mesece zavlačeval, kot po našem mnenju zavlačuje in manipulira z mnogimi usodnimi odločitvami. Do jeseni smo dobivali vabila in gradiva, ki so tudi sicer že poglavje zase, kar lahko vaše službe preverijo, na naslov predsednika Sveta sindikata, ki ga je nato moral dostaviti vsem udeležencem. Kljub časovnim oviram smo se trudili naša stališča čimprej in čimbolj korektno pisno posredovati. Ko je kljub zagotovili prejšnjega direktorja železnarn, danega neposredno pred sejo upravnega odbora, da ne mislijo na seji predlagati ali presenetiti

s kakršnimikoli nepredlaganimi oz. nepredvidenimi odločitvami, je bila na upravnem odboru, v točki Informacija o štorski livarni sprejeta po hitrem postopku odločitev o stečaju, in je ta informacija normalno, prišla prehitro na dan po zaslugi nas, ki smo zadnjič sodelovali na seji, saj so nas potem izključili. Izrabili so poslovniško določbo, iz katere sledi, da je dovolj da so sindikati obveščeni, kar pa do takrat očitno ni veljalo. Veljalo bi le, če bi bili bolj kooperativni. Od takrat naprej pošiljajo gradiva za upravni odbor brez vabila in le po kanalih zvemo, kdaj seja sploh bo, tako da je že zaradi tega tudi enostranska komunikacija onemogočena.

V uvodnem sporočilu piše, da bomo naknadno dobili tudi druga gradiva, ki bodo predložena na sami seji. Na seji pa so vedno predložena pomembnejša gradiva, ki jih prilagajajo potrebam trenutka in naslovnika.

To pa sicer ni samo naš problem, temveč tudi vaš in problem pristojnih ministrstev oz. resorjev.

Od vas upravičeno zahtevamo, da takoj posredujete in kot predstavnik lastnika naložite predsedniku upravnega odbora, da zagotovi uvodoma zahtevano normalno večstransko informiranje in komuniciranje ter uresničevanje sindikalne vloge v koncernu.

Že sedaj opozarjamo na izgovore in na to, da bo krivda prevajena na člane poslovodstva ali na koga drugega.

Sočasno predlagamo, da preverite tudi splošne akte, ki so po našem mnenju res »splošni« in lahko dela vsakdo, kar hoče in kakor hoče.

Pričakujemo takojšen odgovor in ukrepanje.

S spoštovanjem!

Janko Dežman, predsednik

Bodo učitelji lahko lastniki svoje tiskarne?

Spoštovano uredništvo!

Ob takih razpravah o lastninjenju se mi logično odpira vprašanje, kakšne so možnosti, da učitelji oz. prosvetni delavci ponovno postanejo lastniki nekdanje UCITELJSKE TISKARNE v Ljubljani.

Tiskarno, ki je tako spešno delovala, so dejansko ustvarili sami učitelji in vanjo z delnicami vložili svoja denarna sredstva ter tako po vsej logiki postali njeni lastniki.

Kako je kasneje tiskarna postala »družbena last«, mi ni znano. Pač pa so zadeve merodajnim gotovo znane skupaj z obveznostjo sedanjega sindikata pro-

svetnih delavcev, ki so vsekakor dolžni speljati postopek vračila lastnine.

Toliko bolj nam je zadeva pri srcu, ker je bil soustanovitelj tiskarne tudi naš učiteljski kolega, nadičitelj in šolski upravitelj v Knežaku Dragotin Česnik.

Zahvaljujem se za odgovor uredništva ali predstavnikov sindikata, ki naj bi jih zadeva najbolj žulila.

S pozdravom

Vojko Čeligoj, učitelj, OŠ Dragotina Ketteja, Ilirska Bistrica

Prestični Interesi strank so pred Interesi občanov v SO Piran

Borci NOB mesta Piran so se 24. maja sestali na svoji letni skupščini. Udeležba je presegla pričakovanja. To je še kako pomembno v času, ko se ponekod v Evropi reinkarnira fašizem. Ta pojav žal tudi Slovenije ni obšel, le da je pri nas prepoznaven pod drugimi imeni in tudi prijemi za pridobivanje simpatizerjev in glasov na volitvah. Prepoznavni so tudi po tem, da ne izbirajo sredstev in je za prevzem oblasti pri njih dovoljeno vse, na kar borci opozarjajo vso demokratično javnost.

Razpis

za XVI. srečanje pesnikov in pisateljev drugih narodov in narodnosti, ki stalno ali začasno prebivajo v Republiki Sloveniji

Pogoji za udeležbo so:

Sodelujejo lahko avtorji, ki razen v samozaložbi še niso izdali knjige, in to s proznimi ali dramskimi deli (do 10 strani) ter pesmimi (do 10) v vseh jezikih narodov in narodnosti (razen slovenskega), ki stalno ali začasno prebivajo v Sloveniji.

Dela morajo biti napisana s pisalnim strojem in poslana v treh izvodih.

Delo morajo podpisati oz. poslati pod šifro.

Hkrati s literarnimi deli morajo avtorji poslati v posebni zaprti kuverti še naslednje podatke: ime in priimek, naslov, datum in kraj rojstva, izobrazba, poklic, narodnost, delovna organizacija, v kateri so zaposleni, ali šola, ki jo obiskujejo.

Žirija bo vsa literarna dela prebrala in najboljša izbrala za predstavitev na literarnem večeru in za objavo v posebni publikaciji.

Literarna dela je treba poslati do 25. junija 1994 na naslov: Zveza kulturnih organizacij Slovenije (za 15. srečanje literatov drugih narodov), Štefanova 5, 61000 Ljubljana.

Odbor za literarno dejavnost

Razpravljali so tudi o referendumu o lokalni samoupravi in o (ne)delu SO Piran. Vprašanje na referendumskem lističu je enotno za vso Slovenijo, in se glasi: Ste za novo občino? DA, NE. Tako zastavljeno vprašanje je primerno le za tiste občine, v katerih so se občani na zborih volivcev odločili za drobitev občine. Po logiki tega vprašanja bi morali glasovati z ne vsi tisti občani Pirana, ki so se odločili za enotno občino v sedanjih mejah, saj niso za novo občino. Dejansko pa moramo, če hočemo ohraniti enotno občino, kot smo se odločili na zborih občanov, glasovati z da. Zato bi se pri nas moralo vprašanje glasiti nekako tako: Ste za to, da ostane občina v sedanjih mejah? DA, NE.

Zastavlja se vprašanje, ali je to spodrsilaj ali namerna manipulacija tistih, ki bi radi razbili vse občine, tudi našo. Centralistom so na poti močne občine. Ko bo to objavljeno, bo referendum še mimo, je pa prav, da se objavi, saj je iz tega razvidno, kako si centralisti predstavljajo vodenje države, ko lokalni samoupravi ne prepustijo niti tega, da bi referendumsko vprašanje prilagodili lokalnim razmeram.

Kritično so ocenili tudi sedanjo blokado v SO Piran, ki je nastala zato, ker nekateri poslanci postavljajo v ospredje prestižne interese stranke, ne pa interesov občanov, ki so jih izvolili. To si velja zapomniti, pri naslednjih volitvah.

Kulturna beda klumppolitikantov

Bili so časi, ko se je resnično pretiravalo s Titovim imenom, kar ni nikoli pomagalo njemu, temveč le ljudem, ki so to počeli. Isti ljudje, ki so bili najbolj zagnani v ustvarjanju Titovega kulta osebnosti, so danes največji nasprotniki tega kulta. Pa ne samo to. Izbrisati hočejo tudi vse, kar je bilo v Titovih časih pozitivnega, in tega ni bilo malo, vključno z njegovim imenom. Kot da bi bilo z zatajevanjem dejstev in imen moč popravljati zgodovinska dejstva – smešno.

Vzemimo za primer Tehnični muzej v Bistri, kjer so tudi nekateri avtomobili, ki jih je uporabljal Tito. Borci NOB iz Portoroža, ki so na enodnevem množnem izletu obiskali tudi ta muzej, so tam zvedeli, da so iz Ljubljane dobili ukaz (v času Demosove vlade), da morajo odstraniti ali kako drugače zabrisati vse, kar spominja na Tita, in tako so izginila tudi pisna sporočila z avtomobilov, ki so obiskovalcem pokazovala, da jih je uporabljal Tito. Tako danes v tem muzeju ni nobenih sledi iz Titovih časov, ostali so le nemi avtomobili. Ravnali so tako, kot bi šlo za kako politično-ideološko razstavo s političnimi cilji. Bedasto, da bi kaj več o tem pisal. Naj vsak sam presodi, kam sodijo politiki, ki dajejo take naloge, kadar so na oblasti.

Žarko Žbogar, Piran

ROKOVNIK - PRIROČNIK '95

— lepši, zajetnejši in vsak hip koristen pri vašem delu

Cena 3.045 SIT.

Možnost napisa na ovitku.

V primeru **predplačila vam priznamo ceno 2.230 SIT.**

V ceni je vključen 5-odstotni prometni davek.

Vsebina:

- koledarski del s planerjem
- zajetnejši blok za zapiske
- priročniški in informativni del s temeljnimi pravicami delavcev in sindikatov v:
 - zakonu o delovnem razmerju
 - splošnih kolektivnih pogodbah
 - zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
 - zakonu o zdravstvenem zavarovanju
 - zakonu o soupravljanju
- Povzetke zakonskih pravic so pripravili priznani strokovnjaki
- sodelavci naše založbe.
- Rokovnik bo izšel v oktobru. Cena v predplačilu velja do 31. avgusta.

Dragu Ožboltu v slovo

Italijanska okupacija ga je zajela, ko je zakoračil v osnovno šolo. Leto pozneje pa so okupatorji odgnali v internacijo na Rab njega, mater in vso družino. Le brata Jože (narodni junak), Tone, prav tako

prvoborec in pisatelj, ki je napisal znamenito izpoved v knjigi Dežela Petra Klepca, ter oče, znan kot očka Ožbolt, so bili že v partizanih.

Luč sveta je zagledal pred 63 leti v vasi Belica v družini s sedmimi otroki. V istem domu je poprej živela družina narodnega junaka Ljuba Šercerja. Tako je ta skromni dom preživel kar pet partizanov, med njimi dva narodna heroja, kar je edini primer v Sloveniji.

Drago je bil zelo nadarjen učenec. Po kočevski gimnaziji je končal vse dosegljive vojaške šole in ob tem še pravne študije. Bil je poveljnik več vojaških enot v Republiki Sloveniji, štiri leta je bil vojaški ataše v Berlinu in po vrnitvi je bil imenovan za načelnika štaba Teritorialne obrambe Slovenije. S svojim naravnost neverjetim garanjem in strokovnim znanjem je bodočo slovensko vojsko visoko usposobil v vojaških veščinah, kar se je dokazalo tudi o odhodu JLA iz Slovenije.

Žal ga je že maja 1991 kruta in nepremagljiva bolezen za vedno priklenila na bolniško posteljo. Tako ni mogel več aktivno sodelovati v slovenski vojski, ki ji je namenil vse življenje. Ljudje iz njegove deželice Petra Klepca so ga in ga poznajo kot iskrenega prijatelja, sosedo in skromnega človeka.

V svojo skromno vasio in okolico je redno prihajal in prisostvoval skromnim praznovanjem, radostnim in žalostnim, kot njihov sorjak in skromni občan.

V spominu na Draga se vračamo v njegovo mladost na južni strani 1230m visokega čudovitega Goteniškega snežnika, pod katerim se stekata zdravi in prelepi reki Kolpa in Čabranka, v kraje, kjer so do nedavnega vse življenje prijateljevali, si pomagali, se med vojno skupaj bojevali proti okupatorju, se med seboj močili, hodili na obe strani rek k verskim obredom Slovenci in Hrvati. Žal so tudi te enkratne korenine sožitja načete z »državno« mejo in obojestranskimi strankarskimi prerokanji.

P. s. Sedanji »generali« menda iz sramu niso nikoli povedali in napisali, da je bil Drago, general, temeljni sotvorec samostojne slovenske vojske TO, od katere se je žal že maja 1991 za vedno poslovil. Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki ji je namenil vse, kar je premogel – življenje.

Zdravko Troha

V našem parlamentu, kjer se človek lahko po mili volji naposluša zelo čudnih – uporabiti bi sicer morali malce drugačen izraz – misli, nazorov, stališč in prepričanj, je pravo olajšanje, ko se za govorniškim odrom pojavi demokrat in sedaj liberalni demokrat Igor Omerza. Splošno je znano, da se je proti takemu uresničevanju reforme lokalne samouprave, kakršna je na nedeljskem referendumu doživela popoln

Treznost

polom, najbolj tolkla Združena lista (njen poslanec Miran Potrč je o referendumu dejal, da so pametni državljani popravili neumnosti, ki jih počenjajo poslanci), povedati pa moramo, da so bili proti takemu revolucionarnemu načinu večinoma tudi liberalni demokrati. Toda revolucionarna desnica, morala bi se sicer imenovati kontrarevolucionarna partija, je s svojo trmoglavostjo in populizmom uspevala tudi v parlamentu.

Gospod Omerza je torej dejal, da projekt lokalne samouprave ni želel več upravljanja in odločanja v novih občinah, ampak se je v njem skrival načrt, kako prek razdrobitve države uničiti moč prejšnjega režima. Snovalcem razdrobljenosti seveda ni za ljudi in za njihovo upravljanje, je dejal gospod Omerza. Potem je dal po zadnji plati tudi ustavnemu sodišču, ki presoja brez objektivnih meril, ko gre za vprašanje prevelike občine, kot je bilo to v primeru Kopra.

Kdor je imel priložnost poslušati vso poslansko »šlamastiko« o lokalni samoupravi, dobro ve, da ima gospod Omerza preklemsko prav. Tudi poslanec Tone Peršak, demokrat še danes, ki je znan po objektivnosti, je te dni povedal, da so se nekatere stranke borile za majhne občine samo zato, ker so računale, da se bodo na lokalnih volitvah pojavile edine, ker druge stranke v take kraje sploh še niso prodrle. Seveda ni težko uganiti, da gre za desne stranke, torej za ljudsko stranko in Krščanske demokrate in za njihovo formulo ena fara ena občina; kdo pa vodi fare, pa se tako ve.

Velika škoda za ta parlament in državo je, da v poslanskih vrstah ni več poslancev Omerzovega kova. To je poslanec, ki ga zanimajo posledice odločitve, ki jih zna predvideti brez »šloganja iz kofetka«, čemur je sicer podobno marsikatero poslansko modrovanje. Omerze ne vodi nikakršen revolucionarni ali kontrarevolucionarni zanos oz. račun, žal pa njegov, včasih celo roteč glas bolj malo zaleže pri tistem parlamentarnem delu, ki mu antikomunizem tako močno šumi v glavi, da kakšnih pametnih sap preprosto ne sliši.

arena

Notranji minister in krščanskodemokratski veljak Ivo Bizjak se je torej odločil za abdikacijo. Zaradi moralne drže in principov prave demokracije. Ker je to pri nas, odkar imamo svojo državo, prvi tak primer, bi gospodu Bizjaku morali seveda od srca zaploskati in mu obrniti debel palec navzgor. Njegov primer naj bi bil za zgled vsem sedanjim in prihodnjim generacijam, da se ne bi tako krčevito oklepali svojih stolčkov.

Vse lepo in prav, če bi tista celovška zgodba, ko so njegovi specialci v prostem času poskušali oskubiti nekega, menda dvomljivega avstrijskega »poslovneža«, imela res tako težo, da bi zaradi nje moral leteti, pa čeprav po svoji volji, njihov vrhovni šef. Po isti logiki bi, denimo, moral odstopiti šef slovenskih železnic, tudi te so namreč javna, torej državna služba, če bi pet njegovih železničarjev šlo denimo v Etiopijo in bi tam nalašč iztirili lokomotivo. Moral bi odstopiti tudi obrambni minister, če bi se pet njegovih soldatov odločilo za nedeljski izlet v Bosno, da bi unproforjcem izma-

knili paket ameriških cigaret. Morda bi moral odstopiti celo kakšen škof, če bi se – Bog ne daj, da bi bilo to res – kakšen ne preveč trden duhovnik odpravil čez mejo v kakšno »hišo sumljivega slovesa«. Moral bi odstopiti tudi ljubljanski župan, če bi se pet njegovih uslužbencev v Mariboru napilo in stoplo zaradi barve ljubljanskega zmaja. In tako naprej s podobnimi oslarijami.

Zaradi celovških honorarcev ministru Bizjaku res ni bilo treba odstopati. Sam je kriv, če mu sedaj obešajo Celovec kot alibi za odstop in mu podtikajo vse tisto, kar se je zgodilo že pred njim. Odstopiti ne bi smel, ker je bil pravzaprav dober minister, saj za njega skorajda nismo vedeli, kot se za dobrega notranjega ministra spodobi. Vedeli pa nismo zanj zato, ker se ni ukvarjal s politiko, odkar je postal notranji minister. Praviloma bi za njim moral priti boljši od njega. Pa ne bo, in tudi zato gospod Bizjak ne bi smel odstopiti. Ker so pravila taka, bo tudi novega notranjega ministra dala krščanska demokracija. Če je pred dobrim letom ponudila Bizjaka kot najboljšega, pomeni, da sedaj lahko ponudi le slabšega. Vsaka drugačna kombinacija bi namreč pomenila, da z Bizjakom ni znala ponuditi najboljšega in da ima potemtakem slabo kadrovsko politiko. Moralna drža gospoda Bizjaka lahko torej ugaja zgolj prvi hip in brez razmisleka. Globlje presoje pa ne vzdrži. Med policisti se bo vedno našel kakšen lopov ali pa vsaj ljubitelj prekorajčitve pooblastil. Oblast je pač oblast. Po Bizjakovem vzorcu naj bi si torej notranji ministri podajali štafetno palico kar po tekočem traku. Gospod Bizjak naj bi raje obljubil, da bo v policiji naredil red.

Boža Gloda

Grbavost

Piše: Martin Ivanič

Izid referenduma o lokalni samoupravi cinično spominja na Kardeljev resigniran očetek, da pač ljudi z bičem ne moreš gnati v socializem. Državni troti nam tudi danes nesebično ponujajo raj, ki mu je nekdo ironično rekel Občino v vsako vas!, nekdo drug pa z enako mero – v maniri slovenske spolitiziranosti – vrnil z vzklikom Občino v vsako faro! Ker pa smo Slovenci dokazani mazohisti, ki vsaj po naših oblasteh sodeč bolje delajo za druge kot zase, je jasno, da se v raj – najsi bo socialistični ali lokalnoavtonomistični, ne damo.

Državljeni po referendumu oslovsko triumfiramo, češ da smo ugnali pobaline iz parlamenta, a smo spregledali, kako neumno spominjamo na miško, ki se je veselila, ko jo je mačka vlekla iz kravjeka. Toda to ni ne prvi in ne zadnji primer, da smo se privošljivo polulali v lastne hlače. Najprej nam je bilo malo mar, kaj prepirljivi otročaji kuhajo v svojem peskovniku, in se celo zabavali, ko je »naš« poslanec zatolkel nasprotnikovega. Nato smo vzvišeno bojkotirali shode, na katerih je padala odločitev o referendumskih območjih, ter se drugi dan zgražali, češ kaj so nam skuhal pri napetosti, ki nimajo kaj početi in hodijo na razne pasje procesije. In ko je prišel čas referendumskega glasovanja, se je veliko ljudi prav volovsko neumno spraševalo, o čem neki bomo sploh odločali in kakšen glasovalni sistem bo veljal.

To je zgodba o državljanih, ki si politični pluralizem predstavljajo tako, da sedijo doma, počejo imeti opravka s politikom, pač pa raje pijejo pivo in udrizajo čez državo, bedaki, ki nimajo tako pametnega opravila, pa lazijo po sestankih. Skratka, to je zgodba o državljanski neumnosti! A tu je še zgodba o politično-poslanski pokvarjenosti. Vendar človek težko počeno reče, katera stran nosi večjo odgovornost, kajti prepričanje, da v demokraciji nosita odgovornost le parlament in vlada – ali če hočete: politika in država, je pač zaboda državljanov, ki jo bodo (sodeč po svoji nepopravljivi in lahkoverni neumnosti) morali še velikokrat plačati.

Relativizirati je treba tudi trditev o poslansko-politični pokvarjenosti. Da je ta poglavito gibal celotnega njihovega početja, sicer ni nobenega dvoma. Toda iz njihovih vrst na ves glas vpije tudi nepopisna neumnost in nesposobnost. Velik del politikov in poslancev skoraj nikoli ne razume, o čem odločajo in kakšne posledice za nacijo in državo bo to imelo.

Ni dvoma, da so bili določeni reformni posegi v sistem obstoječih občin potrebni – ne nazadnje zavoljo dobrikanja upehani in zmedeni materi Evropi. Državna oblast potrebuje striženje občin zavoljo uveljavljanja svojega demokracijskega centralizma, saj že primer Ljubljane kaže, kako so občine s sedanjimi pooblastili lahko muhaste in močne.

Tisti, ki so se videli kot bodoči župani, so z načelom Vsakemu Slovincu njegovo občino! na vse pretege koketirali. V tem smislu je moč opaziti veliko oporišča graditi na terenu, se pravi, imeti čimveč »svojih« občin, ni bilo daleč. Vse gromozansko zapravljanje časa, denarja in »intelektualne« energije je bilo samo še logična posledica. Farsa se je dogajala na očeh javnosti, ki pa, razumljivo, ni dojela, kdo igra Pavliho; dogajala pa se je tudi v zakulisju političnih spletk, kar se je drastično izrazilo v absurdni intervenciji ustavnega sodišča. Naredila je sicer veliko škodo, vendar je največ povedala o sebi in svojih članih.

Višek veseloigre so bili histrični pozivi strank, zlasti strank iz večine, ki je odločitve o reformi lokalne samouprave sprejemala, da naj se državljani referendumu sicer udeležujejo, vendar naj glasujejo proti. V bistvu pa tu ne gre delati velike razlike med strankami večine in strankami opozicije. Njihovo bebavo prodajanje zgodbe o tem, da so za spačka krivi oni drugi, človeka s kančkom zdrave pameti ne more prepričati. Vsakomur med njimi bi moralo biti jasno, v kako drag in pomemben postopek smo se spuštali, in bi moral podpirati demokracijo sprejeti odločitev, ki lahko sledi le demokracijo opravljeni razpravi. To je edina logika, ki ji je moč priznati skrb za koristi državljanov in države.

Blebetači, ki nam sedaj pošiljajo zaskrbljena sporočila in napovedi, so imeli na voljo dovolj sredstev in časa, da bi na podlagi analitičnega preučevanja izdelali argumentiran projekt bodočih občin, opremljen z vsem gospodarskim, komunalnim, socialnim, upravnim in zlasti finančnim instrumentarijem. Na tej podlagi bi državljani lahko razpravljali in po potrebi demokracijo popravljali dane predloge. Ponujeni voluntaristični in birokratski pristop je moral vsakemu teslu vnaprej povedati, da se bo končalo tako kot tedaj, ko sežno zbirati predlogi, kam bi šli na izlet: izleta praviloma ni!

Državljeni imamo sicer več možnosti, med drugim tudi to, da pretepamo posamezne poslance in ministre, čeprav se mi zdi, da nista, razumljivo, niti Anderlič niti Pelhan postala nič pametnejša.

Neka možnost nam zagotovo ne uide: plačali bomo tudi drugi poskus reforme. Imamo pa tudi možnost, da državi pokažemo nepokorščino – npr. pri plačevanju dohodnine. Bomo tedaj videli, ali ta družina pozna uveljavitev odgovornosti!

Clintonov pragmatizem

Piše: Jože Smole

Ali kitajske oblasti z gospodarskimi sankcijami prisiliti k spoštovanju človekovih pravic ali dati prednost neovirani trgovini s to veliko državo?

V ameriškem političnem življenju so v tej dilemi že nekaj let. Zahteve za močan pritisk Washingtona na Beijing so se stopnjevale zlasti po krvavi vojaški akciji na trgu Tiananmen 4. junija 1989, s katero so grobo zadušili prodemokracijsko študentsko gibanje na Kitajskem.

Večina v ameriškem predstavnikiškem domu je dvakrat izglasovala zakon, s katerim naj bi Kitajska izgubila klavzulo največjih ugodnosti v trgovini z ZDA. Tedanji predsednik ZDA George Bush je dvakrat uporabil pravico veta in tako sprejetje zakona preprečil. Pri tem je izhajal iz ocene, da so gospodarski interesi ZDA najpomembnejši.

To Bushovo odločitev je Bill Clinton vsestransko izkoristil v predsedniški volilni kampanji leta 1992. Ponavljal je obtožbo, da Bush »razvaja tirane« v Beijingu, da razen propagandnih obtožb ne stori ničesar konkretnega proti obsežnemu kršenju temeljnih človekovih pravic na Kitajskem. Te dni pa so mnogi ameriški komentatorji zapisali, da je Clintonu zelo žal, da je na takšen način obtoževal Busha. Kajti z odločitvijo, da se Kitajska podaljša klavzula največjih ugodnosti je iz povsem pragmatičnih razlogov ravnal točno tako kot njegov pred-

hodnik. In lahko bi se tudi za Billa Clintona reklo, da »razvaja tirane« v Beijingu.

Raziskave javnega mnenja, ki so bile opravljene pred Clintonovo odločitvijo, so pokazale, da 62 odstotkov vprašanih Američanov daje človekovim pravicam prednost pred trgovino oziroma gospodarskimi interesi. Z druge strani pa so velika ameriška podjetja dokazovala, da bi bilo sleherno omejevanje trgovine s Kitajsko skrajno škodljivo. Ameriško-kitajska blagovna menjava znaša sedaj že 38 milijard 800 milijonov dolarjev. Če bi Washington povečal uvozne carine na kitajske izdelke, bi se ta gotovo odzvala s povračilnimi ukrepi. Ameriški poslovni krogi so kot argument navajali tudi to, da se na Kitajskem, kljub enopartijskemu sistemu, pospešeno uvaja tržno gospodarstvo in raste število privatnih lastnikov. Vsaka ekonomska sankcija bi lahko zavrla proces demokratizacije na Kitajskem.

V tem precepu med večinskimi mnenjem Američanov in interesi velikih ameriških podjetij se je Clintonova vlada ukvarjala z idejo, da bi uvozne carine povečali samo na izdelke kitajske državne industrije, še posebej vojaške, klavzula največjih ugodnosti

pa naj bi veljala samo za izdelke privatne industrije. Na ta način naj bi se vendarle izvajal določen ameriški gospodarski pritisk na kitajske oblasti. Kaj kmalu pa se je pokazalo, da je v trgovini s Kitajsko izdelke nemogoče deliti na izdelke državne in privatne industrije. Zato je vlada od omenjenega predloga tudi odstopila.

V ameriško-kitajsko pogovore je bila tema o spoštovanju človekovih pravic nenehno vključena. Clinton skuša dokazati, da je ameriško stališče vendarle vplivalo na razmeroma izboljšano obnašanje kitajskih oblasti, kar zadeva spoštovanje človeko-

vih pravic. Opozicija pa trdi, da je to cenena propaganda, s katero Clinton skuša opravičiti svojo nenačelno odločitev.

Kitajska ima danes zelo visoko gospodarsko rast, po nekaterih ocenah najvišjo v svetu. Predsedniki sedmih največjih ameriških podjetij, ki trgujejo s Kitajsko, so v posebnem pismu, naslovljenem na predsednika ZDA, navedli oceno, da bi se pri normalnih pogojih v naslednjih desetih letih trgovina s Kitajsko lahko povečala na 155 milijard dolarjev! V luči takšnih gospodarskih možnosti bi bilo uvažanje tudi blagih gospodarskih sankcij proti Kitajski povsem kontraproduktivno.

Piše: Geza Filo

temveč bom razmišljal o »nesrečnikih« našega časa.

Nočem trditi, da smo ljudje našega časa »nesrečniki«, kajti življenje nam marsikaj nudi. Še je med nami smeh in pesem, še je zabava in razposajenost, še je mnogokje dobrota in ljubezen, zaposlitev in delo ter zaslužek; tudi bogat kos vsakdanjega kruha je še v izobilju, še so zaslužene počitnice in še mnogo mnogo več...

Pa vendar človeku, ki vsaj malo resno razmišlja, v »prsih srce tesno bije«, kot je dejal naš pesnik. Kajti vsakdan, vsak večer, v vsakem časopisu, v vsaki reviji in še kje drugje se srečamo s tistimi pravimi »nesrečniki« našega časa, z reveži. Srečamo se z njimi fizično, torej neposredno, srečamo se z njimi tudi drugod po svetu. Ko tako doživljam usodo teh »nesrečnikov«, se mi poraja misel, da pravzaprav niso oni največji »nesrečniki«, temveč nekdo drug. To seveda ne pomeni, da podcenjujem njihovo trpljenje. To je veliko in je dvojno, telesno in duševno. To pa pomeni, da ti ljudje kljub vsemu niso brez upanja,

»Nesrečniki«

Naslov tega sestavka sem si sposodil pri znanem francoskem pesniku in pisatelju Victorju Hugoju. Eden izmed njegovih romanov so »Nesrečniki«. Ne bom opisoval,

niso brez zadovoljstva in tudi ne brez medsebojne povezanosti. To sicer njih samih ne spreminja v srečneže, ohranja pa jih kot ljudi ne brez ponosa, posameznika pa kot človeka, katerega življenje ni brez cilja.

Pravi »nesrečniki« so drugi, in sicer tisti, ki zapravljajo, ki ropajo, ki so izgubili in zapravili ljubezen in zaupanje v ljudi, človečnost, dobroto, vse tisto, kar človeku daje posebno vrednost in dostojanstvo. So tisti, ki drugemu človeku dopustijo takšno »nevzdržno« stanje. Kdaj bodo in ali bodo ti »nesrečniki« postali ljudje upanja, ljubezni in človečnosti, ostaja na nas, na družbi...

Zdaj pa se vprašajmo nekaj povsem drugega: Je pri nas ljubezen do takšnih ljudi, smo mi in naša družba ljudje upanja, nam tuja »solza mehča srce«?

Karavana človeštva bo verjetno vedno taka, da se bomo eni »sijajno gostili in oblačili v škrlat, drugi pa bodo čakali, če bo kaj padlo z naše bogate mize, da bi se od tega najedli«.

Ne drugim in ne sebi nisem nevoščljiv; želel pa bi, da z naših miz, tudi z miz naše družbe ne bi le slučajno kaj »padlo« za siromaka, temveč da bi delček zavestno in z ljubeznijo oddali, in to vedno znova, vse do takrat, dokler bo potrebno. Srce v prsih pa naj nam le tesno bije, kajti to nas kliče k odgovornosti za sočloveka.

KEMIKI SO LAHKO ZGLED

Predstavniki delodajalcev in delojemalcev so 31. maja podpisali panožno kolektivno pogodbo za kemično, gumarsko in farmacevtsko industrijo. Pogodba je nastala po štirinajstih sestankih pogajalskih skupin, ki so se začeli septembra 1993. Na slovesnosti ob podpisu so udeleženci pogajanj izrazili zadovoljstvo z vsebino pogodbe, ki je realna in bo lahko zgled še za druge partnerje. Z njihovo oceno se je strinjal tudi Brane Mišić, ki je za DE povedal, da se ta pogodba približuje tarifnim sporazumom iz razvite Evrope.

Podpisniki so pogodbo poslali Ministrstvu za delo v registracijo. Takoj zatem bo objavljena v Uradnem listu. V KNG pa razmišljajo tudi o posebni brošuri, ki bi bila namenjena vsem članom sindikata.

Predsednik združenja nekovin **Marjan Kranjc** je ob podpisu dejal, da so na pogodbo pristali, zato ker hočejo red. Kranjc pričakuje, da bo pogodba veljala dolga leta in da jo bodo delodajalci spoštovali. Plače so po njegovem mnenju pomembni strošek, ki vpliva na konkurenčno sposobnost podjetij. Pogodbo so podpisali tudi zaradi želje po dobrih odnosih s sindikati. Tudi predsednik KNG **Janez Justin** je pritrdil mnenju, da bo pogodba omogočila urejene odnose med partnerji in olajšala njihovo delo. **Viljem Žener**, ki je pogodbo podpisal v imenu združenja kemične in gumarske industrije, pa je dejal, da bo mir na plačnem področju olajšal reševanje drugih zahtevnih nalog. Žener meni, da bo največji problem ohranjanje delovnih mest v razmerah, ko se zmanjšuje zaslužek pretežnih izvoznikov.

Po slovesnosti so člani pogajalske ekipe KNG **Janez Justin**, **Branko Bambič** in **Franjo Krsnik** posebej za naše glasilo povedali, da pomeni nova pogodba višjo raven pravne varnosti delavcev. To še posebej velja za plače, ki so bile po prejšnji pogodbi lahko nižje

Panožno kolektivno pogodbo za kemično, gumarsko in farmacevtsko industrijo so podpisali: **Janez Justin**, za Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije iz sestave ZSSS; **Vid Senica**, za Sindikat kemijske in farmacevtske dejavnosti iz sestave KNSS; **Viljem Žener** (namesto **Uroša Slavinca**) za Združenje kemične in gumarske industrije; **Marjan Kranjc**, za Združenje nekovin; **Peter Vilhar**, za Sekcijo delodajalcev kemične in gumarske industrije, in **Jože Pelko**, za Sekcijo delodajalcev za nekovine.

do 25 odstotkov, po novi pogodbi pa le za 10 odstotkov. Še večja prednost nove pogodbe pa je razvrstitev delavcev v plačilne razrede in 26 skupin. Podjetja, ki nimajo lastnih aktov o organizaciji in sistematizaciji, bodo uporabljala kar panožno KP. Razvrstitev v razrede in plačna razmerja pa temeljijo na analizi uradnih statističnih podatkov o plačah.

Velika novost pogodbe so postopki določanja začasnih presežnih delavcev. Po novem

bodo delavci lahko na začasnem čakanju največ po tri mesece v letu oz. 14 dni na mesec. Delavci na čakanju se bodo morali izmenjevati. Začasno presežnih delavcev podjetja ne bodo smela več avtomatično spreminjati v trajne presežke. Pogodba zaostruje tudi metodo ugotavljanja slabih oz. nesposobnih delavcev. Delavcem, ki bodo premeščeni na delo v drug kraj, priznava nova KP polni znesek stroškov za prevoz na delo. Podjetja, ki bodo ugotovila več

kot 25 odstotkov presežnih delavcev, bodo morala odpuščanje izpeljati v 6-mesečnem obdobju.

Nova panožna KP ohranja pravico sindikalnim zaupnikom do dveh ur letno na vsakega člana. Sindikalni zaupniki so še naprej zaščiteni tudi v postopkih določanja presežnih delavcev. Ta zaščita zajema tudi člane soupravljal-skih organov, zlasti pa porodnice, bolnike in delavce, ki se vračajo s sluzenja vojaškega roka.

F. K.

NAFTARJI IZGUBLJAJO POTRPLJENJE

Delavci Nafta iz Lendave, ki se iz meseca v mesec pogreza v večje dolgove, so čedalje bolj nezadovoljni. V teh dneh so poslali predsedniku Slovenske vlade dr. Janezu Drnovšku pismo v katerem ga seznajajo z velikimi težavami podjetja. Namesto aprilske plače so dobili samo za deset tisoč tolarjev bonov trgovskega podjetja Merkator-Univerzal, in še te z zamikom, medtem ko na plačo za april in na regres za letni dopust zamenjajo čakajo.

V pismu, ki ga je sestavil tovarniški sindikat pod vodstvom predsednika Jožeta Muršiča, so delavci kritični tudi do slovenske vlade, ki prepočasno sprejema in izvaja ukrepe za sanacijo rafinerije v Lendavi. Zaradi nerešenih odnosov z Republiko Hrvaško in seveda tudi zaradi

lastnih gospodarskih težav in nepravilnih dolgov pri firmi INA iz Zagreba pa ima Nafta težave tudi pri nemotenem pretoku surovin čez ozemlje Hrvaške, saj nafto iz Rusije nabavlja preko naftovoda čez Hrvaško.

Lendavski naftarji zahtevajo, naj se status njihovega podjetja čimprej reši in na republiški ravni naj se čim hitreje rešijo razvojne dileme v zvezi z rafinerijo. V sedanjih negotovostih, ko nihče natančno ne ve, kaj in kako bi s podjetjem, tudi delavci Nafta iz Lendave ne morejo in nočejo več živeti. Od vlade in vseh pristojnih zahtevajo odgovore do 10. junija, sicer bodo organizirali stavke in z zaustavitvijo prometa opozorili na nerešene probleme, ki jih pestijo.

Tomaž Kšela

Direktorji razbijajo edinega zaveznika Litostrojevih delavcev

Delavci Litostrojevega podjetja za rehabilitacijo invalidov (ZRI) so v kuvertah z aprilsko plačo dobili tudi propagandno sporočilo sindikata Neodvisnost. Nepodpisani aktivisti so priložili tudi pristopno izjavo za ta sindikat in izstopno izjavo za drugi sindikat.

V ZRI je zaposlenih več kot sto delavcev, ki so skoraj stoo odstotno včlanjeni v SKEI. Podobno je tudi v drugih Litostrojevih tovarnah. Na propagandnem sporočilu Neodvisnosti piše, da so se odločili za drugačno obliko organiziranja in da bo njihov sindikat v ZRI deloval samostojno in avtonomno. Neodvisnost pa pripravlja tudi združenje podjetij, v katerih so zaposleni invalidi.

Kot nam je povedal **Marjan Pirc**, predsednik SKEI v Litostroju, ne gre za prvi tovrsten poskus. Direktorji so zaupnike SKEI že večkrat prepričevali, naj ustanovijo katerikoli drug sindikat. Očitno jim je šel v nos premočan SKEI, s preudarnim in izkušenim vodstvom. Pred tremi tedni je predsednik SKEI **Albert Vodovnik** na te probleme opozoril celo generalnega direktorja dr. Jožeta Duhovnika. Ta se je začudil nad njegovimi podatki in zanikal možnost takšnega ravnanja direktorjev Litostroja.

Dogodek, ki ga omenjamo, kaže, da opozorilo ni zaleglo, zato lahko pričakujemo, da bodo podobno kot direktorica ZRI **Darinka Perko** ravnali tudi drugi direktorji, ki se želijo odkrižati premočnega sindikata.

Vlaganje propagandnih sporočil enega sindikata in izstopnih izjav za drug sindikat v plačilne kuverte je očitno zavestno omogočila omenjena direktorica. Sporočilo Neodvisnosti kaže, da jim je dala na razpolago tudi tajniške prostore. Če vse to prav razumemo, direktorično ravnanje dokazuje zlaganost sporočila Neodvisnosti o ustanovitvi samostojnega in avtonomnega sindikata v tem podjetju. O razpletu diverzantske akcije direktorice in Neodvisnosti na SKEI bomo podrobneje pisali v prihodnji številki.

F. K.

TAM SPET STAVKA

V mariborskem Tamu je v sredo jutraj ponovno začelo stavkati okoli 2500 delavcev. Gre za zaposlene v družbah Metalurgija, Gospodarska vozila, Inženiring in vzdrževanje ter Tehnološka oprema, ki še niso dobili niti akontacije aprilske plače.

Vodilni v teh Tamovih družbah si prizadevajo čimhitreje zagotoviti sredstva za izplačilo vsaj dela aprilskih plač. Nekateri upajo, da jim bo to uspelo že v sredo ali najkas-

neje v četrtek. Hkrati vodilni opozarjajo, da bi daljša stavka lahko ogrozila Tamov proizvodni plan ter njegovo uspešno sanacijo.

Ukrepi za rešitev likvidnostnih problemov v Tamu, o katerih so se ob majski stavki pristojni dogovorili z ministrom dr. Maksom Tajnikarjem, se očitno prepočasno uresničujejo. Pri nas, kakor kaže, od dogovora o ukrepih do njihove uresnitve še vedno preteče veliko časa.

Tomaž Kšela

BO ROK ZA LASTNINJENJE PODALJŠAN?

Predsedstvo Sveta ZSSS je v četrtek, 27. maja 1994, organiziralo posvet o revizijah po zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij. Posvet je bil namenjen najodgovornejšim sindikalnim delavcem. V razpravo sta nas uvedla mag. Anica Popović, družbena pravobranilka samoupravljanja RS, in mag. Bogomir Špiletič, pomočnik generalne direktorice Centrale SDK Slovenije.

Do 15. aprila 1994 je SDK končala revizijske preglede v 317 podjetjih, v približno 100 podjetjih pa revizijski postopki potekajo. To je slaba polovica od 965 za revizijo predlaganih podjetij. Po dosedanjih revizijskih poročilih je ugotovljen oz. podan sum za oškodovanje družbenega premoženja v višini približno 20 milijard tolarjev. Končna vsota pa je seveda odvisna od odločitev sodišč.

Mag. Špiletič je zavrnil trditve, da so revizije eden od poglavitnih vzrokov za zaostajanje lastninskih procesov v družbenih podjetjih. Od približno 2500 podjetij, ki se morajo lastniniti, je predlaganih za revizijo 965 podjetij, revizija je končana v 317 podjetjih, agencija za prestrukturiranje pa je odobrila približno 120 programov lastninskega preoblikovanja. Vendar je vseeno prevladala ocena, da zaradi velikega števila revizijskih postopkov revizije ne bodo končane do konca letošnjega leta, ko se izteče rok za lastninsko preoblikovanje podjetij. V takih podjetjih bodo oškodovani predvsem delavci, ker ne bodo mogli več sodelovati z lastninskimi certifikati pri razdelitvi družbenega premoženja in notranjem odkupu podjetij.

SDK si prizadeva, da bi revizijski postopki potekali čim hitreje, vendar so tu ovire, saj gre za pravni, finančni in računovodski pregled poslovanja v letih od 1990 do 1992, pri čemer pogosto ni več na razpolago ustrezne dokumentacije ali je ta zaradi reorganizacij razpršena in podobno. SDK nima vnaprej določenih kriterijev po katerih določa vrstni red revizij,

ampak se odloča za prioritete glede na to, če je podjetje predlagalo za revizijo več predlagateljev, velikost in pomembnost podjetja, sočasnost drugih preiskovalnih postopkov (kazenskih in podobno).

Ko SDK zaključi revizijo, revizijsko poročilo pošlje podjetju in tudi sindikatu podjetja in predstavniku delavcev. Sindikat ima vse pravice dobiti poročilo SDK in sodelovati pri njegovih obravnavi, lahko tudi sindikat sam ali skupaj z vodstvom podjetja da pripombe na poročilo. Sindikat ima pravico dobiti celo poročilo; kakršnokoli prirejanje poročil, kar počno posloводства v marsikaterem podjetju, krši pravice sindikata.

Sindikat mora biti seznanjen z ugotovitvami revizije, s stališči in predlogi posloводства in z odločbo, ki jo SDK izda potem, ko obravnava pripombe podjetja na revizijsko poročilo.

Ko podjetje prejme odločbo SDK, ima več možnosti. Opravi lahko knjigovodsko uskladitev vrednosti družbenega premoženja ali pa vloži tožbo pri temeljnem (okrajnem) sodišču, lahko pa stori oboje. S samo knjigovodsko uskladitvijo vrednosti družbenega kapitala seveda oškodovanja niso odpravljena, ker se na drugi strani povečajo terjatve, največkrat do delavcev, zaradi preveč izplačanih plač – praviloma gre za izplačila po zaključnem računu, s katerimi je kršena določba kolektivne pogodbe, da so delavci udeleženi pri dobičku šele, ko ta preseže 6 % poslovenske sklada, preveč izplačanih regresov za letni dopust in podobno.

Organ upravljanja podjetja lahko te terjatve odpiše, to je njegova pristojnost, in sicer v breme poslovenskega rezultata. Odprto pa ostaja vprašanje vrnitve preveč plačanih prispevkov za pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje ter za primer brezposelnosti, medtem ko je vračilo preveč plačane dohodnine uredila novela zakona o dohodnini.

S tem se je sicer knjigovodska vrednost družbenega kapitala v podjetju povečala, lahko pa

to ne pomeni nič drugega kot samo številko na papirju, ki pa je daleč od prave vrednosti družbenega kapitala. In realno obstaja nevarnost, da bodo tako »papirnato vrednost« družbenega kapitala plačali delavci z interno razdelitvijo in notranjim odkupom. Prav iz teh razlogov je treba temeljito preučiti predloge, da bi zgolj s knjigovodskimi operacijami in odločitvami organov upravljanja na papirju odpravili oškodovanja družbenega premoženja, dejansko pa so kapitalaska razmerja ostala takšna, kot jih je ugotovila revizija.

Za ugotavljanje oškodovanja družbenega premoženja v podjetjih v tujini se SDK poslužuje tujih neodvisnih revizorjev, ki jih zaprosi za revizijo in določi 100-dnevni rok za pregled poslovanja. Takih primerov je do sedaj več kot 20. Nima pa SDK podatkov o poslovanju slovenskih podjetij s tujino. Na razpolago so samo podatki, ki so povezani z uvozom in izvozom blaga, ne pa tudi drugi podatki o finančnem poslovanju slovenskih podjetij s tujino in v tujini. Teh podatkov Banka Slovenije noče posredovati SDK, češ da so zaupni.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja po preučitvi revizijskih poročil vloga tožbe; do sedaj je vložil 101 tožbo. Žal družbeni pravobranilec samoupravljanja zaradi zelo kratkih rokov praviloma najprej vloži tožbo, šele nato začne s podjetjem razčiščevati sporne zadeve. Rok za vložitev tožbe namreč poteče prej, preden SDK lahko izda odločbo na podlagi pripomb podjetja na revizijski zapisnik. Od 101 tožbe je nekaj zadev že rešenih, ker je bila tožba umaknjena ali pa je bila že izdana sodba na I. stopnji, zoper katero pa lahko podjetje vloži pritožbo.

Sodišča pri razsojanju upoštevajo predvsem zakon o obligacijskih razmerjih, predpise o finančnem in materialnem poslovanju, o vpisih v sodni register in le v manjši meri določbe 48., 48.a, 48.b in 48.c člena zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij. Tudi revizijska poro-

čila pred sodišči nimajo enake teže, dosedanja sodna praksa pa kaže tudi na neusklajenost med sodišči.

V teh postopkih je marsikdaj sporna vloga Sklada za razvoj in Agencije za prestrukturiranje. Sklad se za revizijske postopke in določbe sploh ne zmeni, prav tako ne za ukrepe družbenih pravobranilcev samoupravljanja. Po drugi strani pa sta tako sklad kot agencija s svojimi postopki udeležena pri oškodovanjih družbenega premoženja.

Družbeni pravobranilec je največkrat uspešen, kadar so oškodovanja družbenega premoženja povzročena s. t. i. by pass podjetji.

V razpravi so bila postavljena številna konkretna vprašanja, na katera sta uvodničarja največkrat tudi ustrezno odgovorila.

Brez zadovoljivih odgovorov pa so ostala vprašanja o možnosti ukrepanja zoper sklad za razvoj zaradi odločitev pri upravljanju podjetij, ki so v skladu o možnosti ugotavljanja oškodovanja družbenega premoženja v podjetjih, v katerih ni bila predlagana revizija, o oškodovanjih družbenega premoženja v poslovanju podjetij s tujino, o oškodovanju družbenega premoženja v letu 1993, za katero ne veljajo določbe zakona o reviziji.

Skupna ocena udeležencev posveta je bila, da lastninjenje iz objektivnih (revizije, denacionalizacija, vedno novi predlogi za spremembe lastninskega zakona) in subjektivnih razlogov do konca leta 1994, ko poteče zakonski rok, ne bo končano. Izdelati bo treba resno analizo, ki naj bi odgovorila na vprašanje, ali naj se zakonski rok za lastninsko preoblikovanje podaljša. Po drugi strani pa so skupno ugotovili, da tudi zaradi teh procesov, ki potekajo sočasno z lastninskim preoblikovanjem, ni investicij, ni kadrovskih izboljšav, ni posebnih novih komercialnih aktivnosti, ki bi vse skupaj povečale obseg proizvodnje in poslovanja, s tem pa tudi povečevale uspešnost poslovanja in posledično družbeni kapital. Gregor Miklič

BO NOVA METLA REŠILA BELTINKO?

Tekstilna tovarna Beltinka iz Beltincev je bila pred leti ena najuspešnejših tovarn v Pomurju. Po gospodarskih rezultatih se je lahko primerjala z Muro iz Murske Sobote. Sedaj pa preživlja hudo krizo, ki ogroža njen obstoj. O vzrokih za to in o možnostih za ponovni gospodarski vzpon te pomurske tovarne trikotazne konfekcije in pletenin, smo se pogovarjali s predsednikom sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije v Beltinki Benjaminom Šipošem. Prav tistega dne je upravni odbor Beltinke razrešil dolžnosti direktorico podjetja Natašo Hozjan in tehnično direktorico Anico Varga ter za v. d. direktorja imenoval Petra Bajžlja, znanega tekstilnega strokovnjaka iz Rašice v Gameljnah.

»Beltinka je bila združena z Rašico iz Gameljna. Čeprav je šlo v bistvu v tistih časih, ko so bile moderne širše asociacije združenega dela, za nekakšno politično združitev, sta se proizvodna programa Beltinke in Rašice vendarle dopolnjevala. V Rašici so proizvajali zanimiv program pletenin, ki smo ga v Beltinki dopolnjevali z otroškimi programi,« pripoveduje Benjamin Šipoš. Sodelovanje med Rašico in Beltinko je bilo glede na 200-kilometrsko oddaljenost obeh tovarn v naših razmerah vendarle težavno. »Trikotazna konfekcija in pletenine so zelo izpostavljene sezonskim in modnim vplivom, zato je proizvodnjo treba hitro prilagajati povpraševanju na trgu, kar pa v bivši organizaciji glede na dislociranost obeh tovarn ni bilo lahko.«

Tako se je leta 1992 porodila ideja, da bi se nekdanji tozdi Rašice osamosvojili, ohranili pa bi poslovno-tehnično sodelovanje. Prva se je sredi lanskega leta osamosvojila Beltinka, vendar pa se na samostojno poslovanje v njej očitno niso ustrezno pripravili – ne v kadrovskem ne v organizacijskem in ne v finančnem smislu.

Osamosvojitve brez strokovnjakov

Čeprav je bila Beltinka že konec osemdesetih let močno usmerjena na tuje, konvertibilne trge (v Nemčijo, Italijo, Francijo in druge evropske države je izvažala že skoraj 50 odstotkov svojih proizvodov), pa je to tovarno, danes zaposluje okoli 360 delavcev, precej prizadel tudi razpad bivšega jugoslovanskega trga.

»Najtežje pa je bilo, ker Beltinka po odcepitvi od Rašice

ni imela dovolj usposobljenih kadrov. Tako proizvodnja v tovarni ni bila in ni najbolj racionalno organizirana, produktivnost dela kljub naporom delavcev zaradi pomanjkljivosti v organizaciji in sistemu proizvodnje ni ustrezna, verjetno pa tudi cene naših proizvodov niso najboljše izračunane, saj za posušeno opravljeno delo delavci ne dobijo normalnega zasluga,« pravi predsednik sindikata Benjamin Šipoš. »Delavke in delavci v Beltinki imamo manjše plače pod določenih s kolektivno pogodbo, v marcu pa so nam celo znižali vrednost točke. Zaposleni

v tovarni povprečno tako prejemo mesečno okoli 35 tisoč tolarjev plače.«

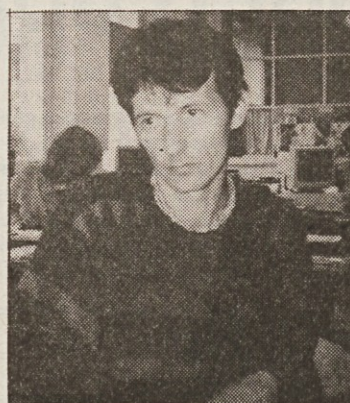
Po besedah Benjamina Šipoša je velik problem v Beltinki tudi nadurno delo, ki ni ustrezno nagrajeno. Marsikateri delavec zaradi slabe organizacije dela in poslovanja tudi ni mogel izkoristiti letnega dopusta. »Delavci Beltinke, ki so v preteklosti marsikatero uro žrtvovali za svojo tovarno, pa povsem razumljivo za normalno delo terjajo tudi normalno plačilo, saj se morajo s plačami preživljati,« pravi Šipoš. Ne svet delavcev in ne vodstvo sindikata v tovarni se zato niso mogli stri-

njati z namero vodstva podjetja, da jim za april izplača samo zajamčene plače.

»Naše vodilne menedžerke delavcem niso dajale informacij o poslovnih problemih in rezultatih, češ da smo delavci v tovarni za to, da delamo in ne razpravljamo o poslovnih politikah. To je sicer do neke mere v današnjih časih razumljivo, vendar pa je ob takšnem odnosu vodstva razumljivo tudi to, da delavke in delavci takrat, ko so nastopile resne gospodarske težave v tovarni, niso hoteli poslušati tannanja in obljub.«

Novo vodstvo ne bo uspelo brez finančne podpore

Ko vodstvo podjetja, ki tudi poprej delavcev ni pritegovalo k soupravljanju, ni moglo več zagotavljati rednega izplačevanja plač, so se delavke in delavci zbrali na izrednem zboru in hkrati s svetom delavcev terjali razrešitev direktorice in tehnične direktorice. O njihovi pobudi je razprav-

Benjamin Šipoš

ljal tudi upravni odbor podjetja, v katerem so z območne gospodarske zbornice mag. Andrej Janc, z območne organizacije ZSSS Janez Kovač, iz Ljubljanske banke – Pomurske banke Štefan Režonja in iz Rašice Peter Bajželj. Upravni odbor je ugotovil, da se sprejeti plan ne uresničuje, zato je obe direktorici razrešil in razpisal delovno mesto direktorja Beltinke. Za v. d. direktorja pa so člani

Delavke Beltinke upajo na boljše čase

Izguba v Beltinki se je iz meseca v mesec povečevala

Po besedah člana upravnega odbora Beltinke in predsednika območne organizacije ZSSS v Pomurju Janeza Kovača se je upravni odbor odločil za razrešitev direktorice Nataše Hozjan ter tehnične direktorice Anice Varga zato, ker se ni uresničeval plan, ki ga je vodstvo Beltinke pred meseci samo predlagalo v sprejem upravnemu odboru. Tako je Beltinka uresničila na domačem trgu v prvem kvartalu samo 10 namesto 25 odstotkov letnega plana, v prodaji na tujih trgih pa je realizacija zaostajala 5 odstotkov. Zato se je izguba, ki je bila izkazana že v zaključnem računu za lansko leto, še povečala.

Janez Kovač pričakuje, da bodo na osnovi izvoza – Beltinka izvozi že 60 odstotkov proizvodnje – banke pripravljene spremljati proizvodnjo v tovarni in ji omogočiti, da opravi nujne reorganizacije v načinu in obliki proizvodnje zato, da bi dosegla svetovno priznane cene. Posebno pripravljenost kaže SKB banka.

Sicer pa informacije z evropskih trgov kažejo, da se tovrstnim konfeksionarjem trikotazne in pletenin trenutno ni treba bati za delo, seveda če so dovolj kvalitetni in cenovno zanimivi.

KAJ BO OB STEČAJU ELEKTROKOVINE Z DELAVSKIMI TERJATVAMI?

Strokovne službe območne organizacije ZSSS za Podravje si prizadevajo, da bi bile v stečajnem postopku za Elektrokovino enakopravno obravnavane terjatve več kot 2800 delavcev. Ti so lani oktobra ob uvedbi stečajnega postopka postali brezposelni, ne da bi jim pred tem podjetje izplačalo vse plače in druge prejemke, ki jim po zakonu pripadajo.

Po besedah Vekoslave Krašovec, vodje strokovnih služb območne organizacije ZSSS za Podravje, so strokovne

službe sindikata in stečajni upravitelj prišli pri izračunu razlik med izplačanimi plačami delavcev Elektrokovine in plačo po kolektivnih pogodbah do različnih števil. »Razlike v izračunih izhajajo po naši presoji iz dejstva, da je stečajni upravitelj štel v osnovno plačo delavcev tudi povprečno doseženo uspešnost podjetja in povprečno preseženo normo.«

Stališče komisije za razlago splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo je jasno: »Pojem 'predvideni delovni rezultati'

za opredelitev osnovne plače pomeni zahtevano normo, torej 100-odstotno izpolnjevanje postavljene norme, ne pa določeno preseganje norme (na primer povprečno preseganje norme v podjetju ali obratu).«

Komisija je prav tako opozorila, da se v stečajnem postopku delavcem v celoti izplačajo samo plače v višini izhodiščnih plač, razliko do dejanske zaslužene plače pa se izplača iz stečajne mase v takem deležu kot vsem drugim upnikom.

Potemtakem so terjatve delavcev do Elektrokovine v stečaju pravilno izračunali v strokovnih službah podravske Svobodnih sindikatov.

Kakor kaže, pa razlike v izračunanih terjativah med sindikatom, ki zastopa 2871 delavcev in stečajnim upraviteljem Elektrokovine Mirkom Žagarjem še vedno obstajajo. Tako so bile na drugem naroku pred Temeljnimi sodiščem v Mariboru preizkušene tudi terjatve bivših delavcev, ki so skupno največja terjatev v stečajnem postopku. Stečajni upravitelj je po informacijah službe pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS za Podravje preprekel približno polovico terjatev iz naslova premalo izplačanih plač za obdobje od 1. septembra 1990 do 30. septembra 1993. V celoti se ni strinjal s prijavljenimi terjativami iz naslova premalo izplačane regresa za prehrano med delom v istem obdobju, prav tako se ni strinjal s terjativami iz naslova odškodnin za neizkoriščen letni dopust za leto 1993 in za premalo izplačani regres za isto leto. Podobno

stališče je imel tudi do drugih terjatev delavcev.

Služba pravne pomoči pri podravske območni organizaciji ZSSS je stečajnemu upravitelju posredovala pooblastila za zastopanje za 1652 delavcev upnikov, ki so tudi člani ZSSS. V zadnjem času je pravna služba posredovala še nekaj novih pooblastil, vendar pa ima pri njihovem zbiranju težave, saj so bivši delavci Elektrokovine na vseh koncih Slovenije, marsikdo pa je šel za kruhom tudi v tujino. Za pokojne člane zbira pravna služba pooblastila od njihovih dedičev na podlagi sklepov o dedovanju, nekaj pooblastil pa so dobili celo iz Bosne in Hercegovine.

Stečajni senat je sklenil, da bo terjatev delavcev preizkusil na naslednjem, to je tretjem naroku, vendar le za tiste delavce, za katere bo sindikalna služba pravne pomoči predložila potrdilo za zastopanje, čeprav so člani ZSSS svojo pravno službo kolektivno pooblastili za zastopanje. Po mnenju sindikalne pravne službe je takšna odločitev stečajnega senata sicer formalno pravilna, vendar brez primere v dosedanjih praksi stečajnih postopkov. Vsi stečajni upravitelji in stečajni senati so se doslej zavedali težav v zvezi z zbiranjem pooblastil delavcev, saj je verjetno vsem jasno, da je situacija popolnoma različna, ko gre za zastopanje enega upnika ali pa za zastopanje 2871 upnikov. Ali bodo delavci, ki iz tega ali onega vzroka ne bodo uspeli sindikalni pravni pomoči dostaviti pooblastila za zastopanje, zares ostali v stečajnem postopku prikraj-

upravnega odbora do izbire novega kandidata imenovali Petra Bajžlja iz Rašice. Ta je podjetje vodil že takoj po odcepitvi od Rašice, ko ga je zapustil dotedanji direktor Fete Ismajlovič, ki je odšel v Muro. Tako je v Beltinki vsaj začasno ponovno vzel v roke krnilo poslovne politike mož iz vrha Rašice.

Novi v. d. direktorja je že povedal, da namerava hitro ukrepati, saj je za Beltinko dragocena vsaka minuta. V tekstilni industriji v Evropi pa je sedaj že takšna konkurenca, da si nihče ne more privoščiti, da bi v proizvodnji zamudil eno samo minuto, saj ga to lahko pokoplje.

Da ima Beltinka perspektivo, trdno verjame tudi sindikalni posrednik Benjamin Šipoš. »Menim, da je Beltinka še vedno dobro podjetje, saj ima veliko pridnih delavcev, ki so tudi večji svojega posla. Potrebujemo samo injekcijo v obliki likvidnih obratnih sredstev in nove kalkulacije ter uspešnejšo poslovno politiko. Pa še to: delavci so še vedno zainteresirani za odkup podjetja, zato bi bilo mogoče tovarno dokapitalizirati tudi na ta način.« Cenitve kažejo, da je Beltinka vredna nekaj več kot štiri milijone mark. Delavci lahko samo na račun neizplačanih plač zberejo več kot milijon mark, s certifikati pa še dodatnih 1,5 milijona mark.

Delavkam in delavcem Beltinke, ki je takorekdi edina tovarna v bodoči občini Beltinci, ni vseeno, kaj in kako bo z njihovo tovarno. Zato so usodo tovarne zaupali uveljavljenemu menedžerju, dokler za njeno rešitev še ni preporno. Ali bo novemu vodstvu uspelo najti rešitev za izhod iz težav, se bo kmalu pokazalo.

Tomaž Kšela

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

NOVA SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO S KOMENTARJEM!

Izdali smo novo

SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO ZA GOSPODARSTVO S TARIFNO PRILOGO S KOMENTARJEM IN DOGOVOR O POLITIKI PLAČ V GOSPODARSTVU ZA LETO 1994. Komentar delovnopravne dela Splošne kolektivne pogodbe je prispeval Gregor Miklič, komentar tarifnega dela pa Brane Mišič.

Cena brošure je 1.500 SIT + 5% prometni davek, t.j. 1.575 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni (061) 321-255, 1310-033 in 313-942, fax 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo _____ izvod(ov) brošure SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO S KOMENTARJEM IN DOGOVOR O POLITIKI PLAČ V GOSPODARSTVU ZA LETO 1994 (separat socialnega sporazuma).

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku; 2. Ind. naročniku pošljite po povzetju

Žig

Podpis naročnika

TOVARNO ZMAJ ČISTIJO PRED PRODAJO

Ljubljanska tovarna baterij Zmaj je lansko leto spregledala celo svojo 70-letnico. Njeni delavci pa so v lanskem in letošnjem letu organizirali dve večji stavki, ki nista dali pravih sadov. Nekdaj samostojna tovarna, ki se je vključila v sistem Iskre, je v zadnjih letih zabredla v težave, ki ogrožajo njen obstoj. Z reševanjem Zmaja se že pol leta ukvarja Revital, specializirana firma Iskre Holdinga, ki jo poseblja Igor Triller. Delavci so zaenkrat obveščeni le o izdelavi programa prisilne poravnave. Zdi se jim, da jih hočejo šefi s pomočjo sanatorjev pripraviti do prostovoljnega odhoda iz tovarne, brez odpravnin in drugih pravic, ki jim gredo po zakonu.

O položaju še zaposlenih sta pripovedovala predsednik SKEI Aleksander Jakomin in Božidar Velikonja, eden od petih preostalih ključavničarjev. Prvotno in zelo zadolženo podjetje že nekaj let vegetira pod imenom Iskra Baterije d.o.o. Reševalno by pass podjetje pa je dobilo ime Zmaj d.d. Delavci so zaposleni v prvem, plačani pa od drugega podjetja. Revizija SDK še ni končana.

V obeh podjetjih je trenutno 207 delavcev. Še pred nekaj meseci so imeli 12 šefov, plačanih po individualnih pogodbah. Vsem tem so firme plačevale tudi drago menedžersko zavarovanje.

Delavci dobivajo zadnja leta le še zjamčene plače. Izračunali so, da v povprečju dobivajo le 56 odstotkov izhodiščnih plač iz panožne KP. Zaradi zakona o zjamčenih plačah dobivajo delavci v prvem tarifnem razredu skoraj toliko, kot določa KP, bolj oškodovani so delavci v srednjih in višjih kategorijah.

Na čakanju je trenutno več kot 80 delavcev, 18 pa je posojenih Tikiju, TKG in še nekaterim drugim podjetjem. To posojanje delavci primerjajo s trgovino z belim blagom.

Revital je v Zmaj povabil upravni odbor potem, ko je vršilec dolžnosti direktorja Jože Hren izjavil, da ne more metati na cesto ljudi, s katerimi je sodeloval po 20 let. Delavci pravijo, da sanatorska ekipa Revitala zanje ni nare-

Da je Zmaj res ogrožen, dokazuje tudi ta fotografija z zadnjega propagandnega prospekta te tovarne, natisnjeneja še v nekdanji Jugoslaviji. Sedaj dela v proizvodni dvorani le še 17 delavk in 5 ključavničarjev.

dila še ničesar. Edini vidni rezultat je program prisilne poravnave, ki je predložen sodišču. Delavci ga ne poznajo in tudi njihov predstavnik v upravnem odboru si ga ni mogel ogledati. Neuradno so obveščeni, da je največji upnik država, ki je podpisala garancijo za nekatere kredite. Delavci so še nedavno prejeli listine za prenizke plače. O tem, ali program prisilne poravnave upošteva tudi dolgoročno do delavcev, pa ne vedo ničesar.

Tovarna baterij ima dva

programa na dveh lokacijah. V Stegnah, industrijski coni občine Ljubljana Šiška izdelujejo okrogle baterije, v Šentvidu pri Stični pa specialne izdelke. Vršilec dolžnosti direktorja Jože Hren je prišel iz Šentvida. Različni podatki delavcem vzbujajo sklepanje, da želijo sanatorji izvesti program reševanja obrata v Šentvidu na račun delavcev iz ljubljanske tovarne. Sanatorska ekipa je delavcem povedala, da so vse izdelke ljubljanske tovarne izvažali z izgubo. Izračunali so nove cene,

na katere pa ni pristal še noben kupec iz tujine.

Delavci poznajo dva podatka o višini izgube v lanskem letu. V bilanci je podatek o 4,6 milijona mark, na zboru delavcev pa so govorili o 6,5 milijona mark. Izguba v letu 1992 pa je znašala le 1,8 milijona mark. Po otvoritveni bilanci je Zmaj ocenjen na več kot 6 milijonov mark. Delavci mislijo, da bi bilo možno za tovarno v Stegnah iztržiti več kot štiri milijone mark. Gre za osem tisoč kvadratnih metrov proizvodnih in poslovnih prostorov, zgrajenih pred 16 leti, ki so deloma opremljeni tudi z novimi stroji.

Tovarna zaposlenim letos več ne regresira prevoza na delo. Lansko leto so dobili polovico regresa v bonih, letos pa še ničesar. Plače zamujajo v povprečju po 10 dni. Delavci, ki delajo v ljubljanskem obratu, letos niso dobili niti delovnih oblek. Zmanjkalo je celo čistil in toaletnega mila.

Naši sogovorniki pravijo, da so današnji Zmajevi izdelki le izboljšana verzija proizvodov, ki so se uveljavili pred desetletjem. Propadli so vsi obetavni novi programi, zlasti tisti za alkalne in litijeve baterije. Bivši direktor je le z eno samo slabo potezo Zmaj oškodoval za milijon mark.

Aleksander Jakomin in Božidar Velikonja sta zaradi vsega tega prepričana, da nameravajo šefi njihovo tovarno čimprej prodati in s kupnino rešiti obrat v Šentvidu. Ker bi tovarno radi prodali čim dražje, skušajo delavce pripraviti do tega, da bi prostovoljno odšli.

O usodi tovarne baterij in njenih delavcev bodo odločali pristojni organi, zlasti upravni odbori. Zoran Polič je predsednik, Igor Triller pa član upravnega odbora tako v Tovarni baterij kot v Zmaju, delniški družbi. Tik pred oddajo besedila v tiskarno smo se dogovorili za pogovor z Igorjem Trillerjem. Njegove odgovore in mnenja sanatorske ekipe bomo objavili v prihodnji številki.

Franček Kavčič

SEDEM DNI V SINDIKATIH

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE Zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednost in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 460,00 SIT

● Stane Uhan

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVM

Novi zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 580,00 SIT

● ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij – Uredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja
Razlage: mag. Tone Rop, Gregor Miklič, dipl. oec. Radovan Teslić in dr. Alenka Žnidaršič-Kranjc. Cena 1.800 SIT

● KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM

Kolektivna pogodba s stališči komisije za razlago KP s komentarjem – Priloge: Sklep izvršnega sveta R Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna – Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno izobraževalnih zavodih – Pripravi: Nevenka Zaviršek in Vinko Kastelic
Cena 950 SIT + 5% p. davek

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Moje pravice na	 izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Stanov. razmerja	 izv. ● Kariera kot...
..... izv. ● Delavci in uprav.	 izv. ● Socialna država...
..... izv. ● Zakon o last.	 izv. ● Zdrav. zav...
	 izv. ● Kol. pog. za negosp...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 1310-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 311-956.

PLAČE IN NAPREDOVANJE V JAVNEM SEKTORJU

Ilja Jurančič

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Zaradi tega so bile plače delavcev nizkih tarifnih razredov v negospodarskih dejavnostih veskozi kriminalno nizke, plače višjih tarifnih razredov pa še nekako primerljive. V tem trenutku so razmerja naslednja:

T.R.	Javni sektor	Gospodarstvo	%
I.	1,10	30.316	1,00
II.	1,25	34.450	1,10
III.	1,40	38.584	1,23
IV.	1,70	46.852	1,37
V.	2,10	57.876	1,55
VI.	2,65	73.034	1,85
VII.	3,10	85.436	2,10

Kot kaže izračun, znaša izhodiščna plača I. tarifnega razreda v negospodarskih dejavnostih (javnem sektorju) za okroglih 15 odstotkov manj, kot to velja za isti tarifni razred v gospodarstvu, ta tarifa pa je tudi v gospodarskih dejavnostih znatno pod minimumom preživetja za posameznika in še bolj, če zaposleni še koga vzdržuje. Nižje kot v gospodarstvu so tudi izhodiščne plače naslednjih treh tarifnih razredov, izhodiščna plača petega tarifnega razreda (srednješolska izobrazba) pa je v javnem sektorju že nekoliko višja kot v gospodarstvu. V naslednjih dveh tarifnih razredih se razlika še poveča v korist javnega sektorja. Zadnjih dveh tarifnih razredov ni mogoče primerjati, ker je zakon o razmerjih plač tri najvišje tarifne razrede (VII.–IX.) enostavno združil.

V državni upravi prikazana razmerja ne bodo povzročila socialnih pretresov. Do V. tarifnega razreda zaposlenih praktično ni, še celo pometanje in čiščenje prostorov so v največ primerih oddali zasebnim podjetnikom. Plače snazilk jih tako ne brigajo več. Povsem drugačne pa so razmere v bolnišnicah, domovih za ostarele in še v nekaterih dejavnostih javnega sektorja. Zaposlenih do vključno IV. tarifnega razreda je v nekaterih dejavnostih celo do polovice, prav za te pa je zakon o razmerjih plač izrazilo mačehovski. Delovna mesta so tarifirana nizko, pod mejo preživetja, napredovanje v celotni delovni karieri pa

lahko omogoči povečanje plače za največ 10 ali 15 odstotkov.

Izenačitev izhodiščnih plač v javnem sektorju z izhodišnimi plačami v gospodarstvu ob hkratni uskladitvi količnikov izhodiščnih plač za tarifne razrede bi uveljavila za sedanjí trenutek normalna razmerja plač in bi praktično ne zahtevala dodatnega denarja v javnem sektorju. Tak poseg bo tudi omogočil pripravljanje dolgoročno zasnovanega in naravnane zakona o javnih uslužbencih.

Uskladitev in tarifiranje napredovanja

V tabeli, ki je sestavni del zakona o razmerjih plač, so s količniki tarifirana tipična delovna mesta v posameznih dejavnostih javnega sektorja. Tipična delovna mesta so podrobno in natančno razčlenjena za državno upravo, s čimer je predvideno in omogočeno mnogostopenjsko napredovanje na zahtevnejša delovna mesta. V vseh drugih dejavnostih so tipična delovna mesta bistveno manj razčlenjena in so zaradi tega možnosti zaposlenih za napredovanje bistveno manjše in slabše, kar seveda v vseh primerih velja za zaposlene z visoko izobrazbo. Da bo vsem jasno, kdo je pripravljal zakon o razmerjih plač in njegovo tarifno prilogo in kakšni analize so bili tisti, ki so predloženi zakon o razmerjih plač obravnavali in sprejemali.

Državni uradnik iz združenega VII., VIII. in IX. tarifnega razreda je lahko razporejen na naslednja tipična delovna mesta in v naslednje plačilne razrede:

- strokovni sodelavec (24)
- samostojni strokovni sodelavec (25)
- višji strokovni sodelavec II, svetovalec II (26)
- višji strokovni sodelavec I, svetovalec I (27)
- višji svetovalec v RUO (31)
- svetovalec predstojnika v RUO (32)
- pomočnik predstojnika v RUO (34)
- predsekretar (35)
- svetovalec vlade (46)

Skupaj torej 9 stopenj tipičnih delovnih mest od najmanj do najbolj zahtevnega delov-

nega mesta državnega uradnika v republiški državni upravi in kar 12 plačilnih razredov razlikovanja med najnižjo in najvišjo tarifo. Bistveno manj so razčlenjena tipična delovna mesta v podobnih in sorodnih dejavnostih, kot so zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, zaposlovanje, in drugih. V socialnem varstvu in v predšolski vzgoji je celo samo po eno tipično delovno mesto za visoko izobrazbo. To pomeni bistveno slabše možnosti organiziranja v teh dejavnostih in tudi bistveno slabše možnosti v takih dejavnostih zaposlenih.

Strokovni in znanstveni nazivi so v zakonu priloženi tabeli navedeni in tarifirani le za visoko šolstvo in za raziskovalno dejavnost. Za osnovne in za srednje šole strokovni nazivi niso navedeni kot tipična delovna mesta in tudi niso tarifirani, čeprav so s posebnim predpisom že uveljavljeni in se tudi že uporabljajo. Nobenega racionalnega razloga ni, da niso vzporedno z navajanjem in tarifiranjem nazivov docent, izredni profesor in redni profesor navedeni in tarifirani tudi strokovni nazivi učitelj mentor, učitelj svetovalec in učitelj svetnik. Enako velja tudi za vse druge nazive, kjer so nazivi že uveljavljeni. Na ta način bi lahko uredili napredovanje za zaposlene v vseh dejavnostih, kjer napredovanja na zahtevnejše delovno mesto ni in kjer zaposleni ves čas svoje delovne kariere opravljajo isto delo, vendar z neprestanim dodatnim usposabljanjem. To še predvsem velja za učitelje, zdravnike, sodnike in druge. Podobno lestvico, kot je s tarifno prilogo zakona o razmerjih plač predvidena za visoko šolstvo: asistent (25)

- asistent z magisterijem (27)
- asistent z doktoratom (29)
- docent (32)
- izredni profesor (35)
- redni profesor (38)

bi morali oblikovati in vzpostaviti tudi za šolstvo, zdravstvo, kulturo, socialno varstvo in za vse druge, kjer napredovanja na zahtevnejše delovno mesto ni mogoče uveljaviti kot pravila za napredovanje.

(se nadaljuje)

LASTNIKI CERTIFIKATOV: SAMO BREZ PANIKE!

Večina nas verjetno še ni imela možnosti, da bi kolikortoliko varno vložila svoje lastninske certifikate. Možnosti doslej namreč ni bilo kaj pretirano veliko, pa tudi konkretnih informacij o tem je bilo bolj malo. To je razumljivo, saj nekoliko zamujamo z lastninskimi preoblikovanjem, po drugi strani pa je še več kot dovolj časa za zamenjavo certifikatov.

Najprej delnice, kasneje gotovina

Skraini rok za zamenjavo lastninskih (potrdil) certifikatov je 30. junij 1995. To pomeni, da lahko dobro premislamo, predno se bomo odločili za takšno ali drugačno naložbo. Izbira bo vsekakor pestra, povsem brez tveganja – to si velja zapomniti – pa v glavnem ne bo šlo.

Kako lahko vnovčimo svoje certifikate? Le posredno, kar pomeni, da jih moramo najprej zamenjati za delnice. Pri tem imamo tri možnosti. Kajpak lahko svoj certifikat zamenjamo za delnice podjetja, v katerem smo zaposleni, ali pa je v njem zaposlen naš ožji družinski član. V slednjem primeru je to možno le takrat, ko podjetje tako možnost predvidi v okviru svojega privatizacijskega programa.

Če ste se odločili, da boste certifikat vložili v svoje podjetje, boste to lahko storili takrat, ko bo Agencija za prestrukturiranje in privatizacijo odobrila program lastninskega preoblikovanja. V času vpisa delnic boste obveščeni v vašem podjetju. Za tiste, ki v podjetju niso več zaposleni, je v navadi, da jih podjetje o tej možnosti pisno obvesti, v vsakem primeru pa mora podjetje svojo privatizacijski program objaviti v dnevnem časopisu.

Kot vemo, lahko svoj certifikat zamenjamo tudi za delnice podjetja, ki se odloči za javno prodajo svojih delnic. Za tak način prodaje delnic se bodo odločala predvsem večja in uspešna podjetja. Če ste se odločili, da boste svoj certifikat vložili oziroma zamenjali za delnice enega od takih podjetij, morate počakati, da bo v dnevnem časopisu objavljen javni poziv za vpis delnic tega podjetja. V pozivu bo objavljen tudi rok in mesto vpisa delnic. Ker je za delnice najboljših podjetij povpraševanje pravi-

loma večje od njihove ponudbe, se lahko cena delnic poveča do 30 odstotkov. Druga posledica velikega povpraševanja pa je, da imetnik praviloma ne more zamenjati celotne vrednosti certifikata za delnice.

Svoj certifikat lahko zame-

njamo tudi za delnice pooblaščenih investicijskih družb. Ta možnost se bo pojavila čez nekaj tednov. Imetniki certifikatov bomo o tem obveščeni v sredstvih javnega obveščanja, saj investicijske družbe načrtujejo obsežne akcije oglaševanja.

In kaj moramo storiti, če hočemo vložiti svoj certifikat? Stopiti moramo do vpisnega mesta, kajpak v predvidenem roku, za vse drugo pa bodo poskrbeli drugi.

Najtrša bo z delnicami šibkih podjetij

Z gotovino, kot smo dejali, torej v kratkem ne bo nič. Treba bo malo potrpeti, saj certifikata ne moremo zamenjati za denar. Najprej delnice, kasneje pa tudi nekaj denarja.

Če se bomo odločili za delnice svojega podjetja, jih bomo lahko vnovčili šele po preteku dveh let. Če pa bomo zamenjali svoj certifikat za delnice podjetja, ki se je odločilo za javno prodajo, je možnost, da pridemo do gotovine prej kot v dveh letih, nekoliko večja. Edini pogoj za prodajo takih delnic je, da se z njimi trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev. Seveda pa delnice lahko prodamo le v primeru, če je po njih povpraševanje.

In kako je z delnicami pooblaščenih investicijskih družb? Seveda bo tudi te moč vnovčiti. Vendar šele takrat, ko se bodo delnice uvrstile v kotacijo na borzi, pogoje za kotacijo na borzi pa bo predpisala Agencija za trg vrednostnih papirjev. Delnice pooblaščenih investicijskih družb naj bi se pojavile na trgu v enem od dveh letih. Takrat se bo oblikovala tudi njihova cena.

Katere delnice bo najlažje vnovčiti? Strokovnjaki predvidevajo, da tiste, ki bodo v javni prodaji, pa tudi delnice pooblaščenih investicijskih družb. Najtrša bo z delnicami manjših in bolj šibkih podjetij.

A. U.

VSAK TRETJI ZEMLJAN BREZ STALNE SLUŽBE

Po podatkih Mednarodne organizacije dela (ILO), ene izmed agencij Združenih narodov, je več kot tretjina delovne sile po vsem svetu brez dela ali pa je le delno zaposlena. S temi težavami se v enaki meri ukvarjajo tako revne kot tudi bogate države, v nekaterih deželah pa je vprašanje brezposelnosti že tako pereče, da lahko eksplodira in resno ogrozi državno stabilnost.

Mednarodna organizacija dela s sedežem v Ženevi tako ugotavlja, da že več kot 820 milijonov ljudi po vsem svetu opravlja dela, ki zahtevajo le polovični delovni čas, oziroma z delom zasluženi denar ne zadostuje več za eksistenčni minimum. To ni več samo problem držav v razvoju, ampak postaja vse bolj tudi problem razvitih industrijskih držav. Le redke države se lahko pohvalijo, da jih kriza zaposlovanja, ki se poleg tega še pogloblja, ni zajela.

Tržna gospodarstva industrijskih držav, ki so pred dvema desetletjema dosegla in bila tudi sposobna vzdrževati polno zaposlenost prebivalstva, se sedaj spopadajo z 8,5-odstotno brezposelnostjo. Res pa je, da je

kriza najhujša v revnih državah, kjer so prežee nevarnosti najbolj očitne, konflikti pa lahko izbruhnjejo kadarkoli.

V ILO menijo, DA med ta področja lahko uvrstimo celotno Afriko, posebej podsaharske države, kjer se že tako težavne življenjske razmere iz dneva v dan slabšajo. Zaradi takih razmer so strokovnjaki vse bolj zaskrbljeni nad potekom demokratičnih sprememb po vsem svetu, od Latinske Amerike do nekdanje Sovjetske zveze, saj se te pobude lahko ne samo ustavijo, ampak spremenijo v svoje nasprotje, če delavci ne bodo imeli možnosti zaslužiti mezd, ki bi jim omogočale človeka vredno življenje.

Obenem pa strokovnjaki tudi poudarjajo, da kriza zaposlovanja ni posledica recesije zadnjih let, ampak predvsem posledica hitrejšega tehnološkega razvoja in ostrih mednarodnih konkurenčnih bojev. Dosežena stopnja brezposelnosti je tako že kar trajna, saj samo v Evropi sta brezposelnosti že presega dobo enega leta, obenem pa to prebivalstvo tone v neizogibno revščino.

A. P.

Pri našem modelu lastninjenja bodo levji delež pobrale hijene.

Milan Fridauer

Ti župan, jaz župan, kdo bo pa konja sedlal?

Fran Levstik

Voda vse opere, samo sramote ne.

Domači pregovor

Pred nami je svetla preteklost.

Matija Logar

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 22

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982, ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- 1. Apartmaji Kaninska vas** – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 41 DEM v tolarški protivrednosti, za 6 oseb 47 DEM v tolarški protivrednosti.
- 2. Rogla** – apartmaji z opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, kopalnica, skupno za 4 osebe. Cena 52 DEM v tolarški protivrednosti in 5-odstotni davek.
- 3. Pokljuka** – apartmaji za 4 osebe 54 DEM, za 2 osebi 35 DEM, prijavna taksa 1,5 DEM, turistična taksa 1,10 DEM v tolarški protivrednosti. Najkrajši termin tri dni.
- 4. KOPE** – garsonjera za 4 osebe, cena 42 DEM v tolarški protivrednosti. Možne rezervacije za čas dopustov.
- 5. POČITNIŠKA STANOVANJA V KRANJSKI GORI** – za štiri osebe v naselju Čičare. Termini po dogovoru. Cena 41 DEM v tolarški protivrednosti.

Morje

- 1. Apartma v Barbarigi** – za 6 oseb, prost do 20. junija. Cena 48 DEM dnevno. Takse niso vključene.

PONUDBA MOŽNOSTI ZA LETNI DOPUST

Borza sprejema prijave za letni dopust. Ob potrjeni rezervaciji vplačate 40% odstotkov, znesek pa mora biti v celoti poravnani 10 dni pred odhodom na dopust, v republiki Hrvaški 15 dni pred odhodom. Možnost plačila v dveh obrokih ali s turističnim kreditom.

- 1. PENZION V FIESI** – sobe za 3 do 4 osebe s kopalnico, predprostorom in teraso, penzion ali polpenzion od 26. junija do 26. avgusta. Cena penziona za odrasle 49 DEM, za otroke do 12. leta 37 DEM v tolarški protivrednosti. Cena polpenziona za 4 DEM nižja. MOŽNA OBROČNA VLAČILA. Termini po sedem dni, zamenjave vsako soboto.
- 2. POČITNIŠKE SOBE V FIESI** – triposteljne sobe, etažni tuš, WC. Penzion za odrasle 40 DEM, za otroke do 10. leta 35 DEM. TERMINI SEDEM DNI.
- 3. POČITNICE NA POKLJUKI** – V DVO- ALI ŠTIRIPOSTELJNIH APARTMAJIH od 2. julija do 1. oktobra. Cene velikega ap. 56 DEM, malega ap. 37 DEM v tolarški protivrednosti. Termini vsako soboto. Turistična taksa ni vključena.
- 4. POČITNIŠKI DOM PIRAN** – sobe s kopalnico za 4 osebe, polpenzion, desetdnevni paketi do 6. junija po 35 DEM za odrasle in 30% popusta za otroke do 14. leta starosti. Prosti so tudi še termini po sedem dni od 18. 6. do 25. 6. in od 25. 6. do 2. 7. Cene: odrasli 35 DEM, otroci do 14., leta 33, do 7. pa 29 DEM. Turistična taksa ni vključena.

- 5. POČITNIŠKI DOM V BOHINJU** – šest ap. za štiri in dva ap. za osem oseb, cena 60 oz. 120 DEM za večjo enoto. Termini 7 ali 10 dni, po dogovoru.
- 6. APARTMAJI V LANTERNI, NASELJU PICAL, APARTMAJI LUNA**
OD 9. 7. DO 19. 8. App za 3 osebe z 4 osebe za 6 oseb
LANTERNA CENE 70 DEM 82 DEM 111 DEM
PICAL CENE 80 DEM 87 DEM 108 DEM
LUNA CENE 80 DEM 90 DEM

POLPENZION		
Hotel Kristal	2. 7., do 15. 7.	48 DEM v 1/2 sobah
	16. 7. do 18. 8.	56 DEM v 1/2 sobah
Hotel Diamant	2. 7. do 15. 7.	49 DEM v 1/2 sobah
	16. 7. do 18. 8.	56 DEM v 1/2 sobah
Hotel Neptun	2. 7. do 15. 7.	41 DEM v 1/2 sobah
	18. 7. do 18. 8.	43 DEM v 1/2 sobah

Hotelsko naselje SPLENDID		
	2. 7. do 15. 7.	31 DEM
	18. 7. do 18. 8.	36 DEM

- 7. GARSONJERA V ČERVARJU** – za štiri osebe, opremljena kuhinja. CENA 48 DEM. Termini od 1. 7. do 19. 8.
- 8. POČITNIŠKA STANOVANJA V MAREDI** – dvosobna stanovanja, opremljena kuhinja, predsoba, kopalnica in dva balkona. TERMINI po 10 ali 7 dni. Cena dnevnega najema 53 DEM, Turistična in bivalna taksa ni vključena.
- 9. HIŠICE NA ROGLI** – za štiri osebe, termini 7 ali 10 dni, cena dnevnega najema 58 DEM. Prosto še v avgustu.
- 10. Počitniške sobe v SAVUDRIJI** – po štiri sobe v objektu s skupnimi sanitarijami. Desetdnevni termini 1., 11., 21., 31. julij in 1., 11., 21., 31. avgust. CENE informativne: penzion za odrasle 37 DEM, do treh let starosti 5 DEM, do 7. leta 27 DEM.
- 11. Postavitve prikolic na VRANSKEM**, brezplačna uporaba bazena. Celoletna najemnina prostora 500 DEM.
- 12. Prikolica za 5 oseb nameščena v ANKARANU**. Dnevni najem 72 DEM.
- 13. Prikolica v Martuljku** za štiri osebe. Prosti termini v juliju, cena 32 DEM na dan.

POČITNICE V ITALJI – KALABRIJA

- 1. STELLA MARINA** – družinski hotel, bivanje v dvoposteljnih sobah. Sedemdnevni paket s polpenzionom od 315.000 lir do 595.000 lir, odvisno od termina. Polni penzion pa od 364.000 do 665.000 lir.
- 2. LIMONETO** – družinski hotel, bivanje v dvoposteljnih sobah. Sedemdnevni penzion od 469.000 do 651.000 lir, polovični penzion 35.000 lir manj.
- 3. ROCCA DI VADARO** – apartmaji z eno, dvema ali tremi sobami za dve, tri do osem ležišč. Cene najema za sedem dni od 385.000 do 1.036.000 lir v mesecu juliju. Uporaba lastne posteljnine.

Ponudba je širša, kot je predstavljena. Več informacij prejmete na ATRISU.

B SEJEMSKA PONUDBA

- 1. GEC-MEDNARODNI SEJEM TISKARSTVA IN PAPIRNE INDUSTRIJE V MILANU** od 4. do 11. junija. Tridnevno potovanje 288 DEM.
- 2. TRANSPORT MÜNCHEN** transportni sistemi skladiščenje, javna prevozna sredstva, komunikacije od 7. do 11. junija enodnevni obisk 60 DEM.
- 3. MEDNARODNA RAZSTAVA KARTONAŽNE INDUSTRIJE V PARIZU** od 20. do 25. junija. Štiridnevno potovanje z avionom 670 dolarjev.

ZAMENJAMO POČITNIŠKO ENOTO

- 1. Dvosobno stanovanje v počitniškem naselju MAREDA** pri Novigradu, opremljeno za pet oseb, zamenjamo za enoto v Čateških Toplicah, Atomskih Toplicah ali v Moravcih, za enoto za štiri osebe po sistemu štiri mesece morja za dva meseca toplih, lahko tudi v pred in posezoni.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

- 1. Počitniške hišice v ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ali MORAVSKIH TOPLICAH**
- 2. Počitniške zmožljivosti v Slovenskem primorju in v Istri. POSEBNO SE ZANIMAMO ZA STANOVANJA V MAREDI IN BARBARIGI, NA OTOKU LOŠINJU.** Ponudba je lahko penzijska ali pa kot najem opremljenih apartmajev.

K ponudbi vabimo tudi lastnike vikendov od KANEGRE do KARIGADORJA.

KUPIMO NEPREMIČNINO

- 1. V Vrsarju kupimo manjšo počitniško garsonjero**, veliko do 35m². Ponudbe posredujte na ATRIS.

PRODAMO NEPREMIČNINO

- 1. Trisobno stanovanje z garažo v Ljubljani**, 72m², prodamo za 105.000 DEM.
- 2. Več dvosobnih počitniških stanovanj**, popolnoma novih, v turističnem naselju BARBARIGA pri Pulji prodamo. Velikost enote 34,05m² oz. 33,62. Večje enote imajo tudi 28m² atrija. Vse enote so v pritličju in niso opremljene. CENA 900 DEM za m².
- 3. Počitniške hiše v NEREZINAH na Malem Lošinju** v republiki Hrvaški. Enota z dvema spalnicama, dnevno sobo s kuhinjskim in jedilnim kotom, kopalnico, malo teraso in parkirnim prostorom prodamo za 58.000 DEM. Davek plača kupec.
- Manjšo garsonjero v manjšem bloku prodamo v naselju NEREZINE: dnevni prostor, kuhinjski kotiček, kopalnica, predprostor, terasa. Cena 36.000 DEM.
- 4. V Moščeniški Dragi prodamo lesene hišice** (za 4 osebe) po 500 DEM za enoto. Hišice je treba demontirati in odstraniti.
- 5. VEČ KONTEJNERJEV v Lanterni** prodamo po 3.000 DEM. Kontejnerji so opremljeni za štiri osebe in v celoti komunalno opremljeni (voda, elektrika, kanalizacija).

- 6 GARSONJERO V NASELJU MIHOLAŠČICA NA OTOKU CRESU** prodamo. Cena za 21.30m², z malo teraso je 22.500 DEM. Davek na prodajo nepremičnine plača kupec. Prodajalec opozarja, da si mora novi lastnik sam urediti soglasje za vpis v zemljiško knjigo.

V INFORMACIJO UPRAVNIKOM POČITNIŠKIH DOMOV

Poceni odeje, vzglavnike, prevleke, posteljne garniture. Pokličite tel. 069 70 242.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami razrešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste
Metod Zalar, direktor borze

Sindikalna lista

Prvi del	junij 1994 SIT
1. Dnevnice	
– cela dnevnic (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	2.900
– polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.400
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.000
2. Kilometrina (od 1. 4. 94 dalje)	21,60
3. Ločeno življenje	28.550
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	1.000
5. Regres za prehrano	6.000

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje januar '94 do marec '94 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od januarja '94 do marca '94 znaša 52.461,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	26.231,00
– za 20 let	39.346,00
– za 30 let	52.461,00
2. Nagrada ob upokojitvi	157.383,00
3. Solidarnostne pomoči	52.461,00

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti

Na dveh bregovih

Na torkovih pogajanjih za sklenitev panožne kolektivne pogodbe za gradbene dejavnosti se je zataknilo že na samem začetku, pri proceduralnih zadevah torej. Za sindikaliste je namreč šlo za pogajanja o spremembah in dopolnitvah panožne kolektivne pogodbe, nasprotna stran pa je vztrajala na stališču, da gre za pripravo povsem nove pogodbe, ker je bila prejšnja pač odpovedana. Najsi so jim pogajalci SDGD še tako dopovedovali, da enostranske odpovedi po mednarodnih konvencijah ne more biti, partner ni popustil.

Dalje se je partner zavzel za postopnost, na kar bi SDGD še pristal, a pod pogojem, da bi upoštevali tako pravni kot tudi gospodarski vidik. V splošni kolektivni pogodbi je namreč najmanj sedem členov, ki pravijo, da je treba specifično posameznih panog urejati v panožnih kolektivnih pogodbah. Z gospodarskega vidika pa SDGD ocenjuje, da je recesija že mimo in da gradbeništvo spet dobiva delo. Pri tem pa ne bi smeli preslišati opozoril vodstev »uglednejših« firm, češ da jim zavoljo nepriemerne stimulacije začnejo uhajati kadri – od osnovnih poklicev do strokovnjakov v operativi.

»Najbolj nas moti, da stroka nima strokovne utemeljitve na naše vprašanje, zakaj ne postavi realne cene dela. Se naprej se izgovarja, da zavoljo težavnih gospodarskih razmer gradbeništvo pač nima dovolj dela,« je bil razočaran Jernej Jeršan, sekretar SDGD. »Po drugi strani se pa stroka v časopisih hvali, kako da se gradbeništvo odpira perspektiva in kako spet postaja privlačno za strokovnjake. Demagogija! Osnovni problem je, da se ne benijo...«

O vsem tem bodo sindikalisti spregovorili na razširjeni seji republiškega odbora SDGD, ki jo bodo sklicali v petek, 3. junija ob dnevu gradbincev. (D. K.)

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Po novem tri kolektivne pogodbe

Podatkov o vplivu dogovora o politiki plač za leto 1994, iz izjemo ene organizacije, se nismo dobili, kar je velika škoda. Tako ni mogoče še nobena ocena niti iskanje možnih rešitev. Kaže, da bodo nekatere organizacije z artilsko plavo presegle maso, ki naj bi po dogovoru bila neobdavčena, in bodo verjetno zato morale državi plačati prispevek za namenska sredstva. Osnovni razlog za tako situacijo je lanskoletna zamrzitev plač v javnih podjetjih prav v mesecih, za katere se ugotavlja povprečje, pa tudi razmeroma nizko povprečje plač v panogi.

Kot je bilo že objavljeno, smo se dogovorili za strokovno oceno in izdelavo predloga nove panožne kolektivne pogodbe v skladu z do sedaj sprejetimi dokumenti. Ker je to kar obsežno strokovno delo, ki zahteva zbiranje in preverjanje velikega števila podatkov, je to treba tudi ustrezno plačati. Komisija se je zato odločila, da bomo v ta namen oblikovali poseben sklad. Komunalna podjetja bomo zaprosili, naj vanj vplačajo poseben prispevek oz. namenijo denar za plačilo storitve in studije. Dosedanji pogovori služijo, da bomo morali imeti posebne pogodbe še za delavce v službah varovanja premoženja in ljudi ter za zaposlene v stanovanjskem gospodarstvu. Torej bomo namesto dosedanje ene panožne kolektivne pogodbe imeli tri. Tudi v teh podjetjih bodo posebni pogovori o financiranju strokovne izdelave. Vse sindikalne zaupnike prosim, naj nas v tej akciji podprejo.

Miloš Mikolič, sekretar

sindikalni

JUNIJ '93 SE NE BO PONOVLIL

Te dni bo minilo leto dni od splošne stavke zaposlenih v vzgojni in izobraževalni dejavnosti, ki jo je bolj ali manj občutila domala vsa slovenska javnost. Zato smo za tokratnega gosta Sindikalnega zaupnika izbrali Bojana Hribarja, sekretarja Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije.

»Temeljni vzrok za napoved splošne stavke je bilo vztrajanje vlade, da se v tarifnem delu nove kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti za mesec junij '93 ohrani že pol leta nespremenjena izhodiščna plača za prvi tarifni razred v višini 23.833 tolarjev bruto. Sindikat na to ni mogel pristati, saj bi ohranjanje takšnega izhodišča ob hkratnem prenehanju izplačevanja poročila premalo izplačanih plač pomenilo znižanje prejemkov zaposlenih v vzgoji in izobraževanju za okroglo četrtino. Olje na ogenj pa sta prillili še dejstva, da je bila vlada pripravljena zagotoviti regres za letni dopust le v višini zajamčene plače (25.000 tolarjev bruto, op. a.) in še to v dveh obrokih, ter vladno poročilo o sistemu plač in drugih prejemkov v javnem sektorju, ki je le še potrdilo slabši položaj zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v primerjavi z drugimi delavci v negospodarstvu.«

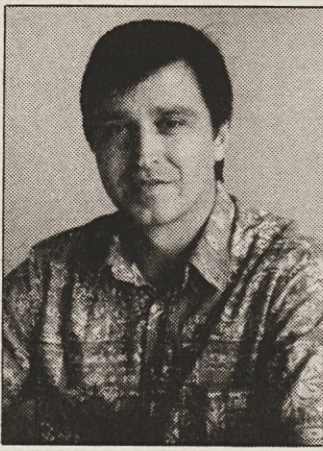
»Kolikor se spominimo, ste bili v pogajanjih z Ministrstvom za šolstvo in šport za novo kolektivno pogodbo zelo dobro usklajeni s sindikati negospodarstva, tako da vlada dolgo ni vedela, ali bo stavka le v šolstvu ali pa bo zajela tudi druge dejavnosti. Po nekaj dneh stavke pa je ta solidarnost začela popuščati...«

»...ker so se v drugih sindikatih negospodarstva, ki so imeli mandat svojega članstva za podpis kolektivne pogodbe, začeli bati, da bi zavrnitev njenega podpisa povzročila sprejem zakona o plačah, s katerim bi bila opredeljena nižja izho-

diščna plača. Ta strah je bil kar upravičen. V tem trenutku smo se našli pred dilemo: ali sprejeti predlog šolskega ministrstva, da se dejansko najslabši položaj zaposlenih na področju vzgoje in izobraževanja rešuje s čimprejšnjo uveljavitvijo dopolnitev in sprememb zakona o plačah delavcev in javnih vzgojno izobraževalnih zavodih, ali pa vztrajati pri zahtevi najmanj 28.000 tolarjev izhodiščne plače in za doseg tega cilja nadaljevati stavko do konca pouka v tem šolskem letu. No, ker je vlada že prej odločila, da bodo plače za junij '93 izplačane v celoti, torej brez odbitkov zaradi stavke, je večina stavkovnih odborov podprla t.i. drugo varianto. Tako sta bila bistvena pogoja – izhodiščna plača za prvi tarifni razred 26.000 tolarjev in regres za letni dopust 30.000 tolarjev – izpolnjena že 21. junija s podpisom kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti.«

»Kmalu po končani stavki je prišlo tudi v naše uredništvo nekaj pism, v katerih so nam »prizadeti« bralci pisali, da so učitelji poskrbeli le zase, za druge zaposlene v zavodih pa ne. Kaj pravite na te očitke?«

»Ko smo analizirali stavko, smo vedeli, da v spremembah zakona o plačah delavcev v javnih vzgojno izobraževalnih dejavnostih niso bile dosežene spremembe količnikov za delovna mesta zaposlenih v vrtcih, zato smo sklenili, da bomo tej problematiki posvetili posebno pozornost pri pripravi zakona o razmerjih plač. Oktobra smo

Bojan Hribar

imeli na to temo poseben svet, po katerem je ministrstvo prisililo na občine, naj vendar izplačujejo sredstva za delovno uspešnost skladno s sklepom o določitvi kalkulatvinih osnov. Po tem sklepu se namreč masi sredstev za plače doda 12,5 odstotka za izplačilo delovne uspešnosti...«

»Pisali so nam tudi nepedagoški delavci...«

»Spremembe zakona so jim prinesle dodatek za delovno uspešnost, ki ga dotlej niso imeli. Držali pa smo besedo in marca letos ustanovili konferenco sindikata nepedagoških delavcev, ki naj bi zagotovila večji vpliv te posebne interesne skupine pri uveljavljanju svojih pravic, zlasti pri izboljševanju plač in vrednotenju njihovih dela, varovanju delovnih mest itd., nenazadnje pa tudi pri pridobivanju pravice do sodelovanja pri upravljanju zavodov.«

»Kakšnega pretiranega zadovoljstva ravno ni, ker so izhodiščne plače nespremenjene, inflacija pa vztrajno leze navzgor. Vendar pa je, na vidiku« prva razporeditev v skladu z zakonom o razmerjih plač v družbenih organizacijah in organizacijah lokalnih skupnosti, ki bo nekaterim kategorijam delavcev prinesla napredovanje na istem delovnem mestu. S 1. septembrom bodo nekolično višani tudi koeficienti za nazive. In če nam bo s 1. oktobrom uspelo nekoliko premakniti izhodišče in ga približati gospodarstvu, bi bilo še boljše...«

»Torej se junij '93 ne bo ponovil?«

»Letos ne...«

D. K.

Za poštene je revolt upravičen!

»Lastninsko preoblikovanje naših podjetij je možno realizirati le tako, da se v celoti upoštevajo določila 62. člena kolektivne pogodbe dejavnosti.« To naj bi bila najbolj poudarjena zahteva ob splošni stavki Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, ki jo zavoljo neizplačanih plač v obdobju od 1. aprila 1991 do začetka lastninskega preoblikovanja podjetij predlaga svoji centrali Območni odbor SKEI Ljubljane in okolice.

Na svoji zadnji seji (v razširjeni sestavi) je Območni odbor Sindikata kovinske in elektroindustrije Ljubljane in okolice ugotovil, da so grobe kršitve določb kolektivne pogodbe dejavnosti v zvezi z osebnim dohodkom (9. člen – pogodba o zaposlitvi, od 56. do 83. člena – splošne določbe o osebnih dohodkih in drugih osebnih prejemkih) izzvale med njihovim članstvom velik odpor do kršiteljev in do »demokratske države, ki to dopušča, namesto da bi vzdrževala osnovni red in poštenost. Še več: v vse to je posegla tudi sama, ko je državljano enostransko odpovedala pravice v okviru 62. člena KPD.

»Naša sindikalna organizacija si je dalj časa prizadevala sporazumno rešiti nastali spor s pristojnimi državnimi institucijami, zato so za sedanje stavkovno gibanje odgovorni predvsem predstavniki državljanov, ki bi morali zagotoviti, ne pa kršiti sklenjenih pogodbenih obveznosti,« utemeljuje predlog za splošno stavko. »Od državnih organov se pred začetkom stavke upravičeno pričakujemo ustrezno rešitev nastalega spora, kajti brez rešitve problema nam izplačanih plač ni mogoče izplačati lastninskega preoblikovanja podjetij. To pa nadalje pomeni neučinkovito izkoriščanje industrijskega potenciala in s tem ogromno škodo vsem državljanom.«

Na koncu pa so še približali: »Medtem ko državni predstavniki prodajajo premoženje skoraj vsakemu interesentu – tudi

Ali bo res treba spet stavkati?

s kreditnimi pogodbami – pa delavcem denar za nakup, svoje» tovarne odklanjajo in celo kršijo pogodbeno določila 62. člena, češ da so zaposleni v slabih tovarnah (kot da so za to sami krivi!). Ob tem pa nesramno prezirajo dejstvo, da prav ti delavci kupujejo to slabo tovarno. Zato je za vse poštene državljane revolt delavcev povsem upravičen.«

Območni odbor SKEI Ljubljane in okolice predlaga SKEI Slovenije, naj »zaradi uresničitve ekonomskih interesov na podlagi dela« skladno z zakonom o stavki in KPD najprej organizira prekinitev dela v podjetjih, drugi dan stavke pa naj bi se udeleženci zbrali na skupnem protestnem zborovanju pred parlamentom v Ljubljani.

D. K.

Kaj prinaša novi zakon o delovnih in socialnih sodiščih? (VI)

KOLEKTIVNI DELOVNI SPORI

Zakon o delovnih in socialnih sodiščih prvič uvaja v našo prakso kolektivne delovne spore. Pri kolektivnih sporih gre za varstvo kolektivnih interesov skupin ali posameznikov s področja delovnih razmerij in drugih socialno-ekonomskih pravic.

Zakon opredeljuje za kolektivne delovne spore:

1. spore med strankami kolektivne pogodbe ali med strankami kolektivne pogodbe in drugimi osebami o obstoju ali neobstoju kolektivne pogodbe in o njenem izvajanju;
2. spore o pristojnosti za kolektivno pogajanje;
3. spore o medsebojni skladnosti kolektivnih pogodb in skladnosti kolektivnih pogodb z zakonom;
4. spore o zakonitosti stavke;
5. spore, ki izvirajo iz zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju in se nanašajo na krsitve zakona s strani sveta delavcev, na spore med vodstvom in svetom delavcev, na izvolitve delavskih zaupnikov, članov sveta delavcev in nadzor-nega sveta, če ni z zakonom drugače določeno;
6. spore o pristojnostih, ki jih ima sindikat v zvezi z delovnimi razmerji;
7. spore v zvezi z določitvijo reprezentativnosti sindikata.

Iz teh opredelitev kolektivnih sporov izhaja, da so v največji meri namenjeni varovanju interesov, določ-

Konec marca je državni zbor sprejel težko pričakovani zakon o delovnih in socialnih sodiščih, ki je začel veljati 13. maja 1994. Že pri pripravi osnutka, nato pa v vseh fazah sprejemanja je pri njegovem oblikovanju sodeloval Gregor Miklič (na sliki), ki bo v nekaj zaporednih sestavkih novi zakon raztoil tudi našim bralcem.

s kolektivnimi pogodbami, in sindikalnih pravic. Ni pa mogoče za kolektivne delovne spore po tem zakonu šteti sporov, ki jih delavci sprožajo proti podjetjem, zavodom oz. delodajalcem, s katerimi uveljavljajo materialne zahtevke ali pa zahtevke v stečajnih postopkih in postopkih prisilne poravnave.

Kolektivni delovni spor se začne na predlog, ki mora vsebovati vse podatke, ki jih mora imeti vloga (opis spornega razmerja, udeleženci, dejstva, dokazi). Predlog lahko vsebuje tudi zahtevek, vendar sodišče ni vezano nanj, če ga predlagatelj postavi.

Opozoriti pa je treba, da kolektivnega delovnega spora ni mogoče sprožiti, preden o spornih vprašanjih ne odloči arbitraž, če je arbitraž predvidena z zakonom oz. kolektivno pogodbo.

To opozorilo je še bolj utemeljeno, ker kolektivne pogodbe, ki so sklenjene v Sloveniji praviloma določajo arbitražno reševanje sporov. V treh primerih se pred sodiščem lahko zahteva samo

preizkus zakonitosti arbitražne odločbe po določbah zakona o delovnih in socialnih sodiščih.

Udeleženec v kolektivnem delovnem sporu je predlagatelj postopka in oseba, organ ali organizacija, proti kateri je predlog vložen. Sindikati in združenja delodajalcev ali posamezni delodajalci, ki so podpisniki kolektivne pogodbe, lahko začnejo postopek ali pa se udeležujejo postopka, ki so ga začeli drugi. Postopek lahko začne tudi sindikat oz. združenje delodajalcev ali posamezni delodajalec ter skupine delavcev, ki niso podpisniki kolektivne pogodbe, pa zanje kolektivna pogodba velja, če izkažejo skupinski interes.

Predlog za uvedbo postopka o pristojnostih sindikata na področju delovnih razmerij lahko vloži sindikat. Predlog za uvedbo postopka v zvezi z določitvijo reprezentativnosti lahko vloži sindikat, ki ni dobil teže statusa. Predlog za uvedbo postopka o zakonitosti stavke lahko vloži tisti, ki ima pravico organizirati

stavko, in tisti, zoper katerega je stavka uperjena.

Kolektivni delovni spor iz kolektivnih pogodb so po svoji vsebini zahtevnejši, zato je razumljiva določba zakona, da je za kolektivne delovne spore, ki izvirajo iz razmerij, urejenih s kolektivnimi pogodbami, krajeno pristojno Delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Za vse druge kolektivne delovne spore so krajeno pristojna tudi druga delovna sodišča.

Vsak udeleženec v kolektivnem delovnem sporu nosi svoje stroške. Ne glede na izid spora mora udeleženec, ki je po svoji krivdi ali po naključju povzročil drugim udeležencem stroške, le-te povrniti.

V kolektivnih delovnih sporih se sodne takse ne plačujejo.

Ves čas postopka, vse do pravomočnosti odločbe, lahko udeleženci kolektivnega delovnega spora sklenejo poravnavo. Tudi sodišče si mora najprej prizadevati, da se med udeleženci razčisti vsa sporna vprašanja, in jim pomagati, da dosežejo poravnavo. Poravnava je sklenjena, ko udeleženci podpisajo zapisnik o poravnavi. Udeleženci ne morejo skleniti poravnave, ki bi bila v nasprotju s prisilnimi predpisi ali moralo. Poravnava sama po sebi ni izvršljiva, ampak sodišče na predlog udeležencev določi izvršljivost poravnave.

pouk, v katerem vas poziva, da se morate v 30 dneh prijaviti na zavodu za zaposlovanje, kjer boste uveljavljali svoje pravice za čas brezposelnosti, ki vam pripadajo po zakonu. Ker ste bili v podjetju zaposleni nekaj več kot šest let, in sicer ste imeli sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas, vam pripada odpravnina za vsako leto delovne dobe (šest let), in sicer polovica povprečja osebnega dohodka, ki ste ga prejeli v zadnjih treh mesecih, ko ste še redno delali. Navedbi bi še, da se za izračun odpravnine vzame neto osebni dohodek, ki vam je bil izplačan, povečan za izplačilo, ki gre na račun delovne dobe. Če ste v zadnjih treh mesecih prejeli 28.000 tolarjev mesečne neto plače, je polovica vašega povprečja v zadnjih treh mesecih 14.000 tolarjev, ta znesek pa pomnožimo s šest let delovne dobe in dobimo odpravnino v višini 84.000 tolarjev.

Ker v letu 1993 niste prejeli regresa za letni dopust, ta pa po kolektivni pogodbi za gradbeno dejavnost za leto 1993 znaša malo več kot 34.000 tolarjev, vam je podjetje dolžno izplačati tudi navedeni znesek regresa.

Podjetje naj bi vam odpravljeno z regresom izplačalo do takrat, ko je postal sklep o trajnem tehnološkem presežku dokončen. Če tega ni storilo, zahtevajte pismo s priporočenim pismom, izplačilo denarja, ki vam pripada na podlagi zakona o delovnih razmerjih in na podlagi kolektivne pogodbe za gradbeno dejavnost.

Če pa kljub vsemu navedenemu ne boste uspešni, se boste morali s svojim zahtevkom obrniti na sodišče združenega dela. Pri tem bo treba zahtevati tudi obresti od dneva, ko so vaši utemeljeni zahtevki zapadli v plačilo.

pravice in kako lahko pridemo do njih? Obenem moram še povedati, da v letu 1993 nisem prejela regresa za letni dopust, moj zadnji osebni dohodek pa je znašal 28.000 tolarjev.

Odgovor: Sklep, s katerim ste postali trajni tehnološki presežek mora vsebovati pravni

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat državnih in družbenih organov

Različno razpoloženje

Republiški odbor sindikata državnih in družbenih organov je na zadnji seji strnil pregled aktivnosti v vseh osmih konferencah sindikata posameznih poddejavnosti, in sicer o mnenjih, pripombah, in pobudah k pravilniku o napredovanju v državnih organih in prehodnih določbam ter pravilniku o napredovanju zaposlenih na sodiščih, javnih tožilstvih javnih pravobranilstvih in organih za postopek o prekrških. Pripombe, mnenja in stališča so bila posredovana komisiji vlade za pripravo pravilnika, na delovnem razgovoru pri generalnem sekretarju vlade Republike Slovenije in na sestanku v ministrstvu za delo in v ministrstvu za pravosodje.

Ugotavljamo, da je razpoloženje v organizaciji sindikata, informiranost in seznanjenost dokaj različna. Večina zaposlenih pričakuje, da bo napredovala za več tarifnih razredov in s tem pridobila tudi višji koeficient. ROS poziva IO OS, naj v posameznih okoliših od delodajalca zahtevajo, naj pripravi konkretne simulacije, tako da bo znano, kaj prinaša pravilnik in prehodne določbe za prvo praznoreditev glede mase plač, koeficientov, mase za simulacijo in mase za napredovanje. Obveščeni smo, da je kadrovska služba vlade že pripravila simulacije za zaposlene v republiških UO. ROS naj bi v tem tednu dobil uradni predlog pristojnega ministra za izdajo pravilnika in v skladu z zakonom o razmerjih plač bomo oblikovali mnenje k predlogu.

Drago Ščernjavič, sekretar

v območnih organizacijah

Podravje

Usposabljanje zaupnikov za pogajanja o plačah in še čem

V Območni organizaciji sindikatov Podravja smo organizirali seminar za sindikalne zaupnike. Seznanili smo jih z novo organiziranostjo in delovanjem delovnih in socialnih sodišč. Zlasti smo jih poskušali »oborožiti« za primere kolektivnih sporov, ki bodo po naši oceni morali postati prevladujoči. Tudi zato, ker zanje ne bo treba plačevati taks.

Druga tema je bila namenjena aktualnostim na področju plač v letu 1994, zlasti Tarifni prilogi v splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo in dogovoru o politiki plač. Informirali smo jih o različnih možnih variantah izračuna in izplačila plač od aprila dalje. Pridobljeno znanje naj bi jim služilo pri pogajanjih z delodajalci o višini plač. V večini primerov že doslej ugotavljamo, da so razlage vodstev enostavne: »plače so zamrznjene, celo znatno jih bo treba ali pa plačati davek«. Naši izračuni in podatki pa kažejo, da v večini primerov do tega ne more priti.

Na seminarju smo se lotili tudi nekaterih »tehničnih« tem, npr. novih evidenc pri plačevanju članarine.

Odziv vabljenih je bil kot običajno zelo velik. Mi smo zadovoljni z obiskom. Upam, da so bili udeleženci zadovoljni s predavatelji.

Vekoslava Krašovec, vodja strokovne službe

Celje

Območni odbor sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije

Soglasno o izhodiščih za pogajanja

Območni odbor sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije se je 12. maja 1994 v Celju sestal na 19. seji. Obravnavali smo pregled dela OOS Celje za leto 1993 in plan dela za leto 1994 ter tarifno prilogo in dogovor o politiki plač za leto 1994.

Sekretar odbora Forto Turk in predsednik ROS kmetijstva in živilske industrije Srečko Čater sta predstavila zakon o delovnih in socialnih sodiščih in izhodišča za pogajanja za panožno kolektivno pogodbo.

V razpravi so sodelovali predsedniki sindikatov podjetij in združenj. Predstavili so težave v nekaterih združenjih, nelojalno konkurenco v mesni industriji in težave v mlekarstvu.

Odbor je potrdil delo OOS Celje in plan za leto 1994 ter se strinjal z izhodišči za pripravo panožne kolektivne pogodbe.

F. T.

Zasavje

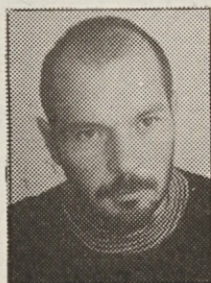
Uspešno usposabljanje sindikalnih aktivistov

Tudi Zveza svobodnih sindikatov je morala zaradi velikih sistemskih sprememb na področju odnosov med delom in kapitalom, ki se kažejo predvsem v političnem sistemu in v lastninskem preoblikovanju podjetij in družb ter njihovom organiziranju po zakonu o gospodarskih javnih družbah, in uvedbi sodelovanja delavcev pri upravljanju, prilagoditi svojo vlogo, funkcijo in organiziranost, da bo učinkovitejša. Skladno s tem je Območna organizacija ZSSS Zasavje pretekli teden pripravila usposabljanje predsednikov in sindikalnih zaupnikov sindikalnih organizacij iz občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi. Udeležba je bila nadvse pohvalna, saj je na seminarju sodelovalo več kot 90 sindikalnih delavcev.

V prvem delu seminarja je sekretar Območne organizacije ZSSS za Zasavje Ciril Urek predstavil aktualne naloge sindikalnih organizacij v Zasavju. Pri tem je posebej predstavil težke socialne razmere brezposelnih v regiji, še predvsem kjer se velikemu številu delavcev, ki so ostali po stečajih brez dela, izteka rok na zavodih za zaposlovanje. Brane Mišič, član predsedstva ZSSS je obširno govoril o uresničevanju splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in panožnih kolektivnih pogodbah ter zakonu o izvajanju dogovora o politiki plač. Sodeloval je v kritični in nadvse polemični razpravi o izmenjavi izkušenj sindikata ob lastninskem preoblikovanju podjetij. Rajko Lesjak, sekretar ZSSS je razčlenil aktivnosti ob kongresih sindikatov dejavnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Po oceni udeležencev so bile teme in tudi predavatelji dobri. Zahtevajo, naj območna organizacija to obliko izobraževanja nadaljuje.

C. U.

Zaloge in produkcija

Piše: Franci Križanič

Upadanje in nizka raven zalog kaže načeloma (po Walrasu) na rast povpraševanja in dobre obete za povečevanje produkcije. Vendar to razmerje ne velja vedno. V obdobju velikega preusmerjanja gospodarstva iz enega stacionarnega stanja v drugo, med rastjo ali upadanjem produkcije se zaloge spreminjajo (po Marshallu) v enaki smeri kot gospodarska dejavnost. V prvem primeru so investicije v zaloge posledica nepričakovane spremembe povpraševanja (kadar investicije v zaloge upadajo, povpraševanje raste in obratno), v drugem pa so posledica podjetniških odločitev (glede na pričakovano povpraševanje). Od leta 1991 do 1993 je za naše gospodarstvo veljal drugi, letos pa očitno zopet prvi način povezave med gospodarsko dejavnostjo in zalogami. Če bo to obveljalo tudi v naprej, pomeni, da je slovensko gospodarstvo že v novem stacionarnem stanju.

Navedeno ponazarjamo v tabeli Zaloge in industrijska produkcija. Podatki prvih dveh vrstic v tabeli kažejo medletno spremembo (povečanje ali zmanjšanje) produkcije in zalog neprodanega blaga v slovenski industriji med marci zadnjih deset let – od leta 1984 do 1994. V zadnji vrstici je indeks ravni zalog na enoto produkcije. Osnova je stanje marca 1994. Rezultati, večji od 100, kažejo, da so se zaloge na enoto produkcije (od danega leta do 1994) zmanjšale, rezultati, manjši od 100, pa, da so se povečale.

Zaloge in industrijska produkcija
(po stanju v marcu)

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Produkcija (Q)	2	-2	5	-5	6	-11	-16	-11	-5	6
Zaloge (Z)	14	-2	-6	-4	-3	9	-12	-9	-7	-12
Razmerje (Z/Q)	110	110	99	100	92	113	120	123	120	100

Rezultati v prvih dveh vrsticah kažejo, da smo imeli do leta 1990 eno stacionarno stanje, v katerem se je produkcija krepila takrat, ko so zaloge upadale (1987 in 1989), in se zmanjševala, ko so zaloge rasle (1990). Med destabilizacijsko politiko leta 1985 so se zaloge kopičile ob rasti produkcije (t.i. socialistična proizvodnja), med povečano državno regulativo »planirana inflacija« leta 1986 in »zamrznitve« leta 1988 pa so se zaloge, zaradi gospodarskega pesimizma, zmanjševale s krčenjem produkcije. Med depresijo v letih 1991 do 1993 so zaloge upadale skupaj (le da nekoliko počasneje) s produkcijo. V tem času so podjetja investicije v zaloge prilagajala pričakovani, t.j. zmanjšani dejavnosti. Letos smo, kot rečeno, v novem stacionarnem stanju v katerem rast produkcije spremlja zmanjšanje investicij v zaloge.

V tretji, zadnji vrstici tabele vidimo, da je letos razmerje med zalogami neprodanega blaga in gospodarsko dejavnostjo približno enako kot v letih 1987 in 1988. Od leta 1991 do 1993, t.j. med hitrim zmanjševanjem gospodarske dejavnosti so zaloge upadale počasneje kot produkcija. Marca 1992 je bilo na enoto produkcije slovenske industrije 23 odstotkov več zalog kot pred začetkom depresije marca 1988 ali na njenem verjetnem koncu marca 1994. Očitno je tudi med depresijo naše gospodarstvo pričakovalo nekoliko manjši upad prodaje od dejanskega in je bil del investicij v zaloge, kljub njihovu krčenju, nameravano velik.

Za napoved konjunktore je bilo gibanje zalog in gospodarske dejavnosti v enaki smeri (in to navzdol) od leta 1991 do 1993 neprijetna omejitev. Podatki o zniževanju zalog namreč niso kazali obetov za povratek gospodarske rasti, v razmerju med dinamiko produkcije in zalogo pa vidimo, da slednja ni kazala niti hitrosti upadanja dejavnosti v prihodnje (saj je za njo, razen v specifičnih razmerah med »zamrznitvijo« plač marca 1993, bolj ali manj sistematično zaostajala). Leta 1994 so se razmere tudi v tej zvezi normalizirale. Če država ne bo povzročila novih umetnih motenj v delovanju gospodarstva (podobno kot lani), nam bo upadanje zalog neprodanega blaga kazalo verjetno izboljšanje, rast pa poslabšanje gospodarskih tendenc v naslednjih mesecih.

»Možnosti, da podjetje preživi in se razvije, so kar precejšnje,« nam je dejal Matjaž Lenassi, direktor podjetja Elma TGA (tovarna gospodinjskih aparatov), pred leti še enega izmed delov velikega podjetja Elma (s 1500 zaposlenimi), danes pa samostojnega podjetja. »Poslovni odnosi s tujimi partnerji so vse boljši, proizvodnja vse bolj donosna.

Ob tem pa smo si zastavili cilj, da ne bomo širili obsega proizvodnje, niti ne bomo večali izbora izdelkov. Ostali bomo specialisti za izdelavo določenih tipov likalnikov, vendar se bomo trudili, da bi s kvaliteto izdelkov bili na vrhu.«

V Elmo TGA smo se napotili, ker smo slišali, da je podjetje v vzponu, kar naj ne bi bilo povsem v sozvočju s podatkom, da je lani poslovalo z izgubo, ki ni bila bistveno manjša od izgube v kritičnem letu 1992.

»Izguba je res bila, 23 milijonov tolarjev (70 % izgube iz leta 1992), in to tudi iz tekočega poslovanja,« je potrdil Matjaž Lenassi. »Vendar smo medtem izpeljali vrsto ukrepov varčevalne narave in sklenili ugodnejše poslovne dogovore s tujimi partnerji, za katere delamo. Tako je poslovanje v drugi polovici leta že bilo rentabilno, čeprav izvažamo 95 % izdelkov. Letos pa kajpak pričakujem še toliko boljši izid, saj vse, kar smo storili za izboljšanje poslovanja podjetja in rentabilnost lani, letos vpliva na poslovni

BOJ ZA PREŽIVETJE JE DOBLJEN

Matjaž Lenassi: Tujim partnerjem smo dokazali, da smo nadvse resen partner.

Vlado Hajdinjak: V podjetju je bilo nekaj zapletov med vodstvom in delavci, vendar se mi zdi, da se medsebojno razumevanje povečuje.

izid že od začetka leta. Edino, kar me skrbi, so plače. Zdaj imamo že dva meseca polne plače po kolektivni pogodbi, prej pa so bile za 20 % nižje.

Sam sem bil proti povečanju, vendar... Bojim se, da bomo zaradi tako visokih plač imeli še finančne težave. Letos nas plače veljajo 600 tisoč mark.«

Elma TGA je samostojno podjetje dve leti, prvo leto samostojnosti pa bi skorajda bilo tudi zadnje – v obstoju podjetja. V letu 1992 je namreč dolgoletni partner Rowenta nenadoma močno zmanjšal naročila, kazalo pa

ski dosežek. In ker smo z Rowento obnovili poslovni dogovor in že izdelujemo zanje okoli 400 tisoč likalnikov (v najboljših letih pa smo jih med 600 in 700 tisoč), kaže, da se bomo lahko obdržali pri življenju, ne pri životarjenju.«

Lenassi nam je potem podrobneje pripovedoval še o drugih ukrepih, ki jih je podjetje, katerega direktor je po enoletnem vedejstvu postal pred dvema mesecema, izvedlo, da bi se obdržalo. Najprej so marca in aprila lani vsi v kolektivu dobili le zamrznjene plače, da so pridobili denar za finansiranje proizvod-

»Vsem delavcem smo našli bodisi delo v tovarni gospodinjskih aparatov ali pa so se osamosvojili, s tem da smo takim ponudili naše stroje, ki jih nismo več potrebovali, ali pa so odšli v pokoj. Tako je zdaj v podjetju zaposlenih 216 ljudi in približno na tej ravni nameravamo ostati vsaj še nekaj časa. Zdaj pa reorganiziramo še tehnični sektor, saj ne nameravamo več sami razvijati izdelkov, ki jih izdelujemo za tuje partnerje. Vsak tak razvoj nas velja okoli pol milijona mark, kar ob sorazmerno omejeni proizvodnji pomeni izgubo,« je povedal Lenassi in na naše vprašanje, ali bodo partnerji pristali na zahteve Elme, ki je le majhen sogovornik ob Bosch-Siemensu ali Rowenti, takoj dodal: »Bodo, saj vidijo, da smo resen partner, da delamo dobro, da smo organizacijsko že skoraj na njihovi ravni, da se trudimo izboljšati poslovanje. Pristali so že na povečanje cene naših likalnikov, zdaj se strinjajo tudi s tem, da nam ponudijo v izdelavo že razvite in za proizvodnjo pripravljene modele. Konec koncev tudi oni dobro prisluhnejo, če slišijo, da je s kakim ukrepom moč poceniti proizvodnjo...«

O odnosih v kolektivu – leta 1992 in še lani je bilo nekaj nezadovoljstva, pa tudi na dan našega obiska pred kratkim smo ujeli namig, da se delavci upirajo delati nadure – sta nam odgovarjala direktor in predsednik SKEI v Elmi TGA Vlado Hajdinjak. Bila sta enotna, da težave povzroča nekaj vedno nezadovoljnih ljudi, ki se ne morejo sprijazniti z novimi, recimo jim tržno-podjetniški, odnosi v podjetju.

»Lani julija so nekateri bili z vsem srcem za to, da bi firma šla v stečaj, češ da bi to bilo za delavce najbolje,« je komentiral Lenassi. Imeli pa smo dela, bili smo polno zaposleni. V nasprotju z lanskim januarjem in februarjem, ko so bili delavci na čakanju.«

Boris Rugelj

Elma TGA: Rowenta, ki je z Elmo sodelovala 35 let, predlani pa skoraj prekinila dogovor, se je vrnila. Dobrega poslovnega partnerja ne gre zavreči čez noč.

je, da bodo celo presahnila. Na srečo je podjetje na hitro sklenilo dogovor z Boschom o proizvodnji enega izmed tipov likalnikov, vendar pa je bila cena za ta poslovni dogovor visoka. Elma je morala v petih mesecih (za to je prejela vse priznanje partnerja) razviti tip likalnika in ga pripraviti za proizvodnjo. Oboje je podjetje stalo okoli pol milijona mark, in glede na količino izdelka, 150000 likalnikov, zaslužek ni presegel izdatkov. Ker Elma zmore izdelovati milijon izdelkov letno, se je v letu 1992 kajpak na vso moč potrudilo, da bi z Rowento obnovilo poslovne stike, kar jim je lani tudi uspelo.

»Uspelo pa nam je še nekaj,« se je pohvalil Lenassi. »V težavnih tržnih razmerah, ko je vladala recesija, smo partnerjem uspeli dokazati, da smo že izkoristili vse notranje rezerve in da s tako ceno ne moremo preživeti. Ceno nam je uspelo povečati v povprečju za 12 %, kar imam za vrhun-

nje, saj so delo imeli, ne pa denarja za nakup reprodukcijskega materiala. Vse do pred dvema mesecema so potem dobivali 80-odstotne plače. Iz podjetja so izločili vse »spremljajoče« službe in storitve, vratarje, transportno organizacijo, preoblikovali so orodjarno.

TEHNIKA ZA OKOLJE

Včasih smo imeli hiperinflacijo, imeli smo hiper naval turistov v naše hotele, ki so turisti potem prebukirali ali, po domače, spravili po dva turista hkrati v isto posteljo. Pa čeprav nista nič imela skupaj. Zdaj imamo superprodukcijo sejamskih prireditev. Na ljubljanskem sejmišču. Za zdaj sicer še noben sejem ni bil prebukiran in najbrže tudi ne bo. Čeprav so tu in tam hkrati na sejmju tudi po trije sejmji. Bo pa najbrže lahko direktor Ljubljanskega sejma ob koncu leta brez zadrege pokazal, koliko je zaslužil. In da ni njegovo mesto na lani razvpitem spisku trideseterice direktorjev, ki da so zaslužili prebajne vsote. Vsaj ne s konotacijo, da prejemki niso bili upravičeni. Pravkar so nas z Ljubljanskega sejma obvestili, da bosta od 7. do 10. junija na Ljubljanskem razstavišču spet dva sejma, ki sta sicer na programu prireditev vsako drugo leto: sejem Tehnika za okolje in Kontri, sejem strojev za trikotažo in konfekcijo. Oba torej specializirana in strokovna, oba z mednarodno udeležbo. Zlasti Tehnika za okolje ima tudi, recimo po starem, »širši družbeni pomen«, vsaj glede stanja v naši industriji in tudi – v naši zavesti o varovanju okolja.

B. R.

CENTRALIZEM
ZOPRA
SLOVENIJO

Ciril Ribičič

Knjiga,
ki razkriva ozadje
ob sprejemanju
lokalne samouprave

Naročite jo pri ČZP Enotnost,
Ljubljana, Dalmatinova 4,
po telefonu (061) 321-255
ali telefaksu (061) 311-956

MLADI PRED ZAPRTIMI VRATI

Ali bo preobrat krivulje brezposelnih zdržal do volitev, hudomušno sprašuje Zdenko Lapajne iz Republiškega zavoda za zaposlovanje. Ponovno je namreč slišati volilno geslo »sto stisoc novih delovnih mest«, ne da bi kdo povedal, kaj to dejansko pomeni. Pa tudi strokovnjaki na področju zaposlovanja različno ocenjujejo letošnje padanje števila brezposelnosti. Nekateri opozarjajo na trenutno potuhnenost brezposelnosti, drugi pa prisegajo na gospodarsko rast in zmanjševanje števila iskalcev zaposlitve.

Podrobnejši podatki kažejo izredno krhkost nakazanega preobrata zmanjševanja brezposelnosti: 6.211 iskalcev, v aprilu vključenih v zaposlitev, za las lovi 5665 v aprilu na novo prijavljenih iskalcev. Prvo zaposlitev je ta mesec dobilo le 1345 iskalcev, prejšnji mesec pa 1.537. Brez dela je v aprilu še vedno 128.374 oseb!

Delodajalci so v aprilu prijavili 11.141 potreb po delavcih, kar je še vedno 77 odstotkov več kot pred enim letom. V prvih štirih mesecih je bilo skupno prijavljenih več kot 45.000 potreb po delavcih, dejansko zaposlilo pa se jih je 32.105. Vendar, pozor! Delovno razmerje za določen čas je v teh štirih mesecih sklenilo kar 61 odstotkov v tem času zaposlenih oseb. To pomeni, da ti premiki niso toliko posledica povečanega obsega proizvodnje, kot so posledica strožje zakonodaje na po-

Napoved skupnega števila iskalcev zaposlitve v Republiki Sloveniji za naslednjih devet mesecev, izdelana 13. 5. 1994

Mesec	Zgornja meja	Napoved	Spodnja meja
Maj 1994	129.130	127.420	125.720
Junij 1994	132.340	129.510	126.670
Julij 1994	137.260	133.640	130.020
Avgust 1994	139.050	134.780	130.510
September 1994	142.280	137.450	132.620
Oktober 1994	145.750	140.410	135.010
November 1994	146.640	140.840	135.050
December 1994	149.240	143.020	136.800
Januar 1995	150.140	143.530	136.910

dročju pogodbenega dela oziroma večjih davkov, ki jih morajo plačevati podjetja, če zaposlujejo pogodbeno delavce.

Armada pogodbenih delavcev se je zdaj preusmerila v zaposlovanje za določen čas. Po podatkih ankete, ki jo med podjetji in organizacijami vsako leto izvede Republiški zavod za zaposlovanje, je bilo lani po pogodbi opravljenih skupaj 12 milijonov ur ali 32 odstotkov več kot leto poprej, nadurnega dela pa je bilo za več kot 10 milijonov ur ali 20 odstotkov več kot leto poprej.

Letos bo še kar naprej trda predla tudi pripravnikom. Napovedi o zaposlovanju pripravnikov in štipendistov so letos še nižje od lanskih. Podjetja in organizacije načrtujejo letos zaposliti le 4.000 pripravnikov in 2.000 lastnih štipendistov. Večina podjetij, ki danes še zaposluje pripravnike, prav nič ne skriva svojih namer, da je za omogočanje pripravništva zainteresiran le v primeru, če ga sofinancira Republiški zavod za zaposlovanje. Pa tudi v tem primeru ne dajo pripravniku plače v skladu z zakonskimi določili, to je 70 odstotkov glede na delovno mesto, ampak mu nudijo le tisti del sredstev, ki jih prek sofinanciranja pripravništva namenja zavod.

Težava je tudi v tem, da skoraj vsa pripravništva sklenejo za določen čas, s čimer se vprašanje brezposelnosti le začasno zamrzne. Brezposelnost se bo spet dvignila jeseni, ko bo po napovedih okrog 140.000 oseb brez dela, na

trajnih presežkov. Brezposelnost ne bo mogla več dolgo naraščati, saj bi prej zmanjkalo Slovencev, še šali jo nekateri. Strokovnjaki napovedujejo težavno, vendar ne več katastrofalno jesen. Večje vsebinske spremembe na področju zaposlovanja bo moč pričakovati šele potem, ko bo končan proces lastninjenja in ko bodo vzpostavljeni novi upravljalški odnosi. To pa bo zahtevalo tudi aktivnejšo vlogo sindikatov, ki se bodo morali znati bolj potegovati za interese delavcev in blažitev socialnih nasprotij, ki se vedno bolj poglabljajo.

Marija Frančeskin

INOVATIVNI DIREKTOR

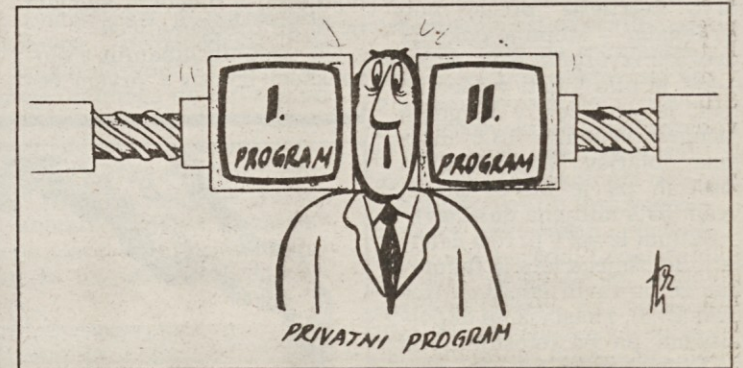
MERCATOR KMETIJSTVO ima zelo inovativnega direktorja. Najnovejša pogruntavščina je njegov nalog, naj se vsem delavcem odvzame dan dopusta!

Po njegovem mnenju ga imajo tako ali tako preveč. Seveda je sindikat podjetja zahteval, naj se takšna traparija takoj odpravi in delavcem izdajo nove odločbe o dopustu, ki bodo v skladu z določili podjetniške kolektivne pogodbe.

Direktor na zahtevo ni niti odgovoril, tako da bo sindikat ukrepal naprej.

Kljub temu, da se tako pač ne dela, gospoda direktorja javno sprašujemo, koliko dni dopusta je črtal sebi.

IKS

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, lani smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

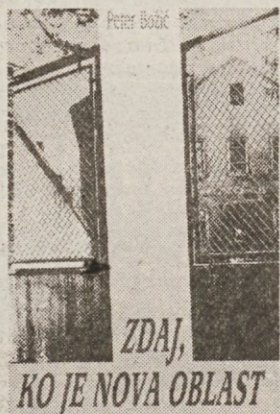
PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenkovič, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na picco, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenkovič je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestiranih in tam seveda sploh ni picc in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je prišel Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mimo«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mimo kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čačinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živela ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopici.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in prepozni.

Knjige lahko dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 1310-033 faks 311-956

Miroslav Jančič

GLASNIK PEKLA I. in II.
I. Umreti s Sarajevom
II. Umreti brez Sarajeva

Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

Kadar se z njim srečam – Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tišto, kar mi je bilo že od nekdaj mrzko – preštevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska sosedna drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujet in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Cena knjige je 1.900 SIT

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega žavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Vladimir Kavčič

STE BRI DRUŽBE

Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, bolesterne osebne ambicije. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecjavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Cena knjige je 1.650 SIT

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: **izredni popust, plačilo v treh obrokih** (nakup nad 3.000 SIT) in **možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«**. Pa še to: **ČLANI KLUBA BODO IMELI 30% popusta pri vseh novitetah založbe** – po lastni izbiri – neobvezno.

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smoleta: **PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!**

NAROČILNICA – Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST**

_____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA**

_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA I.**

_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA II.**

_____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**

_____ izvod(ov) knjige **STE BRI DRUŽBE**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku (velja za DO)
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih
3. Knjige mi pošljite po povzetju
4. EMSO za ind. naročnike in telefon, če ga imate

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

Vse naročilnice, ki nam jih boste poslali, bodo vključene v zrebanje in uvrščene v klub »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

POTRES V LJUBLJANSKEM ZDRAVSTVENEM DOMU

Čeprav je sindikat Fidesa s svojimi zahtevami sprožil malone potres v Zdravstvenem domu Ljubljana, se njegovi temelji niso zamajali. Na zadnjem občnem zboru Fidesa so zdravniki ugotovili, da je vodstvo zdravstvenega doma uresničilo le eno od njihovih zahtev, in to je, da so jim izplačali regres. Zato so ponovili svojo temeljno zahtevo, naj v.d. direktorja zavoda Franc Bohinc in strokovni pomočnik direktorja dr. Marjan Mramor odstopita. Niso pa določili rokov za izpolnitev sprejetih sklepov. Grožnja s stavko še vedno velja, a zaenkrat dajejo prednost dogovarjanju.

S pojasnili vodstva zdravstvenega doma niso zadovoljni. Niso zadovoljni s finančnim stanjem, organizacijo, strokovnim delom. Ugotavljajo, da v zdravstvenem domu poslujejo brez osnovnih pravnih dokumentov, kot so statut zdravstvenega doma in pripadajoči pravilniki. Po mnenju Fidesa svet zavoda ni pravilno sestavljen, udeležba zdravnikov v njem ni primerna, predsednik sveta zavoda ni zdravnik ali zdravstveni delavec. Direktor zavoda, njegov strokovni pomočnik, vodje organizacijskih enot so samo vršilci dolžnosti. To stanje se avtomatično podaljšuje dve leti, razpisov za zasedbo teh delovnih mest ni bilo. Kolektivna pogodba se krši, saj se dodatki na delovne pogoje ne izplačujejo. Sindikat Fidesa zahteva, naj pride v njihovo ustanovo inšpekcija Službe družbenega knjigovodstva in preveri poslovanje.

Zahteve na tri naslove

Zdravniški sindikat Fides je na svojem zadnjem zboru soglasno sprejel kopico dodatnih sklepov, ki jih je naslovil na tri ustanove: ustanovitelja Skupščino mesta Ljubljana in izvršni svet mesta Ljubljana,

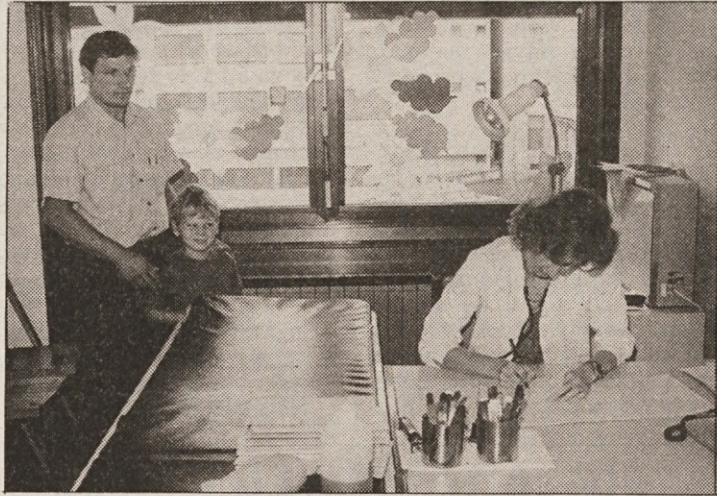
na ministrstvo za zdravstvo in na javni zdravstveni zavod ZD Ljubljana.

V sklepih, ki so jih naslovili na skupščino mesta Ljubljana, so med drugim zahtevali, naj se število poslovo-

rektorja za zdravstveno nego, saj ima v ZD Ljubljana vsaka enota glavno sestro. Poleg tega se nega bolnikov ne izvaja, z izjemo na domu v okviru patronažne službe. Vsako novo poslovodsko mesto, ki naj bi se uvedlo, pa terja natančno strokovno in poslovno utemeljitev.

Sindikat Fides tudi zahteva, naj mandat direktorja traja le dve leti, po dveh letih pa je obvezna reelekcija. V času svojega mandata naj se direktor zdravnik ali zobozdravnik ukvarja samo s poslovanjem.

Na ministrstvo za zdravstvo

Zvone Vukadinovič, Sindikat zdravstva in socialnega varstva: »Spodnesti dr. Bohinca pomeni spodnesti človeka, ki se ne strinja z oddajanjem najboljših ordinacij zasebnikom...«

dilnih oseb naslovili tudi zahtevo za sodelovanje Fidesa v delovni skupini za pripravo pravilnika o napredovanju.

Vodstvo Fidesa – trojanski konj?

Dr. Franc Bohinc je na zboru dejal, da ne namerava odstopiti, saj se drugi sindikati ne strinjajo s tem. Gre

predvsem za sindikat zdravstva in socialnega varstva, ki zastopa vse zaposlene v zdravstvu, torej tudi zdravnike. Vsaka palica ima dva konca, zato navajamo stališče tudi tega sindikata. V tem sindikatu menijo, da so plače v celotnem zdravstvu nizke, vendar bodo z novim zakonom o razmerjih plač vendarle največ pridobili ravno zdravniki, saj jim bosta zakon in novi pravilnik zagotovila višje plače. Problem pa je v tem, da je zakon o razmerjih plač v javnih zavodih zakoličil plače tako, da dobrih delavcev ne morejo dobro nagraditi. Zato bodo težko konkurirali zasebnim zdravstvenim storitvam.

Zvone Vukadinovič, podpredsednik sindikata zdravstva in socialnega varstva nam je v pogovoru takole dejal: »V našem sindikatu smo prepričani, da z odstopom direktorja ne bo rešeno vprašanje Zdravstvenega doma Ljubljana. Zavedamo se, da se mestna skupščina ne sestaja, zato ni sprejet statut, prav tako ne more biti imenovan novi direktor. Sedanji v.d. direktorja dr. Bohinc se ven-

darle zavzema za organizirano nadaljevanje dela ZD Ljubljana, kar je v korist zaposlenim in uporabnikom. V bistvu ne razumemo predsednika sindikata Fides, ki se tako vneto poteguje za čimboljši položaj zasebnikov in zasebnega dela zdravnikov, ne pa tudi za izboljšanje položaja zdravnikov, ki bodo še naprej delali v javni službi.«

V sindikatu zdravstva in socialnega varstva menijo, naj se v sindikat vključujejo tisti zdravniki, ki nameravajo še naprej delati v javnem zavodu in ščititi predvsem njihove interese, privatnike pa naj zastopa zdravniška zbornica. »V sindikatu Fides bi morali vedeti, ali nimajo v vodstvu ljudi, ki so pravzaprav nekakšni trojanski konji, ki ne ščitijo članov, ampak hočejo doseči privilegiran položaj zasebnih zdravnikov. Le-ti pa nimajo mesta v sindikalni organizaciji, saj niso klasični delojemalci. Spodnesti dr. Bohinca pomeni spodnesti človeka, ki se ne strinja z oddajanjem najboljših ordinacij zasebnikom,« zaključuje Zvone Vukadinovič.

M. F.

OBVEZNO ZAPOSLOVANJE INVALIDOV

Čeprav v zadnjih štirih mesecih brezposelnost v Sloveniji nenehno pada, med tistimi brez dela vztrajno narašča število invalidov. Računajo, da je brez dela že kakšnih 4500 invalidnih oseb. Po napovedih se bo njihovo število še povečalo, saj se bodo pri lastniškem preoblikovanju mnoga podjetja skušala najprej znebiti ravno invalidov.

Na Republiškem zavodu za zaposlovanje so zato pripravili predlog uveljavitve kvotnega sistema kot ukrepa za zaposlovanje invalidov, s katerimi naj bi zboljšali zaposlitvene možnosti invalidov. Gre za razmeroma preprost ukrep, ki ga že vrsto let poznajo v večini evropskih držav. Kvotni sistem je namreč način obveznega zaposlovanja določenih ciljnih skupin (invalidov) in določa, da mora vsak delodajalec določen delež od vseh delovnih mest zagotoviti invalidom. V Sloveniji razmišljamo o štirih odstotkih, toliko znaša delež invalidov v delovno aktivni populaciji Slovenije. V tujini pa se kvotni sistem zaposlo-

vanja invalidov giblje med 2 in 15 odstotki.

Sedaj je na potezi slovenska vlada, ki naj bi sprejela odlok o obveznem zaposlovanju invalidov. Za neuresničevanje obveznosti predlagajo denarno kazen v višini 40 odstotkov zamajene plače. Preseganje kvote pa naj bi dodatno stimulirali, in sicer tako, da bi delodajalec, ki zaposli invalida, prejel subvencijo v višini 30-odstotne zamajene plače.

Za neizpolnjevanje kvote uveljavljajo evropske države različne kazenske sankcije. V Veliki Britaniji denimo mora delodajalec, ki ne doseže predpisane kvote, dobiti predhodno dovoljenje, če želi zaposlovati nove neinvalidne delavce. Kazni ali različna vplačila uporabljajo tudi v Franciji, Luksemburgu, Nemčiji, Španiji. Običajno se izogibajo visokim plačilom, čeprav nacionalne oblasti menijo, da so ostre kazni zanesljiv način za doseganje zaposlovanja invalidov.

M. F.

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Kancerogenost tobaka

Pred leti sem srečal sošolca iz osnovne šole. Rasla sva skupaj in stanovala v sosednjih ulicah. Ker se nisva dolgo videla, je bilo eno od vprašanj, kako je s starši. Potožil je, da mu je prav pred kratkim umrla mama zaradi raka na pljučih. Začudil sem se in dodal, saj menda ni bila kadilka, saj to je navadno posledica kajenja. Res njegove matere nisem poznal. Presenetil me je odgovor, da je bila strasna kadilka. Nisem se več čudil. Znano je, da umirajo zaradi raka na pljučih kadilci mnogo pogosteje kot nekadilci.

Ko nam je prof. Branko Kesič leta 1963 prvič poročal o znameniti ameriški študiji o kajenju kot vzroku pljučnega raka, je bilo poročilo tako temeljito, da nihče ni dvomil o njeni verodostojnosti. Sedaj pa nočejo verjeti neizpodbitnim dokazom zasvojenosti, kajti tudi tobak je droga. In kadilci so zasvojenosti.

Zanimivo je, da je v mojih mapah, kjer zbiram članke iz dnevnega časopisa, skorajda več člankov o škodljivosti tobaka kot o škodljivosti alkohola. Torej pišemo več o zasvojenosti s tobakom kot o zasvojenosti s alkoholom.

Daljnega leta 1852 so v »Fushinski oblasti« na Prevali 15. den septembra izdali POSTAVE sa tajiste delavce pri fushini, ktere na dan, ali po shihte delajo«. V 7. členu so zapisali:

»Vojstro sapovedano je u fushino sranvo dela tabak kaditi, kakor tudi u usih poslopjah v katerih mashinisti, kluzharji, misarhi inu tesarji delajo med zelom delavnom zhasu. Usak nepotreben polom ali ropot se bode s pol shihtu postrafalo.« Ali je bil za to kriv »tabak« ali strah pred požarom, ki ga v enem naslednjih členov najostreje kaznujejo tako, »da zeli shiht dol tegnejo«.

Slovenski dnevnik DELO je 25. maja letos v prilogi ZNANJE ZA RAZVOJ posvetil kar celo stran kajenju z geslom: DAN BREZ KAJENJA, DAN ZA RAZMISLEK. Na tej strani je precej tehničnih člankov in zapisov o škodljivosti tobaka. In tako tehničnih, da bi jih veljalo vse prepisati. Ker tega ne smemo niti ne moremo, samo nekaj misli. Mene kot nekadilca je spravila v smeh izjava v okvirčku: POLJUBITI KADILCA, JE PRIBLIŽNO TAKO PRIJETNO, KOT POLIZATI PEPELIK. Na isti strani je nešteto podatkov o smrtnosti Slovencev zaradi raka. Med moškimi je umrlo zaradi raka na pljučnih v letih 1978 in 1987 22,3 odstotka, med ženskami pa samo 4 odstotke vseh ljudi, ki so umrli zaradi raka.

Pred kratkim smo imeli na Zdravniškem društvu Slovenije sestanek, kjer smo zvedeli, da gospod minister oziroma ministrstvo za zdravje ne bo finančno podprlo nobenega zdravniškega shoda, sestanka ali kongresa, kjer ne bo posebej poudarjeno, da je ta sestanek »brez tobaka«.

Zelo tehten je tudi podatek, da je kajenje povzročitelj 30 odstotkov vseh rakov v razvitih državah (vključno z rakom na pljučih, v ustni votlini, grlu in požiralniku, na sečnem mehurju, trebušni slinavki in ledvicah). Številka pa ne vključuje velikega števila drugih bolezni, ki so povezane s kajenjem: bolezni srca, kap, emfizem in druge pljučne bolezni, čir na želodcu, bolezni ožilja itd. Na splošno velja da je v dežalah z dolgo tradicijo kajenja tobaka pripisati tretjino vseh smrti pri moških v starostni skupini 35 do 69 let; zaradi kajenja izgubijo povprečno 23 let svojega življenja.

Nina Mazi je v uvodniku zapisala: »Zdravje je prvi pogoj blagostanja, sreče in ustvarjalnosti. Izkoristite priložnost in odložite cigareto. Enkrat za vselej. Življenje je preveč dragoceno, da bi ga zavestno uničevali sebi in drugim.«

Predlog zakona o usklajevanju denarnih nadomestil za čas porodniškega dopusta, denarnih nadomestil za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni nad 30 dni, denarnih nadomestil za primer brezposelnosti, pokojnin in zamajene plače, po katerem naj bi se tudi pokojnine usklajevale z rastjo cen življenjskih stroškov, in še to le deloma, namesto z rastjo plač, je upokojece utemeljeno razburil. V društvih in njihovih zvezah so se začeli spontani protesti, naslovljeni na vlado, državni zbor in poslance.

Ko je predsednik dr. Janez Drnovšek 15. aprila sprejel predstavnike upokojenskih organizacij, navedel svoje razloge za tak zakonski predlog, upokojece pa svoje nestrinjanje, je povedal, da je dobil kup protestov, da se zaveda vznemirjenosti upokojencev in da je potreben dialog ter sporazumevanje tudi o tem vprašanju. Dejal je, da mu je žal, da do tega doslej ni prišlo. Apeliral je, naj poskušamo pomiriti upokojece, in obljubil, da bodo razmislili o njihovi zahtevi.

Predsednik je držal obljubo. Pismo je obvestil upokojenske organizacije, da bo predlog novega zakona dopolnjen tako, da se bodo pokojnine usklajevale z rastjo plač, kar je mogoče tudi zaradi tega, ker je bil 25. aprila podpisan dogovor o politiki plač v gospodarstvu za leto 1994. Ker se bodo pokojnine še naprej usklajevale z rastjo plač, bodo tudi upokojece na enak način kot delavci prispevali k uspešni gospodarski preobrazbi v Sloveniji. Vlada je skladno s to obljubo dala na intervencijski zakon amandma, s katerim pokojnine izvzema iz tega zakona. Predsednik dr. Drnovšek in vlada sta tako prisluhnila upokojencem.

Odbor za zdravstvo, delo in socialne zadeve je kot matični odbor na seji 17. maja iz nam nerazumljivih razlogov zavrnil predlagani vladni amandma. Če bi odbor vztrajal pri svojem stališču, bodo o amandmaju odločali poslanci v državnem zboru, ven-

dar pa smo obveščeni, da je odbor ponovno razpravljal o amandmaju in ga sprejel.

Upravni odbor Zveze društev upokojencev Slovenije je na seji 24. maja razpravljal o tem zamešanem položaju. Ostro je obsodil ravnanje matičnega odbora pri obravnavi predlaganega amandmaja. Poleg odločnega protesta je izrazil prepričanje, da se bodo upokojece prisiljeni zateči k še množičnejšim in ostrejšim javnim protestom od onih v marcu in aprilu. Zaradi vsega tega je odbor sklenil zahtevati od predsednika ma-

tičnega odbora, naj predstavnikom upokojencev vedno omogoči povedati mnenje, kadar odbor razpravlja o vprašanjih, ki zadevajo upokojece.

Od poslancev državnega zbora pričakujemo, da upokojece ne bodo razočarali in bodo sprejeli vladni amandma in zagotovili usklajevanje pokojnin z gibanjem plač.

Naj poslanci vedo, da so upokojece tudi volivci, ki bodo njihovo odločitev cenili ali obsodili glede na to, kakšna bo.

Stanko Hvale

BEDA V SLIKI

Slika: Saso Bernardi

Namesto delovnika dolga dolga pavza...

Ko so v državnem zboru razpravljali o tako imenovanem Mogetovem zakonu, ki je področju slovenske vzgoje in izobraževanja zagotovil prepotreben denar za investicije v šolske prostore, računalniško opismenjevanje, znanje tujih jezikov, zagotavljanje dostopnosti učbenikov in učnega gradiva ter sredstev za šolsko prehrano otrok in mladine, je prenekateri odmahnil z roko, češ še šolski tolar, ob že tako nepopularnih cestnem, obrambnem, ekološkem in še kakšnem. Četudi bi se kateremu od omenjenih »namenskih« dinarjev morebiti lahko odrekli, pa je z družbenorazvojnega vidika prav šolski dinar tisti, ki je najpomembnejše naloženo in se dolgoročno najbolj bogato vrača.

Šolski prostor je v zadnjih letih propadal, novih investicij skoraj ni bilo, in če bi tak

Rezultati šolskega tolarja že postajajo očitni

Da bi minister večkrat ponovil »gorenjsko turnejo«

položaj trajal še nekaj časa, bi zgodovina zlahka lahko ocenila, da so bila leta po večstrankarskih volitvah pravzaprav najbolj katastrofalna za področje vzgoje in izobraževanja.

Pa se je v zadnjih dneh izkazalo, da 27.548.000.000 tolarjev po cenah na dan 1. januarja 1994 utegne pomeniti pravo malo revolucijo na tem področju in da soglasna podpora poslancev državnega zbora, ki je sicer prava redkost, utegne ob umni politiki šolskega ministra in njegovih

sodelavcev pomeniti znatno boljše čase za naše šolstvo.

Najprej se je začelo z učbeniki. Kar malo neopazno je potekala bitka med ministrstvom in založniki šolskih učbenikov ter drugih učnih pripomočkov. Znano je, da je minister vztrajal pri izhodiščnih cenah, postavljenih pred dvema letoma, založniki pa so zagnali hrup, da se jim letos račun resnično ne izide več. Toda tako so jadikovali tudi prejšnja leta, pa so se vendarle pokrili. V ozadju bitke niso bile le cene učbenikov, za kar je končno pristojno ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, marveč model standardov kakovosti učbenikov, ki bi prekinil pogosto potratno raznolikost na učbeniškem področju (obseg, število barv tiska, vezava, oprema, kvaliteta).

Do šolskih učbenikov imajo v drugih državah različno politiko, skupno pa jim je večinoma to, da učbeniki na tak ali drugačen način pomenijo del šolskih stroškov, podobno kot poučevanje (plače osebja) ali elektrika in ogrevanje. Nakup učbenikov vse države na določen način podpirajo. V našem šolskem ministrstvu so razmišljali, kako pomagati poceniti učbenike. Ena od možnosti je udeležba ministrstva pri plačilu avtorskih honorarjev, druga odkup učbenikov za šolske sklade. Doslej je bila ta pomoč države precej borna in se je omejevala na soudeležbo pri stroških izdaje učbenikov z manjšo naklado in seveda zadnji dve leti kot pomoč staršem pri zmanjšanju stroškov za nakup z zamrzitvijo cen učbenikov.

Z uvedbo šolskega tolarja se tudi na tem področju začel premikati. Brez posebnega vznemirjenja je sicer izginila kataložica prodaja učbenikov – pravijo, da letos Modrega Janeza Drznih Znanilcev Sprememb (DZS) ne bo

(morda je to drzna sprememba)? S tem tudi pregleda založenosti s posameznimi učbeniki ne bo, računamo pa lahko na morebitno obročno odplačevanje, kot tržni pristop posameznih založb ali knjigarn. Je pa po drugi strani kot rezultat dolgotrajnega kosanja med založniki in ministrstvom za šolstvo in šport prišlo do dveh podpisanih pisem o dobrih namerah. In kaj prinašata? Najprej, ministrstvo bo zagotovilo denar za odkup učbenikov za osme razrede.

Na nekaterih šolah že obstajajo učbeniški skladi, ponekod ne. Na vseh bodo v naslednjih dneh morali od staršev zbrati podatke o učbenikih, ki bi jih ob plačilu obrabnine želeli dobiti od sklada, enako na šolah, kjer bodo take sklade šele ustanovili, nato bo ministrstvo zagotovilo učbenike. Prihodnje leto bo mini-

strstvo odkupovalo učbenike za sedme razrede in v štirih letih naj bi učbeniški skladi razpolagali z učbeniki za vse razrede. Ocenjujejo, da bo moralo ministrstvo od založnikov odkupiti približno 12 tisoč izvodov vsakega osmošolskega učbenika. Založbe bodo učbenike zagotovile po dvajset odstotkov nižji ceni od maloprodajne. Za druge učbenike je ministrstvo za šolstvo pristalo na poprečno korekcijo cen dobre tretjine učbenikov za štiri do šest odstotkov, cene delovnih zvezkov – mimogrede, teh za osmošolce ministrstvo ne bo nabavilo – pa morajo ostati nespremenjene. Ministrstvo bo še naprej subvencioniralo avtorske honorarje za učbenike z nizkimi nakladami; za potrditev novih cen učbenikov pa je pristojno ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj v soglasju s šolskim ministrstvom.

Dolgujemo še vsebino dru-

gega pisma o dobrih namerah. Do konca oktobra letos bodo ministrstvo in založniki na novih pogajanjih pripravili učbeniške standarde in kriterije, ki bodo končno določili osnovna pravila in red v zvezi z učbeniki.

Tako širok uvod, kot smo ga zastavili, niti ne bi bil potreben, če bi šlo samo za »učbeniški« rezultat šolskega tolarja. Pa smo doživeli še »gorenjsko turnejo« šolskega ministra. Kar v enem dnevu je kot Božiček razveselil gorenjske šolarje in študente. Podpisal je namreč pogodbo o prenovi osnovne šole Prežihovega Vrancana v Kranju, kar bo odpravilo dvoizmenski pouk, o prepotrebni prenovi zgradbe jeseniške gimnazije, pa o gradnji nove šolske športne dvorane za kranjske srednješolce in za nameček še o začetku gradnje nove stavbe fakultete za organizacijske vede v Kranju. In viri? Pretežno šolski tolar, občine so večinoma zagotovile zemljišče in komunalno opremljenost.

Očitno poseben, spodbuden zaključek niti ni več potreben. Morda le želja, da bi šolski tolar omogočal takšne turnee šolskega ministra vsaj vsak drugi teden. Če že letos ne, pa vsaj v prihodnjih letih.

Igor Žitnik

Kultura politike (pljuvalnik)

Naslov je namerno obrnjen, ker bo vse govorilo o kulturi. Predpreteklo soboto smo doživeli Drugo godbo in po njej nekaj uničujočih komentarjev nastopa ljubljanskega župana in slovenskega kulturnega ministra. Tokrat bo moja misel nasprotna že zapisanim besedam, ki hočejo dobiti politično težo.

Gospod Strgar je dostojno v nekaj besedah predstavil Ljubljano in sebe, tudi žvižgi ga niso zmotili, minister Pelhan, pa je predstavil del kulturne politike ministrstva, ki ga vodi. Morda je bilo predolgo, toda ne vem, kaj bi bilo odveč v njegovem govoru.

Tokrat je odstopila gledališka strokovna skupina in očitno se slovenski kulturi ne pišejo lepi časi. V takšnem trenutku pa so pisatelji sklenili pripraviti novo Majniško deklaracijo in nadaljevati s politiko namesto s kulturo. Bog jim pomagaj, če po tistem, ko so bili oblast in so dovolili 30 odstotno znižanje sredstev

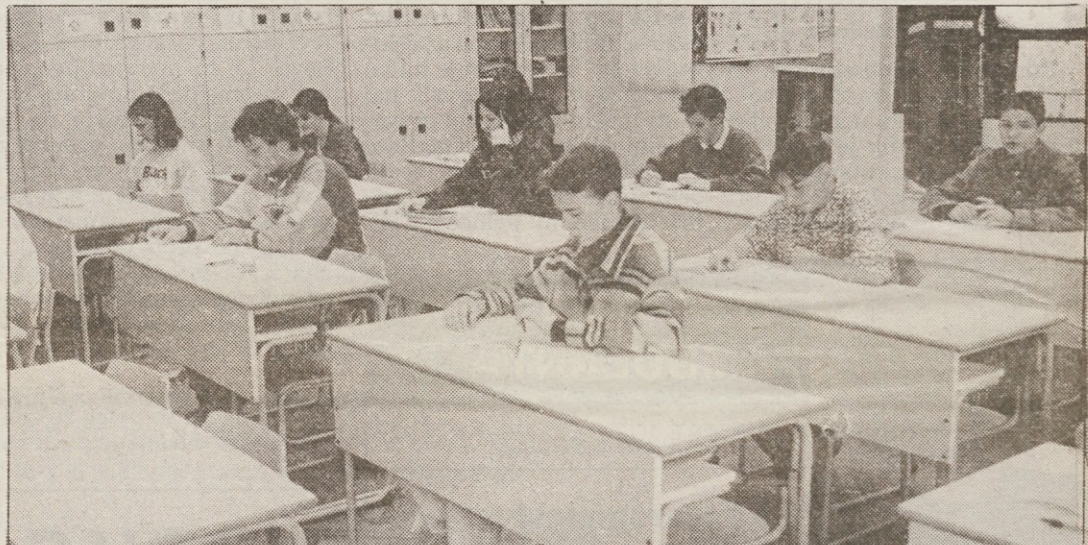
za kulturo, ne vedo, kaj znova počnejo.

Ne vem, čemu bi bilo treba motiti sožitje različnega, ki bo vsak dan bolj naš spremljevalec. Ne vem, čemu žvižgati, potem pa ploskati! (To se je zgodilo ljubljanskemu županu na Drugi godbi.) Ampak očitno je tako. Ali bomo sploh sposobni živeti drug z drugim? Vse to sem zapisal ob Drugi godbi in njenem doživljanju, hoteč povedati, da moramo imeti kulturen odnos do sočloveka. To je tisto, kar nas dela resnične ljudi in humaniste. Če pa tega ne zdržimo, joj Slovincem.

V teh dneh so se o lokalni samoupravi sporekli tudi poslanci. Pred tem, ko naj bi volilci njihove težave rešili z referendumom. Znova ni manjkalo umazanih besed, pa kaj potem? Se bomo pač privadili vsesplošnega pljuvanja – kot pravi moj stajerski rek: Umaknite tisto stvar, sicer bom pljunil vanjo!

Milan Bratec

Koliko točk bo prispevala matematika?

Približno 19.100 slovenskih osmošolcev, kar je nekaj manj kot tri četrtine vseh, ki končujejo osmi razred osnovne šole, se je oddolilo za skupinsko preverjanje znanja iz materinega jezika in matematike. »Mala matura« je neobvezna, toda tisti, ki se želijo vpisati na katero od srednjih šol z omejenim vpisom, bodo čimboljše rezultate nujno potrebovali.

Cvetko Zagorski: Posestnica II.

V Posestnici I. je avtor pripovedoval o dogajanju v prvih povojnih letih in rušenju tradicionalnih vrednot. V drugi zgodbi, ki se dogaja štirideset let pozneje, torej v današnjih časih, se glavna junakinja znajde med istimi ljudmi v istem okolju, le vrednote se spet lomijo, četudi mnoge moralne dileme ostajajo.

2. nadaljevanje

Do nekdanjega gospenjega doma je bilo še dobra dva kilometra. Spotoma je spremljal cesto potok kakor nekoč. Emilija se je spomnila, kako je pred davnimi leti, še kot otrok, opazovala ribe in občudovala njihovo lahkotnost in gibčnost, tudi rakov je mrgolelo. Zdaj pa niti potok ni več, kakor je bil. Utesnjen je bil med betonske stene in najbrž niti ne več tako zuboreč in bister, poln življenja, je premisljalo. Žalovala si je, da bi se ustavili in bi se zagledala v vodo, se razgledala po njivah in travnikih, kjer ji je bilo nekdanj vse domače, pa se je zgodilo z vsem nekaj nedoumljivega, česar ni mogla ne dojeti ne razumeti. Žalovala je za vsem tem, toda desetletja življenja v drugem svetu so opravila svoje. Zdaj si je samo to še želela, da bi čimprej opravili, kar so se namenili. Če strica ne bi prigovarjal, se sploh ne bi bila lotila zadeve. Saj se tako ni več nameravala vrniti, kaj šele spet kmetovati, toda stric je gledal na to drugače: bilo je njeno premoženje, njena last, katere so jo oropali, in upravičena je, da ji jo vrnejo, to je kapital – kaj bodo počeli z njim, pa je njihova stvar in pravica.

Zdaleč je opazila sredi travnikov nekaj podolgovatih in nizkih stavb, hlevov državnega posestva, o katerih je pripovedovala sestra Angela. Nedaleč stran je polegala ali se pasla čreda belih, črno marogastih krav in mulila zadnje jesensko travo. Še malo in v daljavi je zagledala nad cesto vilo z lesenim stolpom, z balkonom v prvem nadstropju. Stisnilo jo je, da si je položila dlan na srčno stran in si dopovedovala: bilo je in minilo, ne vrne se več. Preživela je tam mladost, najlepše dni, in po »osvoboditvi« (ko so jo osvobodili doma in zemlje) tudi najtrpkjši čas svojega življenja. Zbogom, moj dom, nočem te več poznati, nočem žalovati za teboj, zdaj živim drugo življenje, hvalabogu, da sem preživela in živim zdaj v miru in blagostanju.

Približali so se mlinu, katerega kolo se že desetletja ni več vrtelo, in zavili s ceste navzgor po kratki

vzpetini proti vili. Zdaj šele se ji je ustavil pogled na belem poslopju, ki je stalo malo višje od vile, iz njega je štrlel srednje visok dimnik, bila je tovarna. V precejšnji razdalji od nje, tam, kjer so bile nekoč njene njive, so na levi in desni stale enodružinske vrstne hišice, domovanja delavcev. Ta pogled jo je spravil v povsem drugačno razpoloženje, drugačno od vsega, kar je doživljala na tej dolgi vožnji od Dunaja do sem. Zdaj šele se je do kraja zavedala, koliko časa je minilo, odkar je zapustila svoj stari dom, kaj vse se je spremenilo v teh štiridesetih letih, kako je minilo, kar ji je bilo nekoč ljubše od vsega drugega na svetu. Nekoč njena zemlja, na katero je bila navezana z vsem srcem, je zdaj poseljena s tujimi ljudmi, z njej tujim življenjem, ki ji bo ostalo za zmeraj tuje in nedojemljivo. Če je kdaj še narahlo upala, da bo še kdaj videla te njive, pa čeprav jih bodo obdelovali in bodo njeni lastniki drugi, da bi le ostale, kakor so bile, da bi le rodile in bi se vrstili na njih letni časi, ji je postalo zdaj povsem jasno, da se je zanje končalo življenje, kakršno so živele stoletja dolgo, bile z ljubeznijo orane, posejane, okopavane, rodne, ki so čez zimo počivale, s pomladjo pa znova oživele in rodile.

Royce ni mogel gladko zapeljati na parkirišče, ki je bilo na prostoru, kjer sta stala nekdanj hlev in lopa za vozove ter zapravljiček. Pot mu je zastavila skupina ljudi, ki so stali pred vilo, delavcev v tovarni in na državnem posestvu. Visoko izmed njih sta se dvigala lesena transparenta z napisoma: **DAJTE NAM DELO IN KRUH!** in **HOČEMO PLAČE!** Ko so ugledali srebrno limuzino, so se razmaknili in ji pustili, da se je ustavila. Začuden so gledali prišlece, ki so izstopali, se razgledovali in drug za drugim odšli proti vili, spredaj košata gospa v krznu in s klobukom, za njo plečat gospod v sivem površniku, oba že starejša, in visok mlajši človek, razoglav in brez površnika. Z menjajočimi se, čudnimi občutki je zlogovala gospa Emilija na zidu, na beli marmorni plošči črne črke: **DOSTOL – UPRAVA**. Obšlo jo je melanholično čustvo: bela plošča s črnimi črkami se

ji je zazdela kakor nagrobnik. Nagrobnik nad njeno mladostjo, nad njenim nekdanjim življenjem, navezanim nekoč zdavnaj na ta dom, na polja, travnike, gozdove, na konje in živino, na zapravljiček. Vendar se je otesla črnih misli. Resda se ne more vrniti v nekdanji obliki, pa vendar! Iz dna duše sta se ji dvignila nekdanji ponos in neuklonljivost. Če ne v nekdanji obliki, pa v novi, drugačni. To je še zmeraj njena lastnina in ona gospodarica, čeprav ne bo več sama gospodarila, kmetovala in vladala na tej zemlji, ki so ji jo ukradli, jo oropali. Njena je, po vseh božjih in človeških postavah. S svojo lastnino bo ravnala, kakor bo njej po volji. Ponosu se je pritaknilo še drugo čustvo, misel na to, da bo vendarle zmagovalka, tudi maščevalka. Vse mi bodo dvojno poplačali!

Komaj so se povzpeli na prve stopnice, pregrnjene z rdečo zguljeno preprogo, plečati gospod s trdnimi koraki spredaj, za njim košata gospa v krznu, s klobukom, oba že v letih, in za njo mlajši možki z rahlo posmehljivim, visokostnim smehljajem, je množica vzvalovala in iz nje so se dvignili posamični klici, ki so se sprevergli v splošno kričanje, ki je ponavljalo gesli s transparentov. Prišleci so stopili hitreje in stari gospod je vrh stopnic pokljukal po vratih, ki se niso vdale, zato je pritisnil na zvonec na zidu visoko ob vratih. Iz domofona pod zvoncec se je oglasil tenak ženski glas in vprašal, kdo da je.

»Hans Gerzely, tovarnar z Dunaja,« je pohitel stric v nemščini.

»Trenutek!«

Vedar je trajalo kar precej trenutkov, preden je klocnilo na vratih, da jih je stric lahko odprl, in so drug za drugim vstopili. Gospa se je zadržala na pragu, pričakovala je, da se bo odprla pred njo veža, kakršna je bila nekoč. Vendar ne, to ni bila več nekdanja široka veža, prostor so bili preuredili v pisarno z dvema mizama, obloženima s telefonoma, s pisalnimi stroji, s kupi map in papirja, s klubsko garnituro na koncu, v kotu pisarne. Za mizo bliže vratom je sedela suhljata, dolgoroka gospodična, bujlila je v zaslon računalnika in se poigravala s črkami in z besedami; izza druge mize je vstala druga uslužbenka, gospa srednjih let, nizke rasti in debelušna. Z nekaj odmerjenimi koraki je stopila – stric je uganil, da je duša pisarne – do vrat na desni, prevlečenimi s skajem. Izginila je za vrati, jih za seboj zaprla, potem pa se na široko odprla in s praga je povabila goste:

»Gospod direktor čaka.«

Gospa Emilija je spet obstala na pragu, preden je kot zadnja vstopila. Namesto nekdanje kuhinje s ši-

rokim štedilnikom in dolgo mizo, se je zagledala v prostorno direktorsko sobo z veliko mahagonijevo mizo nasproti vratom, s širokim direktorskim stolom z visokim naslonjalom, s katerega se je dvignil možki srednjih let in nizke postave, brkat, kratkih nog in s štrlečim trebuhom. Z nekoliko kislim nasmehom je stopil gostom nasproti, jim nakazal, naj posedejo za usnjeno klubsko garnituro v ozadju direktorske mize, in ko so se posedli, je stegnil desnico proti oknom in zaskrbljeno odkimal, češ ali slišite, kaj se godi pred hišo. Od tam so slišali gromski hrum: v gruču je namreč stal tudi Franček, nekdanji gospenji hlapček. Zdaj je bil že mož v letih, kapa s ščitnikom mu je pokrivala osivelo glavo. Minila so pač že štiri desetletja, odkar je služil pri gospe. Ni pozabil, kako ga je, kadar je bil zjutraj zaspan, drezala z bičem iz sena in ga zmerjala z lenuhom in nepridipravom, tudi priletelo je kdaj po njem. Po vojni pa se je vse namah spreobrnilo, agrarna reforma pa zadruza po državno posestvo, zidanje tovarne in delavskega naselja. Postal je delavec v tovarni, celo predelavec in delavski zaupnik. Saj gospe prvi trenutek ni prepoznal, toda pogled se mu je ustavil na njeni zgornji ustnici – ne, ni mogla biti nihče drug kakor ona. Hitro je uganil, po kaj je prišla. Že nekaj časa so se širile govorice in tudi časopisi, radio in TV so poročali o denacionalizaciji in privatizaciji, nove besede, ki so pomenile vračanje premoženja razlaščenim posestnikom. Že so potekale prve privatizacije, že so se javljali prejšnji lastniki in zahtevali, naj jim država vrne prejšnje premoženje, tudi iz tujine so prihajali nekdanji gospodarji in nekaterim so bile že vrnjene hiše, zemlja, gozdovi... Deželo je preveval nemir, delovni ljudje so se zbal, da jim bo odvzeto, kar so si bili nekoč priborili: delovna mesta, samoupravljanje, socialna varnost. Tudi nekdanji pastirček Franček se je čutil ogroženega, in ne da bi dosti premišljal, je zaklical: **NE DAMO TOVARNE!** in povzeli so tudi delavci z državnega posestva: **NE DAMO ZEMLJE!** Od nekdaj se je vzel stol, Franc je stopil nanj in na ves glas spregovoril, da so slišali tudi ljudje v pisarnah:

»Štirideset let smo garali, si odtegovali od ust, vlagali v podjetje, kupovali stroje, da nam bo kdaj boljše. Pa nam že dva meseca niste dali plač, ki smo si jih prislužili... Delali smo, ustvarjali, kje je vse to? In zdaj bi nam radi vzeli še tovarno, zemljo, nas pognali na cesto in bogve kdo naj bi zdaj zagospodaril na našem! Ne damo tovarne, ne damo zemlje!«

Gromsko tuljenje je povzelo za njim gesla in vmes so se slišali še drugi klici: »Ne vzamemo knjižnic! Nočemo na čakanje! Naši otroci so lačni! Delo in kruh!«

(Se nadaljuje)

Takega ministra bi si želel

Piše: Pavle Čelik

Skupina najbolj elitnih pripadnikov ministrstva za notranje zadeve, ki so neposredno podrejeni prvemu človeku na Štefanovi ul. 2, je zašla na pot oboroženega delovanja onstran zakona. Davkoplačevalci so doživeli šok, podobno tudi »navadni« policisti, ki se zavedajo, da bodo moralno breme tega zločina nosili prav oni in ne uradniki iz navedene palače. Vrhovni šef (proti)teroristov je blagohotno ponudil odstop, seveda, če ga prvi minister blagovoli sprejeti. Slovenski krščanski demokrati so že napovedali, da bo prišel novi

Bizjak iz njihove stranke. Kdo bo to? Kakšnega ministra bi si želeli davkoplačevalci? Poskusimo si ga predstavljati. Takšnega:

- ki bi že ob manj grozljivih dogodkih, kot sta Depala vas in Celovec nepreklicno odstopil, ne pa to hinavsko prepustil strankarski kombinatoriki predsednika vlade;
- ki ne bi za svoje najožje sodelavce pripeljal funkcionarjev iz lastne stranke, čeprav to ostro nasprotuje ustavi, najvišjemu zakonu te in vsake države;
- ki ne bi bil hkrati med najvišjimi funkcionarji politične stranke, pač pa bi se ves posvetil vodenju ministrstva;

ZGODE IN NEZGODE SINDIKALNEGA ZAUPNIKA

Človek je bil junak. Drznil si je celo glasno ugovarjati vodstvu podjetja. Sodelavci so ga zato naravnost vzljubili, vodstvu pa je bil kajpak trn v peti. Njegovo ropotanje je bilo dovolj podkrepjeno in vodstvu ga kljub nakanam ni uspelo odstreliti.

Postati predsednik sindikata je bila torej njegova usoda. Kaj pa bi drugega s takšnim človekom?!

Ha, naš junak se zdaj čuti še močnejšega. Ni več osamljeni borec za resnico in pravico. Za njim stoji močna organizacija. Vsak dan ima nekaj ur časa za sindikalno delo, prej svoj hobi.

Glej šmenta, do njega tako neprijazno vodstvo se zdaj z njim že kar spoštljivo pogovarja, njegove pripombe upošteva in hej, plača gre gor! Pa ni nič manj kritičen kot poprejš?

Toda ta navidezna ljubezen šefov mu začne škodovati med de-

lavci. Vse manj je priljubljen. Začnejo se pripraviti z njim.

Prva kriza in predsedniku sindikata se začne podirati svet. Ne razume, zakaj mu včerajšnji tovariši obračajo hrbet. Saj je zanje storil toliko dobrega. Za vse in tudi posameznikov ni malo, ki jim je pomagal v stiski. Zdaj pa že resno razmišlja o odstopu, nezaupanja ne prenese.

Toda zakaj odstopiti, ko ve, da ne bo potem nič drugačen. Še vedno se bo boril za iste stvari.

Za pultom ga nekaj zvestih pri petem pivu dokončno prepriča, naj kar vztraja. Nak, on že ne bo metal puške v koruzo!

Zdaj je še bolj zagret, njegovi nastopi so včasih že prav dramatični. Vse bolj verjame, da cilj opravičuje sredstvo, in člane sveta podjetja večkrat prepriča, naj gla-

● ki ne bi že drugi dan po svoji postavitvi za ministra (na primer 26. januarja 1993) v krogu ožjih sodelavcev napovedal, da bo ena od njegovih nalog »spanati« policijski sindikat; izpolnil jo je jeseni istega leta med policijsko stavko;

● ki bi strankarske in verske zadeve opravljal res zasebno in z zasebnim avtomobilom ter spremstvom;

● o katerem krajevni poltednik ne bi začel polemike o domnevnih strankarskih poteh njegovega sina;

● ki za njegove uslužbenke slovenski tehnik ne bi skoval besede, kakršna je na primer »bizgeci«;

● ki pri svojem delu ne bi upošteval prižničnega izreka: poslušajte, kaj jaz govorim, ne glejte pa, kaj počnem;

● ki bi računal s prilagodljivostjo vodilnih in vodstvenih mož ministrstva in ne bi nasedel njihovem naglemu pokristjanjevanju;

● ki bi za državnega sekretarja izbral policista po stroki in izkušnjah, ne pa takega, ki je njegov po strankarski črti ali po obiskovanju maše;

● ki svojemu bratu ne bi iskal obrtniških del in zaslužkov s prenovo poslopij, ki jih upravlja notranje ministrstvo. Itd.

Približno takšen mož bi bil zgled vsem sedmim tisočem uslužbencev v organih za notranje zadeve in bi ga spoštovali. Ne bi bilo treba prepovedovati temeljne pravice policijskega sindikata. Tudi zaradi moralnosti bi preprečevalno vplival na morebitne kriminalne skušnjave svojih podrejenih. Bil bi resnično pokončen možak, ker bi ga tako ocenjevala javnost in policisti, ne pa le strankarska elita.

Ali je Janez Drnovšek sposoben izbrati takšnega človeka? Skoraj gotovo ne in ta moja domneva se bo verjetno prav kmalu potrdila. Torej lahko računamo še z nadaljnjo moralno in siceršnjo krizo v organih za notranje zadeve! Prej ali slej pa bo kdo postavil vprašanje odgovornosti samega premiera. Ali ni moč že danes sklepati, da je zamisel o »razboljševizaciji« policije doživela pravi polom že z dosedanjimi ekscesi? Kdaj bo to spoznal še prvi slovenski Janez?

sujejo drugače, kot predlaga vodstvo.

To ga ljubi vse manj, napadajo ga, mu podtikajo vse mogoče in nemogoče. Kar se le da mu mažejo dobro ime. Nekaj podpore med delavci sicer še ima, a postaja vse bolj tiha, skrita. Vse bolj odkrite in glasne pa so prodane duše, ki vse bolj trobijo v rog vodstva. S pomočjo šefov odkrivajo prednosti sindikalnega pluralizma in skušajo ustanoviti nekakšen vzporeden, konkurenčen sindikat. No, na srečo večina zaposlenih tem spletkam ne naseda.

To pa je vendarle uspeh. Našega predsednika opazijo v vrhu njegove sindikalne organizacije. Postaja kader in vse hitreje leze navzgor po sindikalni hierarhični lestevici. V pičlem letu je že v vodstvu panoge na republiški ravni.

Ugled doma mu spet raste. Na tajnih volitvah ga delavci vodstva v žalost in obup izvolijo v upravni odbor – kot edinega predstavnika delavcev. S srednjjo šolo se znajde med direktorji, magistri, celo zvrst doktorja sedi. Kljub tremi se naprej opozarja na napake, s katerimi vodstvo pelje firmo proti stečaju.

Kdo mu bo verjel, pritepenču?! Uspe mu le, da upravni odbor sprejema sklepe z enim glasom proti. Zato ima mirno vest, ko se njegove napovedi uresničijo. Upravni odbor zdaj pošlje na čakanje – samega generalnega in kadrovskega direktorja za spremstvo.

Spet en glas proti – naš predsednik seveda. On je za takojšnjo razrešitev. Borec do konca, ni kaj.

Še tri mesece agonije in generalni da sam odpoved. Kadrovske je končno trajni presežek. Spet en glas proti – junak zgodbe gre naprej. Terja disciplinsko preiskavo.

Toda staro vodstvo tudi ni bilo od muh. Kot mu je zvišalo plačo, je spravilo v predal novo sistematizacijo, po kateri je njegovo delovno mesto odveč. Novo vodstvo mu ga zdaj vzame in sodišče sklep potrjuje, ker je bil pravnoformalno prav speljan. Še sedi za pisalno mizo, a brez dela. Sebi in vsem okoli sebe odveč.

Novi direktor je prejšnji predsednik upravnega odbora. Išče rešitve za zavoženo firmo – jasno, s korenitim odpuščanjem in razprodajo premoženja. Predsednik sindikata je zdaj težko junak. Rešitve podpre, ker bi se sicer firma sesula v celoti. Nič ne pomagajo spomini, kdo je pomagal, da je prišlo tako daleč in kdo je svaril pravočasno.

Odpuščajo po »mehki« varianti, zaposleni se celo sami predlagajo za presežke in odhajajo iz firme z odpravninami v žepu.

In naš junak? Odpove se dvojne imunitete, ki ga je ščitila kot predsednika sindikata in kot člana upravnega odbora. Kot trajni presežek se znajde na zavodu za zaposlovanje.

KOT JE OBČUTIL NA LASTNI KOŽI, JE ZAPISAL
Pepe Ovca

POLICIJA DEMONSTRACIJE OBLAST

Nova knjiga

Avtor, magister sociologije in miličnik, je policiji bil in je še zapisan z dušo in telesom; bil je komandir policijske postaje, ravnatelj kadetske policijske šole, načelnik slovenske policije. V knjigi Policija, demonstracije, oblast opisuje svoja opažanja in ocene, kako je policija ravnala v minulih 30 letih, predvsem v Ljubljani, ob demonstracijah, zborovanjih, ustanavljanju strank, še posebej v prelomnih časih slovenske republike in države.

V tej knjigi riše portrete posameznikov, opisuje dogodke in njihova ozadja. Kot rdeča nit se v 30-letnem loku njegovega angažiranja v policiji nehoti izpisuje zgodba o policistu, ki ne sme zbujati strahu, ampak mora biti tudi in predvsem človek.

Cena knjige je 2.600 SIT, 5-odstotni prometni davek je vključen v ceno.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 061-321-255, 1310-033, faks 311-956.

Pavle Čelik

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige POLICIJA, DEMONSTRACIJE, OBLAST.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Naročeno dne: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju

Žig

Podpis naročnika

Vojska je vsekakor škodljiva

Ko se je začelo stoletje, ki se skoraj izteka, so v razvitih kapitalističnih državah iz bruto nacionalnega proizvoda za proračunsko porabo odštevali od 5 do 10 odstotkov. Zdaj se tudi tam ta delež vrti okoli tretjine. Res ima za to lep del zaslug delež stroškov za obrambo, toda prav v tem obdobju so države, o katerih govorimo, izredno povečevale socialne ugodnosti.

Kjer so nesorazmerno rasli stroški za obrambo, so se seveda oblikovali »vojnoindustrijski kompleksi«. Tudi pri nas najdeš modrijane, ki hočejo prepričati, da je to prav, koristno celo, saj so obrambni stroški spodbuda za razvoj industrije in znanosti. Naš minister za znanost in tehnologijo Rado Bohinc se je že uvrstil v to vrsto modrecev. Menda je minister Združene liste?

Bivši ameriški predsednik (in general, zmagoviti vojskovodja!!!) Eisenhower je bil lahko marsikaj, le s pacifistom ga gotovo nihče ni mogel ozmerjati. O omenjenem problemu je mož menil takole:

»Totalni vpliv vojnoindustrijskega kompleksa se čuti v vsakem mestu, vsaki državni zgradbi, v vsakem uradu zvezne vlade.«

V združenih državah so ugotavljali, da pri stroških za vojsko oslabi celo vpliv države na obdavčenje. Pa vemo, kakšna je vloga davkov v Ameriki. Spomnimo se tudi, kako je slovensko vojaštvo pod komando narodnega heroja Janeza Janše gledalo na davkarijo in carino.

V Nemčiji pravijo, da je potrošnja vojske zelo majhna in Japonci ocenjujejo, da je zanemarljiva. V Ameriki je »precejšnja«.

In zdaj primerjajmo s temi ocenami floskule, da vojska nazaj vlaga v napredne tehnologije, nova delovna mesta...

Stopnja rasti v Nemčiji in na Japonskem je pač neprimerljivo večja in obetavnejša kot v ZDA!

Večji je skupni javni sektor, manjšo vlogo igra poraba vojske. Koliko je velika Slovenija, menda ne kaže dokazovati. Res je javni sektor prevelik glede na moč gospodarstva, a to je že druga logika. Skupna moč je pač takšna, da je vojaška poraba lahko le škodljiva in nikakor ne spodbuda razvoju.

Ko so šefa naše letalske brigade na televiziji povprašali po željah, je mož široko nasmejan pribil:

»Želim si čim več letal, helikopterjev, ljudi da vodenje in vzdrževanje pa dober sistem nabave rezervnih delov...«

Verjamem. Končno je Parkinson svoj železni zakon birokracije spisal po vojaških izkušnjah.

Tudi novi minister za obrambo Jelko Kacin je v istem mediju razmišljal podobno:

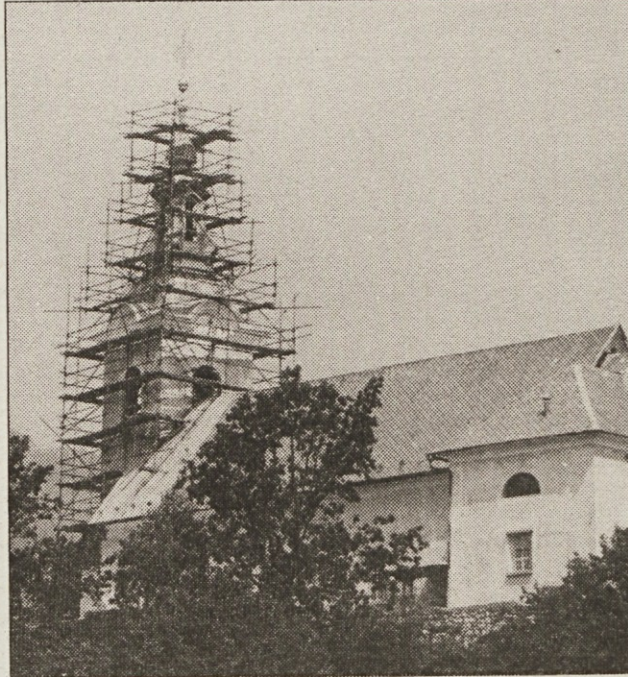
»Dosti denarja, dosti časa, dosti kadrov, to naredi armado!«

Že res, a v državi, ki je že tako med najdražjimi v Evropi in postaja vse dražja, njeni državljani (vsaj velika večina) pa vse revnejši, človeka ob takšni logiki strese mraz. In skrb, ali v tej trgovini s porcelanom ne bo zbiratelj celo nevarnejši, kot je bil slon!

In s tem nimajo afere niti najmanjšega opravlja.

Ciril Brajer

Slovenske investicije po novem

Cerkev sv. Benedikta v Stahovici pri Kamniku

Humoreska

Zadovoljevanje potreb

»Ali ste volili?« nas je takoj, ko smo stopili v bife Bližnja srečanja posebne sorte naskočil tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je po ustaljenem običaju že tičal za šankom in pil svoje pivo.

– Mi smo proti drobljenju občin...

»Saj vas nisem vprašal, kako ste volili. Vprašal sem vas le, če ste volili?«

– Nismo, saj smo rekli, da smo proti majhnim občinam...

»Zakaj pa ste proti majhnim občinam?«

– Ker se bo razrasla občinska birokracija, občin bo tristo petdeset in vse skupaj bo samo zelo drago...

»Ampak v majhni občini se upravlja bolj neposredno. V manjših skupnostih je posameznik bolj viden, lažje uveljaviti svoje pravice...«

– Hočete reči, da lažje zadovoljuje svoje potrebe!

»Jaz sicer zadovoljujem svoje potrebe predvsem na stranišču pri veliki in mali potrebi, pa tudi v postelji ob primerni družici, ampak če mislite, da bomo poslej to počeli na občini, sem tudi jaz za velike občine, ker imaš pri zadovoljevanju svojih potreb večje možnosti, čeprav bi mi bile vseh tudi manjše občine, ker so bližje, včasih pa se pri potrebah hudo mudi...«

– Vi se delate norca iz tako resnih stvari, kot je lokalna samouprava!

»A, jaz da se delam norca? Jaz sem šel volit, vi pa ne. In zdaj se jaz norčujem iz lokalne samouprave.«

– Veste kaj, jaz imam pravico, da tudi ne grem volit. Nikomur za to nisem odgovoren...

»Sicer vas pa razumem. Do volišča ste imeli najbrž daleč... Morali bi najbrž tja z avtom?«

– Zakaj pa? Saj sem Ljubljčan. Volišče imam takorekoč v isti ulici, nekaj hiš vstran...

»Ja pa ste rekli, da ste proti drobljenju občin.«

– Seveda...

»Ampak v Ljubljani smo se odločali za eno občino namesto petih, to pa pomeni, da ni šlo za drobljenje, ampak za lepljenje Kardeljevih idej. Torej ste bili za drobljenje...«

– Veste kaj, jaz se z vami že ne bom prekal. Imam sorodnika na občini in ta mi je povedal, da je najpametneje, da se ne gre volit in da ostane vse po starem. Navsezadnje, ali nam je bilo v starih občinah kaj slabše. Saj smo v njih mirno lahko zadovoljevali vse svoje potrebe...

Bogo Sajovic

Tri Drnovškove kuverte

Anekdotična pravi, da je neki predsednik vlade, potem ko je v parlamentu dobil nezaupnico, svojemu nasledniku zapustil tri kuverte. »Ko boš v težavah, po vrsti odpraj prvo, nato drugo in končno še tretjo. V njih boš našel rešitev za svoje probleme,« je odstavljeno predsednik svetoval novemu.

Ko se je novi predsednik prvič znašel v težavah, je odprl prvo kuverto, v kateri je pisalo: »Za vse težave obtoži svojega predhodnika, ki ti je pustil katastrofalne razmere.« Novi predsednik se je ravnal po tem nasvetu in parlament mu je izglasoval zaupnico. Ko se je znašel naslednjič v težavah, je odprl drugo kuverto. V njej je pisalo: »Za vse težave obtoži svoje sodelavce, ki so objektivno odgovorni za slabe rezultate na posamičnih področjih.« In res. Predsednik vlade je hrupno zamenjal svoje ministre in ljudstvo mu je ponovno izrazilo podporo. Ko je bil tretjič v težavah, je predsednik vlade odprl zadnjo, tretjo kuverto v prepričanju, da bo tudi v njej našel formulo za svoje težave. V njej je pisalo: »Napiši tri kuverte!«

Predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek je prvo kuverto že zdavnaj odprl. Kakor kaže, pa je pred kratkim odprl že tudi drugo, saj drugaga za drugim zamenjuje svoje najožje sodelavce, ki si jih je sam izbral. Kaj hočemo, predsednik pač ni imel srečne roke pri izbiri Mihe Jazbinška, Janeza Janše, Iva Biz-

jaka, Jožice Puhar, da o šefih VIS-a oziroma SOVE niti ne govorimo. Pri Boštjanu Kovačiču je imel premier celo tako nesrečno roko, da ga je moral zamenjati, še predno so ga poslanci uspeli izvoliti za ministra. Vse je torej jasno, vprašanje je le, ali se predsednik dr. Janez Drnovšek zaveda, da mu je sedaj ostala samo še ena neodprta kuverta...

Bo Bizjaka zamenjal Killer?

Med slovenskimi krščanskimi demokrati, ki imajo po koalicijski pogodbi z liberalnimi demokrati »v zakupu« notranje ministrstvo, se kot eden izmed kandidatov za novega notranjega ministra po morebitnem odhodu ministra Ivana Bizjaka najpogostejše omenja Alfred Killer. Ni si težko predstavljati, kako bodo, če bo Killer res postal notranji minister, debelo gledali Američani, Angleži in drugi Evropejci (killer v angleščini pomeni ubijalec). Po tem, kar zadnje čase pri nas počnejo posamezniki v različnih obveščevalnih službah in med policisti, si bodo tuji to razlagali na svoj način.

Sicer pa imamo pri nas vedno prave ljudi na pravem mestu. Tako za privatizacijo v tej državi skrbi gospod Rop, za urejanje gospodarskih odnosov s tujino pa gospa Ravbar. Te simpatične »igre naključij«, za katere so najmanj krivi vsi omenjeni, verjetno ljudje sploh ne bi opazili, če se ne bi v tej državi zares dogajale smešne in žalostne stvari hkrati. Tako naši specialni policisti fizično napadajo in

ravbajo ljudi v tujini, pri privatizaciji pa se tako in tako ropa na veliko. Morda bodo zato ljudje tudi za našo vlado našli novo ime – ravbarkomanda!?

Kdor drugemu jamo koplje

Ministrici za delo, družino in socialne zadeve Jožici Puhar nekateri že lep čas poskušajo spodnesti ministrski stolček. Pri tem prednjačijo zlasti nekateri liderji krščanskih demokratov, socialdemokratov in celo liberalnih demokratov, ki imajo na račun edine ministrice v slovenski vladi vedno povedati kaj pikrega. Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je pred časom že najavil, da bo ministrico, s katero se že dalj časa postrani gledata, zamenjal. Puharjeva je imela že vrsto »poslovnih« nastopov v tisku, na radiu in na televiziji, večina medijev pa je ob njenem napovedanem odhodu objavila tudi nekakšne »politične nekrologe« na njen račun. Vendar pa so se stvari v zadnjih mesecih tako zasukale, da so se zamajali in prevrnili ministrski stolčki ravno najhujšim kritikom Puharjeve. Tako se je še enkrat pokazalo, kako moder je naš pregovor, da kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Za nameček pa se je začelo zmanjševati še število brezposelnih v Sloveniji. Očitno ministrica za delo kljub temu, da jo odstavljajo, še vedno uspešno dela.

Mlatenje prazne slame

Direktor Sklada Republike Slovenije za razvoj Uroš Korže je delavcem v Skladovih podjetjih ponudil možnost sodelovanja pri njihovem lastnjenju.

Delavcem ponuja v podpis »Pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij s poravnavo«, ki je tako zapleteno napisana, da se v Skladu bojijo, da je delavci ne bodo razumeli. Zato so delavcem pripravili tudi nekakšno prilogo s pojasnjenimi izrazi. Iz nje delavci lahko zvedo: »Imetniki enotnega deleža pomeni lastnike idealnega dela enotnega deleža, v sorazmerju z višino terjatve iz naslova premalo izplačanih neto plač, nadomestil plač in drugih prejemkov.« Ali pa tole: »Izraz enotni delež pomeni poslovni delež ali paket delnic podjetja, ki na podlagi pogodbe o ureditvi medsebojnih razmerij s poravnavo pripada skupnim imetnikom in glede katerega so imetniki potrdili v pravni skupnosti.« Za takšna in podobna pojasnila so delavci Skladu zelo hvaležni. Sedaj vso stvar razumejo in vidijo, da je pravzaprav zelo enostavna: gre za mlatenje prazne slame, za kar so nekateri veliko bolje plačani kakor delavci v teh podjetjih za svoje naporno delo.

Miha Ropar

Horoskop

Carska dobrotljivost

V bogati ruski literaturi zavzema vidno mesto pesnik, pisatelj in dramatik Aleksander S. Puškin (rojen 6. junija 1799). V svojem razvoju je preizkusil različne literarne stile in je bil utemeljitelj več vrst v sodobnejši ruski literaturi. Kljub tej večstranskosti pa ga nekoliko prištevamo k romantiki. Njegova najbolj znana dela v prozi so Pikova dama, Stotnikova hči, zgodovinska tragedija Boris Gudunov, roman v verzih Evgenij Onegin, najbolj znane pesnitve so Kavkaški ujetnik, Cigani, Ruslan in Ljudmila, pisal pa je tudi liriko. Puškina štejejo med reformatorje ruske literature in za osebnost, ki je odločno vplivala na ves njen razvoj.

Ob literarnem ustvarjanju se je Puškin precej angažiral tudi v politiki. Pripadal je svobodomiselnemu struji umetnikov (pisal je tudi liriko na to temo), povezovali pa so ga tudi z liberalnimi pripadniki višjih slojev, ki so želeli deželo liberalizirati. Sprva so to nameravali s političnimi sredstvi, kasneje pa so jih razmere pognale v upor, v takojšenovano vstajo dekabristov. Zaradi podpore liberalcem je bil Puškin pri carju in oblasteh precej časa v nemilosti.

Leta 1824 je bil Puškin zaradi nekega prestopka odpuščen iz državne službe in preganjan na deželo. Ko je odhajal iz mesta, je na ulici srečal prijatelja iz šolskih let.

»Nekam slab si videti,« je v pogovoru pripomnil Puškin. »Živeti bi moral bolj zase. Vidiš, jaz pravkar odhajam na posestvo, kjer bom lahko živel v miru in samoti.«

»Ali ti je to predpisal zdravnik?« je zanimalo prijatelja.

»Ne zdravnik, ampak car.«

Deni

AVTOR BOJAN ARKO	OČNA NA MALAKI	DEL VOZA	POKLON ČR. TVOR	PEVKA RUPEL	DRŽAVA V SREDNJI AMERIKI	ST. GRŠKO MESTO PRITOK BALJAS. JEZERA	FILMSKA IGRAJKA BASINGER	ZVEZDA V OZVEZDU ORLA	PEŠNICA CERNEJEVE	LJUBE-ZENSKO PESNIŠTVO	IGRAJKA REDGRAVE GRŠKO SVETIŠČE	AVSTRALSKI SMUČAR (HANS) ZDOVSKI KRALJ	STEGIPT. BOG MODROSTI	REŠEVALNI SMUČARSKI ČOLN	PRIPRAVLJEN SALOMONOV UGANKAR	POGANJEK KLICA ZORANA ZEMLJA	OTOK V SREDNEM JADRANU	HRVAŠKI PEVEC SLAVICA	ANGLEŠKI PLEMSKI NASLOV
OBUNALO ST. GRŠKIH IGRAJCEV				POKRAJINA NA JUGU SVEDSKE	DRŽAVA V SREDNJI AMERIKI	ST. GRŠKO MESTO PRITOK BALJAS. JEZERA	FILMSKA IGRAJKA BASINGER	ZVEZDA V OZVEZDU ORLA	PEŠNICA CERNEJEVE	LJUBE-ZENSKO PESNIŠTVO	IGRAJKA REDGRAVE GRŠKO SVETIŠČE	AVSTRALSKI SMUČAR (HANS) ZDOVSKI KRALJ	STEGIPT. BOG MODROSTI	REŠEVALNI SMUČARSKI ČOLN	PRIPRAVLJEN SALOMONOV UGANKAR	POGANJEK KLICA ZORANA ZEMLJA	OTOK V SREDNEM JADRANU	HRVAŠKI PEVEC SLAVICA	ANGLEŠKI PLEMSKI NASLOV
DEL POSTELJE																			
VRSTA TELOVADBE																			
NAGRADNA KRIZANKA	ST. GRŠKA LIKA V BEOČAJI	MEMŠKI ADMIRAL V 2. SV. V. (EWICH)	MEMŠKI GLAS ČAS PRED BOJCEM																
KANDIDAT OLIMPIJ POMAŠANČ																			
SUHO REČNO KORITO V PUŠČAVI																			
BELA BRZGOT. PEŠA NA ROČENICI																			
DAN V RUSKEM KOLEDARJU																			
VOJITELJ OPIRSKIH TURKOV (RAUF)																			
SKLEPNA BOLEZEN																			

Nagradna križanka št. 24

Rešeno križanko nam pošljite do 13. junija 1994 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p. p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 24

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 21

KAVKAZ, RAABE, ANAKSMANDER, VAR, ADAMELLO, APEL, ARE, EOS, ALEŠ GARTNER, IKS, SKOKI, AN, AST, KATO, KAVASAKI, SPORED, BRA, SLA, TEPINA, SARDANAPAL, ELIA, PED,

EJADEMA, REČ, KLAHOR, SANA, OO, MOIRA, ANNE, CŠ, ILEANA, NOL, EROTIK, DORIAN, JELEN, ANJA, IGARKA, ERIKA, STAR

Izrečani reševalci nagradne križanke št. 21

1. Teodora Milanič, Šared 50

66310 Izola,

2. Joža Hrovat, Petelinkarjeva 3,

61412 Kisovec,

3. Tina Petek, Bratovževa pl. 32,

61113 Ljubljana

Nagrade bomo poslali po pošti

Križanko pripravil

